

SUOMEN AMMATTIYHDISTYSTEN KESKUSLIITON
(SAK) ry.

VUOSIKIRJA

1937

Liitteenä

SAK:n Valtuuston kokousten pöytäkirjat
6. 5, 1937 ja 19. 12. 1937.

I. Poliittinen tilanne.

1. Kansainvälinen tilanne.

Vuoden 1937 tapahtumiin kansainvälisen politiikan näyttämöllä löivät leimansa: kaksi sotaa, fascististen hyökkääjävaltojen voimien keskitys ja sotaan varustautumisen tahdin yleinen kiihtyminen. Maailma astui kulu-neena vuonna pitkän askeleen kohti uutta yleistä sotaa.

Espanjan demokratian taistelu itsemääräämisoikeutensa puolesta fascis-tisia diktatuurimaita vastaan ja espanjalaisen työväenluokan taistelu oman maansa taantumuksellista yläluokkaa vastaan jatkui herpaantumattomalla voimalla koko vuoden ajan. Tämä, kohta kaksi vuotta kestänyt sota, piti edelleenkin maailman huomion jännittyneenä. Työväenluokka kaikissa maissa seurasi myötätuntoisella mielenkiinnolla Espanjan työväenluokan ponnistuksia. Suurvaltojen poliittisten suhteiden kehittyminen sivusi joka käänteessä Espanjan sotaa.

Vuoden aikana aloitti Japani suuren hyökkäyssodan Kiinaa vastaan. Tämäkin sota jatkui edelleen vuoden 1938 puolelle. Huolimatta suurten maa-alueiden menetyksistä ja hyökkääjän sotilaallisesta ylivoimasta jatkaa Kiinan kansa sitkeästi kamppailuaan itsemääräämisoikeutensa puolesta. Kaikkien demokraattisten aineiden myötätunto on Kiinan kansan puolella. Mutta suurvaltain edut käyvät täälläkin ristiin.

Nämä sodat ovat valonheittäjän tavoin valaisseet niitä suuria vastakohtai-suuksia, joita varsinkin eri suurvaltain välillä ilmenee kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa. Samaan aikaan kun fascistiset suurvallat: Saksa, Italia ja Japani ovat entisestään lujittaneet keskinäisiä suhteitaan — vuoden aikanahan muodostui tunnettu Berlinin—Rooman—Tokion akseli, jolla nimellä näiden valtojen keskenään solmima »kommunismin-vastainen sopimus» yleisesti on tunnettu — samaan aikaan havaitaan suurta epävarmuutta demokraattisten suurvaltain Englannin, Ranskan ja P.-A. Yhdysvaltain keskinäisessä yhteistoiminnassa. Ainoa tosiasia, joka viime-mainittujen suhteen voidaan varmuudella havaita on se, että Englanti ja Ranska eivät voi kulkea eri teitä. Mutta huolimatta yhä lisääntyvistä varus-teluistaan ei varsinkaan Englanti, tai tarkemmin sanoen sen johdossa oleva vanhoillinen hallitus, ole katsonut voivansa lähteä lujan vastarinnan tielle fascististen suurvaltain hyökkäystoimintaa vastaan. Ja se on luonut suurta epävarmuutta demokraattisten suurvaltain rintamaan.

Samaan aikaan on kansainliiton arvovalta ja vaikutusvalta kansain-välisten selkkausten selvittelyssä entisestään vähentynyt ja tämän vuoksi ovat varsinkin pienet maat joutuneet vaikeaan asemaan. Niillä kansain-

välisen oikeusjärjestyksen periaatteilla, joita kansainliitto on edustanut, on kertomusvuoden aikana ollut entistä vähemmän sanottavaa ja se on saanut pienet maat etsimään itselleen uusia turvallisuustakeita. Toiset ovat koettaneet etsiä turvaa ehdottoman puolueettomuuden vakuutuksillaan, toiset läheisestä yhteistoiminnasta toisten pienten valtojen kanssa. Pienet puolifascistiset maat vuorostaan ovat näissä olosuhteissa ajautuneet suurten fascistimaiden vanaveteen.

Suurvalloista on erikoisasemassa Neuvostoliitto. Sehän on kertomusvuonna edelleen kuulunut kansainliittoon, jota paitsi se on liittosopimuksin sidotuna sekä Ranskaan että Tshekkoslovakiaan. Toisaalta taas ei Englannin vanhoillisella hallituksella ole näyttänyt olevan erikoisempaa halua yhteistoimintaan Neuvostoliiton kanssa — päinvastoin on väitetty, että Englanti haluaisi ratkaista pulman osaksi omalla varustautumisellaan osaksi pyrkimällä Ranskan, Saksan ja Italian kanssa eräänlaiseen neljän vallan sopimukseen, joka merkitsisi Neuvostoliiton eristämistä eurooppalaisesta politiikasta. Neuvostoliiton asemaan on epäilemättä toisaalta vaikuttanut myöskin se sisäinen kriisi, joka yhä edelleen viime vuoden aikana on vaivannut Neuvostoliittoa ja jonka ulkonaisia ilmenemismuotoja ovat olleet tunnetut suuret oikeusjutut.

Yhä yleisemmäksi on muodostunut käsitys, että sotavarusteluja on lisätävä. Fascistiset hyökkääjävallat varustautuvat lisätäkseen mahtiaan, kuten näiden maiden johtomiehet verrattain avomielisesti itse julistavat. Demokraattiset maat varustautuvat oman rauhansa turvaamiseksi. Neuvostoliitto varustautuu, kuten sen johtomiehet sanovat, koska se epäilee ulkopuolista sekaantumista sen asioihin. Joka tapauksessa varustelukiihko on saanut kertomusvuoden aikana suorastaan kuumeisen luonteen. Jos sitä tarkkaillaan niiden kokemusten muodostamaa taustaa vastaan, joita maailmalla on viime maailmansotaa edeltäneestä kilpavarustelusta, ei lähestyvän uuden maailmanpalon synnyttämä huolestuminen ole suinkaan perusteita vailla.

Kiihtynyt kilpavarustelu on vaikuttanut myöskin tuotannolliseen toimintaan, mistä kuitenkin lähemmin alempana.

Työväen kansainväliset järjestöt: Kansainvälinen Ammattiyhdistysliitto ja Sosialistinen Työväen Internationaali, ovat kertomusvuoden aikana varsin tarmokkaasti tuoneet julki työväenluokan mielipiteet sodan ja rauhan kysymyksistä. Erilaisia konferensseja on pidetty, monia julistuksia on annettu. Varsinkin on esiinnytty Espanjan ja kaukaisen idän kysymyksissä.

2. Suomen poliittinen elämä.

Kertomusvuoden alussa toimitettiin presidentin valitsijamiesvaalit. Valitsijamiesten kokouksessa tuli tasavallan presidentiksi valituksi maalaisliittoon lukeutuva Eduskunnan siihenastinen puhemies, pankinjohtaja

Kyösti Kallio. Sosialidemokraattiset valitsijamiehet äänestivät ratkaisevassa äänestyksessä hra Kallion puolesta. Presidentinvaalin tulos loi lopullisesti tilanteen, jota tosin oli kehitelty jo edellisen vuoden syksystä lähtien, mutta jonka vallitessa nyt päästiin muodostamaan demokraattisten puolueiden: sosialidemokraattien, maalaisliiton ja edistyspuolueen keskeinen hallituskokoomus, jonka pohjalla prof. Cajanderin hallitus ryhtyi maaliskuun alkupuolella hoitamaan maan asioita. Hallitukseen kuuluu viisi sosialidemokraattia, viisi maalaisliittolaista ja kaksi edistysmieliseen puolueeseen kuuluvaa. Sosialidemokraattisista ministereistä on kaksi nim. *Väinö V. Salovaara* ja *K.-A. Fagerholm*, joka viimeksimainittu vuoden loppupuolella nimitettiin sosiaaliministeriksi eronneen J. W. Kedon tilalle, SAK:n Työvaliokunnan jäseniä.

Samalla kun presidentinvaali yhdessä hra Cajanderin hallituksen muodostamisen kanssa yleensä lujitti kansanvaltaisten aineiden asemaa maassa ja käänsi hallituspolitiikan aikaisempaan verraten poliittisesti vapaamielisempään ja sosiaalista edistystä harrastavampaan suuntaan, loi se myöskin ammattiyhdistysliikkeelle suotuisimmat toimintamahdollisuudet. Erityisesti on mainittava, että SAK:n ja erilaisia, työväkeä koskevia kysymyksiä hoitavien ministerien ja virastojen väliset suhteet ovat nykyisen hallituksen aikana olleet hyvät.

3. Työväen oloja koskeva lainsäädäntö.

Kertomusvuoden aikana on eduskunta tehnyt m.m. seuraavat työväen oloja koskevat päätökset:

Kevätistuntokaudella sääsi eduskunta lain, joka kieltää käyttämästä naisia kaivostyössä.

Kevätistuntokaudella päätti eduskunta myöntää lisäyksenä vuoden 1937 talousarvioon 538,000 mk:n suuruisen määrärahan maaseudun asututkimuksen toimittamista varten.

Keväällä hyväksyi eduskunta lain kansanvakuutuksesta. Tämä laki samoin kuin siihen liittyvät muut lait tulevat voimaan vuoden 1939 alusta. Vakuutukseen joutuvat tällöin kaikki 18—54 vuotta vanhat henkilöt. Viitenä ensimmäisenä vuotena kannetaan vakuutusmaksuna 1 % vakuutetun vuositulosta, kuitenkin vähintään 50 ja enintään 500 mk. vuodessa sekä sen jälkeen 2 % vuositulosta, kuitenkin vähintään 75 ja enintään 1,000 mk vuodessa. Maksuista maksaa työnantaja puolet. Vakuutusmaksuja maksetaan 64 ikävuoteen asti ja eläkeikä on 65 vuotta. Pienin varsinainen eläke on 1,000 mk ja suurin jonkun verran yli 11,000 mk vuodessa. Alkuaikoina eläkkeet jäivät kuitenkin jonkun verran näitä pienemmiksi. Varsinaisten eläkkeiden lisäksi maksavat valtio ja kunnat vähävaraisille lisäeläkkeitä, joiden suuruus vaihtelee 1,600—2,400 mk vuodessa siitä riippuen, asuuko vakuutettu asutuskeskuksessa vai maaseudulla. Lisäeläkkeet maksetaan

e

alusta alkaen täysimääräisinä. Vanhuuseläkevakuutukseen liittyy työkyvyttömyyseläke, jonka vähin määrä lisäeläkkeineen on 2,100 mk vuodessa. Työkyvyttömyyseläkkeitä aletaan maksaa aikaisintaan kolmen vuoden kuluttua lain voimaantulon jälkeen. Vakuutetun kuoleman johdosta eläkkeisiin käyttämättä jäävät vakuutusmaksut palautetaan vakuutetun leskelle tai 18 vuotta nuoremmille lapsille, kuitenkin korkeintaan 15,000 mk.

Hyväksyessään kansaneläkelain päätti eduskunta lausua toivomuksen, että hallitus ryhtyisi harkitsemaan orpoeläkkeiden järjestämistä.

Keväällä eduskunta niinikään hyväksyi lain merimieshuoneiden lakkauttamisesta samoin kuin lain merimieskatselmuksesta ja merimiesten luetteloimisesta.

Myöntäessään määrärahan eräitä yliopistorakennuksia varten lausui eduskunta huhtikuussa tekemässään päätöksessä, että valtion olisi »nykyisen poikkeuksellisen vilkkaana rakennuskautena pyrittävä pidättävyisyyteen rakennustoiminnassa ja mahdollisuuksien mukaan siirtämään rakennushankkeittensa toteuttamista sellaiseen aikaan, jolloin yksityinen rakennustoiminta on vähäisempää».

Valtiopäivien kevätistuntokaudella eduskunta myönsi 12,5 milj. mkn suuruisen lisämäärärahan käytettäväksi sellaisten viran- ja toimenhaltijain palkkojen koroittamiseen, joiden peruspalkka on 18,000 tai sitä pienempi ja jotka eivät olleet saaneet koroitusta vuoden 1937 talousarvioon otetusta määrärahasta.

Syysistuntokaudella hyväksyi eduskunta lain äitiysavustuksesta ja myönsi tarkoitusta varten tarpeellisen määrärahan käytettäväksi siksi kunnes äitiysavustuslaki tulee lopullisesti voimaan. Laki astui voimaan vuoden 1938 alusta. Lain mukaan saa vähävarainen äiti 450 mkn suuruisen avustuksen kutakin synnytyksessä syntynyttä lasta kohti. Vähävaraiseksi katsotaan se äiti, jolle joko yksin tai yhdessä miehensä kanssa on pantu kunnallisveroa enintään 8,000 mkn tai kalliilla paikkakunnalla enintään 10,000 mkn tuloista.

Syysistuntokauden lainsäädäntöön kuuluu myöskin laki itsenäisyyspäivän viettämisestä. Tässä laissa lasketaan itsenäisyyspäiväksi vuorokausi, joka alkaa sanotun päivän vastaisena yönä klo 24 paitsi säännöllisessä vuorotyössä, jolloin se voidaan katsoa alkavaksi 6 tuntia myöhemmin. Töiden suoritus keskeytetään samalla tavalla kuin sunnuntaina. Työntekijälle on maksettava, jos itsenäisyyspäivä muuten olisi ollut työpäivä, täyttä työpäivää vastaava palkka. Päivä-, tunti- ja urakkapalkkalaiset saavat tämän palkan siinä tapauksessa, että ovat olleet työnantajan työssä vähintään kuusi edellistä päivää. Itsenäisyyspäivänä suoritetusta työstä tulee sama palkankorotus kuin sunnuntaityöstä.

Niinikään syysistuntokaudella hyväksyi eduskunta kansainvälisen työkonferenssin v. 1935 hyväksymän sopimusehdotuksen, joka koskee naisten pitämistä maanpinnan alaisissa töissä kaikenlaisissa kaivoksissa sekä sopimuksen, joka koskee työajan rajoitusta hiilikaivoksissa. Samalla päätti

eduskunta lausua toivomuksen »että hallitus ottaisi harkittavaksi eikä meillä voitaisi ryhtyä toimenpiteisiin lainsäädäntömmme kehittämiseksi siten, että voitaisiin ratifioida kansainvälisen työjärjestön yleisen konferenssin v. 1935 hyväksymät sopimusehdotukset, jotka koskevat työajan lyhentämistä neljäänkymmeneen tuntiin viikossa, kansainvälisen järjestelmän perustamista oikeuksien säilyttämiseksi työkyvyttömyys-, vanhuus- ja kuolemantapausvakuutuksensa ja työajan lyhentämistä pullolasitehtaissa sekä että hallitus entistä laajemmassa määrässä ryhtyisi toteuttamaan kansainvälisen työjärjestön yleisen konferenssin samana vuonna hyväksymää nuorisotyöttömyyttä koskevaa suositusta».

Edellisten lisäksi on eduskunta hyväksynyt seuraavat toivomukset:

että hallitus kiirehtisi työntekijäin vuosilomia koskevan esityksen antamista ja sitä valmistaessaan ottaisi harkittavakseen voitaisiinko työsopimuslain 14 §:ssä työntekijöille säädettyä vuosilomaa pidentää sellaisille työntekijöille, jotka useampia vuosia ovat olleet saman työnantajan työssä samoin kuin sellaisille, joiden työ on erikoisen rasittavaa ja tylsistyttävää,

että hallitus harkitsisi valtion ylimääräisen henkilökunnan aseman parantamista erittäin silmälläpitäen, missä määrin ylimääräistä henkilökuntaa voitaisiin vakinaistaa,

että hallitus kiireellisesti antaisi eduskunnalle esityksen sellaiseksi muutokseksi merimieslakiin, että merimies voi saada korvausta meriturmassa hävinneestä tai pilaantuneesta omaisuudestaan siinäkin tapauksessa, että alus ei ole tullut kuntoonpanokelvottomaksi,

että hallitus kiireellisesti ryhtyisi metsä- ja uittotyöläisten palkkausolojen parantamista silmälläpitäen sellaisiin toimenpiteisiin, kuin eräässä eduskunnan aikaisemmassa toivomuksessa oli esitetty,

että hallitus antaisi alaisilleen virastoille määräyksen kunnollisten palkkojen maksamisesta valtion työläisille sekä kaikilla käytettävissään olevilla keinoilla vaikuttaisi yleisen palkkatason kohottamiseen,

että hallitus eduskunnan toivomuksen mukaisesti tutkituttaessaan asuntokysymyksen alalla esiintyviä epäkohtia, erityisesti maaseudun asunto-oloissa vallitsevien epäkohtien poistamiseksi ryhtyisi toimenpiteisiin: yleisen ja yhtenäisen kaikkia vähävaraisia kansankerroksia käsittävän valtion asuntopoliittisen toimintasuunnitelman laatimiseksi, valtion asuntopoliittista toimintaa varten tarpeellisten pysyvän, johtavain ja toimeenpaneiden hallintoelinten perustamiseksi, tärkeiden asuntotoiminnan erikoiskysymysten, kuten rahoittamisohjelman valmistamiseksi, ja valmistavan maalaisasuntojen hygienistilastollisen tutkimuksen kiireelliseksi suorittamiseksi sekä että hallitus jo ennen edellämainittujen toimenpiteiden valmistamista ryhtyisi tukemaan maanviljelijöitä ajanmukaisten työläisasuntojen rakentamiseksi ja puutteellisten asuntojen korjaamiseksi.

Kertomusvuonna on hallitus toimituttanut tarpeellisten valtion töiden inventtauksen tulevaa lamakautta silmälläpitäen. Tämän in-

venttauksen lopulliset tulokset julkaistiin kuitenkin vasta vuoden 1938 puolella.

Myöskin on kertomusvuonna ollut toiminnassa useita sellaisia valtion komiteoita, joiden tehtävänä on ollut valmistella eräitä työväenoloja koskevia lakeja. Sellaisista mainittakoon tässä m.m. kansanravitsemusta ja sen parantamista tutkiva komitea, merimiesten oloja koskevaa lainsäädäntöä valmisteleva komitea, työaikakomitea ja kaksi asuntokysymystä tutkivaa komiteaa.

II. Talouselämä.

1. Kansainvälinen talouselämä.

Vuosi 1937 oli nousukauden vuosi. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä oli tuotannollisen toiminnan laajentuminen selvästi havaittavissa kaikkialla maailmassa. Myöskin hinnat olivat edelleen noususuunnassa. Maaliskuun vaiheilla esiintyi kuitenkin tässä yleisessä nousussa häiriöitä. Eräiden tavaroiden hinnat alkoivat alentua, näin varsinkin Yhdysvalloissa. Mutta tällä takaiskulla ei ollut yleiseen kehitykseen vielä sanottavampia vaikutuksia. Sensijaan keskikesällä ja syksyllä alentuivat sekä New-Yorkin että Lontoon pörssissä arvopapereiden hinnat ja tämä osoittautui tuotannollisenkin elämän taantumisen merkiksi Amerikassa, missä teollisuustuotanto varsinkin vuoden kahtena viimeisenä kuukautena supistui sangen huomattavasti. Vuoden päättyessä esiintyi merkkejä siitä, että tuotannollisen toiminnan taantuminen leviäisi muihinkin maihin ja vuosi päättyi yleisen epävarmuuden vallitessa sen suhteen, minkälaiseksi konjunktuuritilanne oli lähitulevaisuudessa muodostuva. Oliko kysymyksessä sellainen tilapäinen nousukauden kehityksen pysähdys, jollainen koettiin m.m. v. 1927, vai merkitsiko kehityksen kääntyminen samantapaista nousukauden pysähtymistä, mikä nähtiin v. 1929, siitä on keskusteltu vilkkaasti vuoden 1937 taloudellista kehitystä tarkkailtaessa. Kertomusvuosi oli joka tapauksessa vilkkaan toimeliaisuuden vuosi, joskin toisaalta on pidettävä mielessä, että tuotannon vilkkaus kasvavassa määrässä nojautui niihin työtilaisuuksiin, joita kiihtyvä varustautuminen ja sen yhteydessä tapahtuva sotatarvetehtaiden rakentaminen loi. Varustautuminen on monessa suhteessa epävarma taloudellinen tekijä ja sen vaikutusta on suurella huolestuneisuudella seurattu taloudellisten tarkkailijoiden taholta.

Nousuun ovat luonnollisesti vaikuttaneet monet muutkin tekijät. Raaka-ainevarastojen supistuminen on tukenut erilaisten raaka-aineiden ja maataloustuotteiden hintoja maailmanmarkkinoilla, lisännyt näitä tavaroita tuottavien maiden ostokykyä ja siten aiheuttanut tilauksia teollisuusmaiden tuotannolle. Myöskin asuntorakennustoiminta on useissa maissa antanut vauhtia tuotannollisen toiminnan yleiselle vilkastumiselle.

Erikoista kertomusvuoden nousukaudelle on ollut alhainen korkokanta, joka näkyy laajasta sijoitustoiminnasta huolimatta edelleen jatkuvan. Pääomamarkkinoiden taholta ei siis ole uhkaamassa samanlaisia vaa-roja kuin v. 1929. Sensijaan epävarmuus rahamarkkinoilla lähinnä rahan arvon heilahteluissa ja kansainvälisten vekselikurssien horjuvaisuudessa on eräs epävarmuutta synnyttävä tekijä.

Seuraavat numerotiedot valaisevat jossakin määrin tilanteen kehitystä eri maissa.

Teollisuustuotannon kehitystä kuvaava indeksi oli Englannissa v. 1936 124.6, mutta v. 1937 133.1, Yhdysvalloissa oli tuotantoindeksi keskimäärin kuukaudessa v. 1936 88.1, mutta oltuaan joulukuussa 1936 101.7 alentui se kuukausi kuukaudelta, niin että se joulukuussa 1937 oli 70.6. Ranskassa oli tuotantoindeksi joulukuussa 1936 71.9 alentuen elokuuhun 1937 mennessä 65.5 mutta nousten siitä jälleen joulukuuhun 1937 mennessä 73.4. Tanskassa oli teollisuustuotannon indeksi joulukuussa 1936 132, nousten v. 1937 eri kuukausina jonkun verran mutta oli joulukuussa 1937 alentunut jälleen 130. Norjassa oli tuotantoindeksi joulukuussa 1936 119.3, nousten siitä vuoden 1937 jokseenkin tasaisesti ollen marraskuussa 1937 142.1. Ruotsissa taas oli teollisuustuotantoindeksi joulukuussa 1936 143, nousten siitä tasai-sesti kertomusvuoden aikana ollen joulukuussa 1937 153. Suunnilleen samanlainen on ollut kehityksen suunta muissakin maissa.

Työttömien luvusta v:n 1937 aikana antaa seuraava asetelma jonkin-laisen käsityksen:

Maa	tammikuu	joulukuu
	1,853,500	1,161,200
	163,000	179,000
Tanska	140,300	152,900
	6,800	3,800
Ranska	426,100	403,800
Englanti	1,677,000	1,664,900
	18,400	18,300
Hollanti	172,000	152,600
	466,200	437,500
Ruotsi	91,500	109,600
Sveitsi	110,800	95,700
Tshekkoslovakia	667,500	518,900

Pohjois-Amerikan Yhdysvalloista voidaan mainita, että erään kerto-musvuoden lopulla suoritettun virallisen laskelman mukaan oli työttö-mien lukumäärä siellä jonkun verran yli 10 miljoonan hengen.

2. Suomen talouselämä.

Kertomusvuosi oli Suomessa vilkkaan toiminnan aikaa. Tuotanto kohosi sekä laajuutensa että arvonsa puolesta ennätyslukuihin. Työvoiman kysyntä oli sangen vilkasta niin, että varsinaista työttömyyttä talvikauden kausityöttömyyttä lukuunottamatta oli tuskin nimeksi. Rahamarkkinat pysyivät koko vuoden ajan keveinä, rahapääomaa oli runsaasti saatavissa ja korkokanta pysyi alhaisena. Maatalouden asema muodostui varsin hyväksi toisaalta korkeiden metsänhintojen, toisaalta maataloustuotteiden hintojen kiinteyden ansiosta. Työpalkat olivat nousussa edelliseen vuoteen verraten. Maailmantaloudessa havaittavat taakaskut kylläkin vaikuttivat jossakin määrin myöskin Suomen talouselämään. Helsingin arvopaperipörssi myötäili jonkin verran ulkomaisten arvopaperikurssien laskua ja eräiden tavaroiden hintojen lasku vaikutti myöskin tuontitavaroiden hintojen kautta varsinkin vuoden jälkipuoliskolla jonkin verran kotimaiseen hintatasoon. Elinkustannukset olivat kuitenkin kertomusvuoden aikana jatkuvasti noususuunnassa.

Talouselämän eri aloista mainittakoon erikseen seuraavaa.

Teollisuustuotanto.

Kuten sanottu laajentui teollisuuden tuotanto yleisesti kertomusvuoden aikana. Kertomusvuoden teollisuustuotannon bruttoarvo arvioitiin vuoden päättyessä 22,000 miljoonaksi markaksi sen oltua v. 1936 jonkun verran yli 16,000 milj. mk. Myöskin tuotantomäärät lisääntyivät huomattavasti. Kotimarkkinateollisuudessa kasvoi metalli- ja koneiteollisuuksien tuotantomäärä 17 %, nahka- ja jalkineteollisuuden tuotantomäärä 17 %, rakennusaineteollisuuden 16 % ja kutomoteollisuuden 15 %. Sensijaan ravinto- ja nautintoaineteollisuuden tuotantomäärä alentui 2 %. Metalli- ja koneiteollisuuden tuotantoarvo kasvoi vuoden kuluessa 700 milj. mk:lla, kutomoteollisuuden 400 milj. mk:lla sekä nahka- ja jalkineteollisuuksien 200 milj. mk:lla.

Vientiteollisuuden tuotantomäärä kasvoi kertomusvuonna edelliseen vuoteen verraten 9 % mutta tuotannon arvo kokonaista lähes 50 %. Hintojen lisäyksestä tuli valtaosa sahateollisuuden osalle. Sahausmäärä oli 1,300,000 standerttia eli 60,000 std. suurempi kuin edellisenä vuonna. Saha-tavaran vientimäärä oli kuitenkin vain 1,030,000 std. eli 70,000 std. vähemmän kuin edellisenä vuonna. Puuvanukkeen tuotantomäärä kasvoi 12,000 tonnilla eli 319,000 tonniin, sulfiittiselluloosan tuotanto oli kertomusvuonna 1,043,000 t. edellisen vuoden määrän ollessa 938,000 t. Sulfaattiselluloosaa tuotettiin 438,000 t., edellisenä vuonna 389,000 t. Sanomalehtipaperin tuotantomäärä oli kertomusvuonna 403,000 t. eli 43,000 t. edellisen vuoden tuotantoa suurempi, muun paperin tuotanto 219,000 t. eli 39,000 t. suurempi edellisen vuoden määrää. Hintataso oli puuvanukkeen

ja selluloosan kohdalla tyydyttävä, mutta paperin hinta oli vain hiukan edellisen vuoden hintaa korkeampi. Vuoden lopulla hintataso kääntyi ylipäättään alenevaan suuntaan, mikä vaikutti välittömästi tilausreserveihin, jotka vuoden loppupuolella alkoivat supistua.

Teollisuuden kehityksestä antavat seuraavat »Unitaksen» indeksiluvut käsityksen (indeksilukujen pohjalukuna on v. 1926 = 100)

Vuosi	Teollisuustuotannon määrä		
	Kotimark- kinateol- lisuus	Vienti- teolli- suus	Koko teolli- suus.
1932...	97	106	100
1933...	112	121	115
1934...	132	151	140
1935...	147	148	150
1936...	165	164	165
1937...	181	178	179

Vuosi	Teollisuustuotannon arvo		
	Kotimark- kinateolli- suus	Vienti- teolli- suus	Koko teolli- suus.
193 2	91	74	84
193 3	103	90	97
193 4	122	118	120
193 5	137	109	127
193 6	156	137	147
193 7.	188	205	195

Myöskin *rakennustoiminnassa* ilmeni suurta vilkkautta. Sementin kulutus koko maassa arvioitiin kertomusvuonna olleen 473,000 tonnia, kun se v. 1936 oli ollut 336,000 t. ja v. 1935 272,000 t. Sementin kulutus lisääntyi siis kertomusvuonna 41 % edelliseen vuoteen verraten. Verrattuna vuoteen 1926 lisääntyi muurilaastin kulutus Helsingissä kertomusvuonna 46 %:sta 57 %:iin. Koska kaikkien kaupunkien rakennustoiminnasta ei tätä kirjoitettaessa ole saatavissa tietoja, mainittakoon, että Helsingissä oli valmistuneiden talojen luku kertomusvuonna 191 edellisen vuoden vastavan luvun ollessa 121. Valmistuneiden rakennusten kuutiotilavuus oli 1,386,000 kuutiometriä kun se edellisenä vuonna oli ollut 881,000 kuutiometriä. Vaikka rakennustoiminta kertomusvuonna olikin vilkkaampaa kuin edel-

lisinä vuosina, jäi se kuitenkin vielä huomattavasti jälkeen huippuvuosien 1928—29 rakennustoiminnasta. Verrattuna vuoteen 1926 oli rakennusten kuutiomäärä v. 1936 70 %, kun se v. 1937 oli jo 111 %. Valmistuneiden rakennusten arvo Helsingissä oli n. 500 milj. mk.

Maa- ja metsätalous.

Maataloudellekin oli kertomusvuosi edullinen. Sato muodostui vehnän ja rukiin kohdalta hyväksi. Vehnän satomäärä oli v. 1937 173 milj. kg sen oltua v. 1936 143 milj. kg, rukiin sato v. 1937 oli 414 milj. kg, kun se v. 1936 oli ollut 308 milj. kg. Muiden kasvilaatujen satomäärät eivät tosin olleet yhtä edulliset. Kun maataloustuotteiden hintataso oli keskimäärin 10 % korkeampi kuin edellisenä vuonna, voidaan sadon arvo arvioida 400 milj. mk. suuremmaksi kuin v. 1936 eli pyörein luvuin 7,000 milj. markaksi. Kaikkien maataloustuotteiden hintaindeksi oli v. 1937 keskimääräisesti laskien 87, vastaavan hintaindeksi oltua v. 1936 77. Toisaalta ovat myöskin maataloustarvikkeiden hinnat jossakin määrin kohonneet samoin työpalkat, mutta nettotulos oli maataloudelle kuitenkin huomattavasti parempi kuin edellisenä vuonna.

Metsätalous oli tuloksiltaan varsin edullinen, mistä antaa aavistuksen jo se seikka, että viedyn puutavaran hintaindeksi Tilastollisen Päätoimiston tietojen mukaan kehittyi seuraavasti (v. 1932 perusvuotena merkitty = 100):

Vuosi	Viedyn puutavaran hintaindeksi
1928.....	136
1932.....	100
1935.....	107
1936.....	129
1937.....	176
» elokuu.....	188
» syysk.	181
» lokak.	174
» marrask.....	164
» jouluk.....	160

Puutavaran hinnat olivat korkeimmillaan siis elokuussa laskeutuen siitä vuoden loppuun mennessä., Metsätalouden maataloudelle tuottamien rahatulojen kehitystä kuvastaa seuraava asetelma:

		Kantorahoina milj. mk.	Hakkuu- ja uitto- palkkoina milj. mk.
Kalenterivuosi	1926	890	800
»	1927	1,450	950
»	1928	980	720
»	1929	900	700
»	1930	570	450
»	1931	280	230
»	1932	480	350
»	1933	1,050	680
Hakkuukausi	1933/34	1,200	700
»	1934/35	1,280	700
»	1935/36	970	720
»	1936/37	1,950	1,050
»	1937/38	2,600	1,200

Kuten havaitaan nousivat maaseudun metsätaloudesta osaksi metsämyynti- osaksi työpalkkoina saamat tulot kertomusvuoden aikana ennätyslukuihin. Tällä seikalla on luonnollisesti ollut oma vaikutuksensa maaseudun taloudelliseen elämään.

Kotimaan kauppa.

Kotimaan kauppa laajentui kertomusvuonna huomattavasti. »Unitak-sen» indeksi, joka osoittaa kotimaan kaupan laajuutta on viime vuosina kehittynyt seuraavasti:

Vuosi	Tavarakaup- pan indeksi
1932.	.94
1933.	.103
1934	116
1935	132
1936	146
1937	179

Kun kaupan suurentuminen näin ollen oli 23 % edelliseen vuoteen verraten ja tukkuhintojen nousu oli 12 %, on tavaravaihdon laajentuminen määrältäänkin ollut siis varsin huomattava. Kun tukkukaupan myyntisumma oli v. 1936 n. 11,000 milj. mk., oli se v. 1937 13,500 milj. mk. Tässä laajentumisessa näyttelivät kotimaassa tuotetut tavarat varsin huomattavaa osaa.

Ulkomaankauppa,

Ulkomaankauppa laajentui rahamäärältään kertomusvuonna 37 % edelliseen vuoteen verraten. Tuonnin arvo oli kertomusvuonna 9,276.9 milj. mk. ja viennin arvo 9,367.8 milj. mk. Ulkomaankauppa oli siis kertomusvuonnakin edelleen vientivoittoinen, joskin vientiylijäämä supistui varsin vähäiseksi. Määrältään oli tuonti kertomusvuonna 24.4 % suurempi kuin v. 1936 ja vienti taas vain 5.4 % suurempi. Vientihintojen huomattava kohoaminen kuitenkin nosti viennin rahamääräisen arvon niin suureksi kuin edellä on mainittu. Vaikka tuonti siis kasvoi varsin huomattavasti, on kuitenkin pidettävä mielessä, että kertomusvuoden tuonti käsitti sängen suuren määrän erilaisia tuotannonvälineitä, kuten koneita, kuljetusvälineitä, työkaluja ja muita pitkäaikaiseen käyttöön tarkoitettuja tavaroita yhteensä n. 3,600 milj. mk:n arvosta, mikä summa on 1,400 milj. mk. suurempi edellisen vuoden vastaavaa summaa.

Hintataso,

Tukkuhinnat kohosivat yleisesti kertomusvuoden aikana. Vientitavaroiden hinnat kohosivat keskimääräisesti 40 %, mikä tapahtui pääasiassa puutavaran ja paperiteollisuustuotteiden hinnoissa, vuotien ja eläinkunnasta saatujen tuotteiden hintojen nousun ollessa vähäisemmän. Tuontihinnat kohosivat keskimääräisesti yli 20 %, suurimman hintojen nousun ollessa havaittavissa metallitavaroiden, kivihiilen, viljan ja siirtomaatavaroiden hinnoissa. Kehruuaineiden hintojen nousu oli vähäisempi. Kotimarkkinatavaroiden hintaindeksi kohosi keskimääräisesti vain 12 %, mikä aiheutti etusijassa metallitavaroiden, kivihiilen, nahkateollisuustuotteiden, viljan ja väkirehujen hintojen kohoamisesta.

Hintatason kehitystä viime vuosien aikana osoittavat seuraavat eri vuosien joulukuun indeksiluvut (1926 = 100):

	1933	1934	1935	1936	1937
Vientitavarat (fob)	82	76	77	100	111
Tuontitavarat (cif)	84	87	88	98	104
Kotimarkkinatavarat ...	89	90	91	95	102
Kotim. maataloustuott.	73	76	77	82	91
Kotim. teollisuustuott.	94	93	94	97	105
Tuontitavarat	92	93	94	99	104

Hintojen ollessa noususuunnassa on kapitalistinen yritteliäisyys kuten tunnettua toivorikkaampaa ja tämänlaatuinen hintojen kehitys on siis luonut erään edellytyksen tuotannollisen toiminnan vilkastumiselle kertomusvuoden aikana.

Mitä *elinkustannuksiin* tulee, ovat nekin luonnollisesti kohonneet kertomusvuoden aikana hintojen nousun vuoksi. Yleisesti mainittakoon, että Suomen Pankin suhdanneherkkien kulutustavaroiden indeksi kohosi kertomusvuoden aikana 9 % ja virallinen elinkustannusindeksi 8 %. Elinkustannusindeksin vaihtelu nähdään oheisista taulukoista.

Elinkustannusindeksin n.s. vanhan sarjan, jossa perusvuosi 1914 = 100, kehitys vuosina 1921—37, on ollut seuraavanlainen:

1921	1,170.9	1927.....	1,206.7	1933	1,000.7
1922.....	1,139.2	1928.....	1,232.3	1934	982.7
1923	1,147.1	1929.....	1,225.2	1935	996.9
1924.....	1,169.1	1930.....	1,129.6	1936	997.8
1925	1,212.9	1931.....	1,038.7	1937	1,051.0
1926	1,182.9	1932.....	1,024.7		

Vuoden 1928 elinkustannustutkimuksen perusteella on toimitettu n.s. uuden indeksisarjan laskeminen, rakentuen se laajemmalle pohjalle ja perusvuosi 1935 = 100. Tämän laskelman mukainen elinkustannusten nousu on ollut seuraavanlainen:

Menoryhmä	1935	1936				1937			
		$\frac{M}{i}$ 1 H	$\frac{M}{H}$ K	$\frac{M}{B}$ 3 X	$\frac{M}{O}$ 1-}	$\frac{M}{S}$ a b	$\frac{M}{P}$ X	$\frac{M}{S}$ X	rt O 1-1
Ravinto	100	100	98	98	100	102	105	106	112
Asunto	100	100	100	100	104	104	104	104	109
Lämpö ja valo	100	103	109	108	113	120	125	128	135
Vaatetus	100	100	100	100	100	101	103	104	105
Verot	100	95	95	95	95	97	97	97	97
Muut	100	101	101	101	101	101	102	103	105
Kokonaissind	100	100	99	99	101	102	104	106	109

Paikkakuntakalleuden selville saamiseksi on Sosiaalinen tutkimustoimisto v. 1937 toimeenpannut samanlaisen, koko maata käsittävän tutkimuksen, jollainen on aikaisemmin toimitettu vv. 1927, 1929, 1931 ja 1934. Tämän tutkimuksen perusteella valtiovarainministeriö m.m. määrää ne vähenykset, jotka tulo- ja omaisuusverotuksessa saadaan tehdä paikkakunnan elinkustannusten kalleuden tähden.

Tutkimuksen laskelmassa on koko maan elinkustannusten kalleus merkitty = 1,000, ja vertaamalla on saatu eri paikkakuntien suhteellinen kalleus. Kuntien suhdeluvut vaihtelevat 779 ja 1,545 välillä, olleen edellinen Pirttikylän ja jälkimäinen Helsingin kaupungin kalleusluku.

Kaupungeista olikin Helsinki kallein, sen elinkustannusten ollessa yli 50 % maan keskimäärää kalliimmat. Useimmat kaupungit olivat 10—30 % maan keskimäärää kalliimpia ja vain Pohjanmaan pikkukaupungit olivat elinkustannuksiinsa nähden keskimäärää huokeampia. Myös kauppalat olivat suhteellisesti kalliita paikkakuntia. Maalaiskunnista oli yli 90 % sellaisia, joiden suhteellinen kalleus oli alle 1,000. Kalleimmat maalaiskunnat olivat eräät Pohjois-Suomen kunnat, Helsingin ja Turun sekä muutamien muitten kaupunkien ympäristökunnat. Ravintokustannukset olivat kalleimmat Utsjoella, Inarissa ja Suomussalmella, missä ne olivat yli 20 % keskimäärää korkeammat.

Tutkimus käsitti yli 600 kuntaa, mutta seuraavaan luetteloon on otettu pääasiassa vain sellaisia paikkakuntia, joilla toimii SAK:n alaisia ammatillisia järjestöjä.

Uudenmaan lääni.

Helsinki	1,545
Loviisa	1,100
Porvoo	1,232
Tammisaari	1,241
Hanko	1,161
Tammisaaren mlk	905
Pohja	966
Karjaa	956
Karjaan kauppala	1,146
Nummi	909
Pyhäjärvi	942
Karkkilan kauppala	1,048
Vihti	943
Lohja	1,062
Lohjan kauppala	1,137
Espoo	1,037
Kauniaisten kauppala	1,132
Helsingin mlk	1,133
Huopalahti	1,141
Haagan kauppala	1,239
Oulunkylä	1,164
Hyvinkää	963
Tuusula	1,036

Keravan kauppala	1,104
Mäntsälä	923
Porvoon mlk	987
Myrskylä	878
Orimattila	932
Kuusankoski	1,037

Turun ja Porin lääni.

Turku	1,311
Pori	1,163
Rauma	1,172
Uusikaupunki	996
Naantali	1,130
Vehmaa	898
Uudenkaupungin mlk	883
Parainen	1,033
Salon kauppala	1,140
Maaria	1,186
Eura	855
Kiukainen	898
Rauman mlk	889
Porin mlk	964
Ulvila	1,015
Ikaalisten kauppala	1,045

Hämeenkyrö	970
Vammalan kauppala	1,119
Loimaan kauppala	1,043

Ahvenanmaa.

Maarianhamina	1,110

Hämeen lääni.

Hämeenlinna	1,120
Tampere	1,259
Lahti	1,091
Tammela	874
Forssan kauppala	955
Jokioinen	938
Urjala	903
Kylmäkoski	904
Sääksmäki	948
Valkeakosken kauppala	1,095
Pohjois-Pirkkalan kauppala	1,057
Etelä-Pirkkala	1,190
Ruovesi	874
Vilppula	881
Mänttä	1,089
Muurame	899
Säynätsalo	1,014
Jämsä	893
Jämsänkoski	960
Hämeenlinna mlk	952
Riihimäen kauppala	1,108

Viipurin lääni.

Viipuri	1,181
Sortavala	1,205
Käkisalmi	1,093
Lappeenranta	1,102
Hamina	1,112
Kotka	1,284
Pyhtää	944
Kymi	1,123
Lauritsalan kauppala	1,071
Kouvolan kauppala	1,117
Joutseno	956

Ruokolahti	1,008
Jääski	1,095
Antrea	886
Viipurin mlk	924
Koiviston kauppala	977
Käkisalmen mlk	1,010
Simpele	897
Lahdenpohjan kauppala	1,070
Sortavalan mlk	1,106

Mikkelin lääni.

Mikkeli	1,072
Heinola	1,044
Savonlinna	1,191
Heinolan mlk	863
Pieksämäen kauppala	1,114

Kuopion lääni.

Kuopio	1,122
Joensuu	1,129
Iisalmi	1,141
Varkauden kauppala	1,143
Kuopion mlk	893
Iisalmen mlk	907
Värtsilä	961
Lieksan kauppala	1,131
Nurmeksien kauppala	1,047

Vaasan lääni.

Vaasa	1,202
Kaskinen	981
Kristiinankaupunki	928
Uusikaarlepyy	970
Pietarsaari	1,125
Kokkola	1,134
Jyväskylä	1,168
Seinäjoen kauppala	1,047
Oravainen	903
Uudenkaarlepyyn mlk	930
Pietarsaaren mlk	963
Larsmo	923
Himanka	877

Kannus	927	Kajaani	1,183
Toholampi	886	Kajaanin mlk	948
Jyväskylän mlk	1,067	Haukipudas	997
Äänekoski	912	Salla	1,004
Äänekosken kauppala	1,095	Kemijärvi	967
Suolahden kauppala	1,056	Rovaniemen kauppala	1,311
		Kemin mlk	941
Oulun lääni.		Kolari	958
Oulu	1,238	Kittilä	1,361
Raahe	985	Sodankylä	1,153
Kemi	1,144	Inari	1,212
Tornio	1,223	Petsamo	1,171

Rahamarkkinat.

Vilkkaan tuotannollisen toiminnan ja tulojen lisääntymisen ansiosta lisääntyivät myöskin erilaiset talletukset niitä vastaanottavissa rahalaitoksissa kertomusvuonna nopeammin kuin sitä edellisenä vuonna. Tämä ilmenee seuraavasta asetelmasta:

Rahalaitos	Talletusten määrä 31.12-37 milj. mk	Lisäys v:n 1937 aikana milj. mk	Lisäys v:n 1936 aikana milj. mk
Liikepankit	10,030.2	1,432.2	631.8
Säästöpankit	6,918.1	1,056.5	673.5
Postisäästöpankki	454.4	52.7	25.4
Osuuskassat	1,148.0	354.1	178.2
Osuuskassojen Keskuslainerahasto	67.3	7.7	5.7
Osuuskauppojen Säästökassat	624.1	119.5	54.2
Kiinnityslainalaitokset ..	4.7	0.4	0.6

Asetelmasta näkyy, että talletusten kokonaislisäys, korot mukaan luetuina, oli v. 1937 3,023.1 milj. mk. eli 18.6 %. Suurin suhteellinen lisäys oli osuuskassoissa, missä talletukset lisääntyivät 44.6 % ja osuuskauppojen jäästökassoissa, missä talletusten lisäys oli 23.7 %. V. 1936 oli talletusten sisäyksen kokonaismäärä ollut 1,569.4 milj. mk. ja v. 1935 916.6 milj. mk.

Myöskin rahalaitosten luotonanto kasvoi sängen ripeästi. Liikepankkien antolainaus oli vuoden 1937 päättyessä 8,608.6 milj. mk. eli 1,235.8 milj. mk. suurempi kuin vuoden 1936 päättyessä. Kasvanut luotonanto ei kuitenkaan pystynyt vetämään pankeista koko talletusten lisäystä. Niinpä liikepankkien otto- ja antolainauksen välinen ero eli talletusten suuremmuus annettuihin lainoihin verraten, mikä kertomusvuoden alussa oli 1,225.2

milj. mk., kasvoi kertomusvuoden loppuun mennessä 1,421.6 milj. mkaan. Rahamarkkinain keveyttä kertomusvuoden aikana osoittaa myöskin liikepankkien kassavarojen suuruus. Liikepankkien kassavarat olivat näet kertomusvuoden lopussa 1,316.9 milj. mk. vastaavan summan oltua vuoden 1936 lopussa 851.3 milj. mk.

Mitä Suomen Pankin ja liikepankkien ulkomaisiin maksusuhteisiin tulee, niin voidaan niistä sanoa, että vuoden päättyessä olivat liikepankkien ulkomaiset nettosaatavat 217.1 milj. mk. pienemmät kuin kertomusvuoden alussa, mutta jos otetaan huomioon myöskin Suomen Pankki, niin näiden pankkien ulkomainen nettosaatava kokonaisuudessaan kasvoi ollen kertomusvuoden päättyessä 2,122.7 milj. mk. sen oltua vuoden alussa 1,793.8 milj. mk.

Kotimaiset obligatiomarkkinat olivat kertomusvuoden aikana varsin vilkkaat. Uusia obligatiolainoja otettiin niin runsaasti, että vaikka osalla niistä lunastettiin aikaisemmin liikkeellä olevia lainoja pois, lisääntyivät kotimaiset obligatit vuoden kuluessa kuitenkin 1,300 milj. mklla. Kaikkiaan laskettiin uusia obligatioita liikkeelle n. 2,000 milj. mk:n arvosta. Valtio laski 840 milj. mk:n arvosta, kaupunkikunnat 325 milj. mk:n arvosta, luottolaitokset n. 300 milj. mk:n arvosta sekä teollisuus yhteensä 365 milj. mk:n arvosta. Tästä varsin runsaasta sijoitustoiminnasta huolimatta rahamarkkinat pysyivät keveinä.

Ei siis ihme, että myöskin korkokannassa ei ollut havaittavissa minkäänlaista kohoavaa suuntaa, pikemminkin päinvastoin. Suomen Pankin diskonttokorko oli koko vuoden muuttumata 4 %. Kuuden kuukauden talletuskorko vaihteli $3\frac{1}{2}$ —4 % ja heti nostettavissa olevain tilien korko 1— $1\frac{1}{2}$ %. Liikepankkien luotonannon keskikorko taas oli kertomusvuoden loppuun mennessä alentunut 5.98 %:iin sen oltua v. 1936 lopussa 6.24 % ja vuoden 1934 lopussa 6.82 %.

Vekseliprotestit ja vararikot.

Toisaalta liiketoiminnan menestyksellisyyttä toisaalta rahamarkkinoiden keveyttä on omansa todistamaan vararikkojen ja vekseliprotestien vähentyminen kertomusvuoden aikana.

Vekseliprotestien luvun ja raha-arvon samoinkuin vararikkojen luvun kehitystä viime vuosina kuvastavat seuraavat »Unitaksen» indeksiluvut (pohjavuosi 1926 = 100):

Vuosi	Vekseliprotesteja		Vararikkoja
	Luku	Raha-arvo	Luku
1931 .	363	441	292
1932 .	263	278	238
1933 .	120	117	153

1934	55	50	98
1935	38	63	86
1936	41	29	73
1937	27	18	69

Arvopaperimarkkinat.

Tuotannollisen toiminnan kannattavuus ilmeni m.m. siitä, että osakekurssit yleensä nousivat ja näin varsinkin vuoden alkupuolella. Keväämmällä ja jälleen uudelleen syksyllä kurssit jonkin verran heikentyivät, mutta nousu oli ollut siksi suuri, että vuoden lopussa oli kurssien tasoa osoittava yleisindeksi sama kuin vuoden 1936 lopussa ja vuoden keskimääräinen indeksi oli taas edelliseen vuoteen verraten noussut 168 pisteestä 208 pisteeseen. Kuvan kurssitason kehityksestä antaa seuraava »Unitak-sen» indeksisarja, joka osoittaa kunkin vuoden joulukuun indeksilukuja (perusvuosi 1926 = 100):

Vuosi	Pankit	Teollisuus	Yleisindeksi
1932	82	112	97
1933	105	150	123
1934	110	192	142
1935	103	210	144
1936	121	302	191
1937	129	294	192

Työttömyys.

Työmarkkinoilla on kertomusvuoden aikana ollut varsin vilkasta. Senpäävuoksi myöskin työttömyyttä on esiintynyt vähemmän kuin aikaisempina vuosina. Tosin mitään täsmällisiä tietoja työttömien lukumäärän kehityksestä on mahdoton esittää, koska työttömyystilastoja on kerätty entistä harvempien kuntien alueilta. Työvälistysoimistojen kirjoissa olevien työnhakijoiden lukumäärä on eri vuosina vaihdellut seuraavasti:

Vuosi	Työnhakijoita
1932.....	17,351
1933.....	17,139
1934.....	10,011
1935.....	7,163
1936.....	4,796
1937.....	3,763
tammik. 1937.....	6,805
helmik. ».....	5,383

huhtik.	1937.....	3,554
toukok.	».....	3,126
kesäk.	».....	2,076
heinäk.	».....	2,089
elok.	».....	2,794
syysk.	».....	3,450
lokak.	».....	3,705
marrask.	».....	3,924
jouluk.	».....	3,770
tammik.	1938.....	4,579

Työttömien todellinen luku on epäilemättä ollut huomattavastikin suurempi, sillä aikaisemman työttömyystilaston ilmoittama varatöissä ja kokonaan työttömänä olevien yhteismäärä oli joulukuulla vuosina 1931—36:

v.	1931.....	87,331
»	1932.....	82,626
»	1933.....	41,026
»	1934.....	19,208
»	1935.....	17,778
»	1936.....	8,309

Kertomusvuoden aikana astuivat käytäntöön uudet vuoden 1936 lopulla annetut työttömyysohjeet. Nämä ohjeet merkitsivät monessa suhteessa uutta vaihetta valtion — ja sitä tietä myöskin kuntien — työttömyyspolitiikassa.

Uusien ohjeiden mukaan voi työttömyyden torjumiseksi järjestettyihin valtion töihin päästä jokainen työkykyinen ja työnhaluinen palkka työläinen ja pienviljelijä, joka ilman omaa syytään on työtön. Kunnilla on oikeus järjestää omien työttömyystöittensä työehdot ja työhön ottamisjärjestyksen parhaaksi katsomallaan tavalla kuitenkin ehdolla, että työhön osoittamista ei anneta työnvälitystoimiston tehtäväksi, minkä työnvälityslaki nimenomaan kieltää.

Valtio ryhtyy työttömyystöiden järjestämiseen vasta sitten, kun kunnat ovat ryhtyneet työttömyysohjeissa edellytettyihin toimenpiteisiin. Tätä varten kunnat on jaettu taloudellisessa suhteessa kuuteen luokkaan. Kunnan on perusosuutenaan järjestettävä töitä niin suurelle työttömien joukolle, joka vastaa I ja II luokan — eli heikoimmissa — kunnissa $\frac{x}{5}$ % ja muissa kunnissa $\frac{7}{2}$ % kunnan hengillekirjoitetusta väkiluvusta. Kun perusosuus on hoidettu, osallistuu valtio kunnan hakemuksesta tarvittavien lisätöiden järjestämiseen seuraavissa suhteissa: I luokan kunnissa valtio yksin, II luokan kunnissa kunta ja valtio suhteessa 1:5, III luokan kunnissa suhteessa 1:4, IV luokan kunnissa suhteessa 1:3, V luokan kunnissa suhteessa 1:2 ja VI luokan kunnissa suhteessa 1:1.

Uusien ohjeiden mukaisesti kunnat vapautettiin työttömyyskortistojen pitämisestä. Samoin ei ole pakko asettaa työttömyyslautakuntaa. Tästä huolimatta eräissä suurimmissa kunnissa mainittua kortistoa on edelleen hoidettu. Mutta uusista ohjeista johtuu, että entisenlaisiakaan virallisia numeroita työttömien todellisesta lukumäärästä ei ole ollut enää saatavissa.

Entinen varatyöpalkkajärjestelmä alennettuine työpalkkoineen on lakautettu ja työttömyyden torjumiseksi järjestetyissä töissä noudatetaan samoja palkka- y.m. työehtoja kuin valtion vastaavissa varsinaissa yleisissä töissä. Ainoa eroitus valtion varsinaisten yleisten töiden ja työttömyystöiden välillä on se, että jälkimmäisiin otetaan sekatyöntekijät kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön määräämien kuntien huoltolautakuntien välityksellä. Uusissa työttömyysohjeissa oli alunperin myöskin määräys, ettei valtio osallistu perhe- eikä paikallislisien suorittamiseen valtion siirtotyömailla, mutta tämä kohta muutettiin vuoden 1937 lopulla annetulla uudella määräyksellä, missä sanotaan, että jos ministeriö ja kunta ovat ennakolta sopineet, että kunta järjestää siirtotyömaalle lähetettävälle työttömälle vapaita matkoja sekä maksaa sellaisille siirtotyömaille lähetettävälle työttömälle, jotka huoltavat läheisiä omaisiaan, paikallislisää sen suuruisen määrän, kuin siirtotyömaan työpalkka on työttömän kotikunnan vastaavanlaisen työn palkkaa pienempi, korvaa valtio näin aiheutuneet ministeriön hyväksymät menot I ja II luokan kunnissa enintään 75 % ja muissa enintään 50 %:lla.

Valtion työpolitiikasta tulkoon vielä mainituksi, että työttömyysmäärärahojen käyttö v. 1937 oli seuraavanlainen:

Työn laatu	Työmaita	Määrärahoja Smk.	myönnetty
Maantie- ja siltatyöt	37	13,453,939	10
Työt vanhoilla radoilla	42	6,657,400	—
Rautatierakennukset	1	1,600,000	—
Kanavatyöt	3	14,220,000	—
Metsähallinnon työt	11	1,398,000	—
Sekalaiset työt	11	3,669,000	—
Katu-, viemäri y.m. työt	2	824,000	—
Maanparannustyöt	3	295,200	—
Avust. kaupunkien töihin	10	3,782,500	—
Suoranaisia avustuksia	1	15,000	—
Nuorisosiirtola		200,000	—
Luottokuljetuksiin		121,995	—
Virastovaratyöt		5,000,000	—
Metsäpalkkatarkkailu		1,487,941	25
Hallintokustannukset		460,382	05
	Smk.	53,185,357	40

Varsinaisia työmäärärahoja sisältyi vuoden 1937 valtion talousarvioon 1,382,000,000 mk. Työmäärärahojen todellinen summa on hiukan suurempi mutta tähän summaan sisältyvillä määrärahoilla on ollut vaikutusta työmarkkinoihin. V. 1936 sisältyi talousarvioon työmäärärahoja 1,221,290,000 mk ja v. 1935 1,032,511,000 mk.

Teollisuuden työmarkkinat.

Työmarkkinain edullista kehitystä kuvastavat osaltaan Sosiaalisen Tutkimustoimiston vuosineljänneksittäin suorittamat tiedustelut teollisuuden työmarkkinoista. Näin saatujen tietojen mukaan oli kertomusvuoden viimeisellä neljänneksellä työntekijäin luku metalliteollisuudessa 22 % suurempi ja työtuntien luku 22 % suurempi kuin vuoden 1936 vastaavana ajankohtana, lasi-, kivi- y.m. teollisuudessa työntekijäin luku 19 % ja työtuntien luku 16 % suurempi, kemian teollisuudessa työntekijäin luku 6 % ja työtuntien luku 5 % suurempi, ravintoaineteollisuudessa työntekijäin luku 6 % ja työtuntien luku 7 % suurempi, kutomateollisuudessa työntekijäin luku 11 % ja työtuntien luku 14 %, paperiteollisuudessa työntekijäin luku 5 % ja työtuntien luku 7 % sekä sahateollisuudessa työntekijäin luku 9 % ja työtuntien luku 7 % suurempi kuin vuoden 1936 vastaavana ajankohtana. Koko teollisuudessa oli työntekijäin luku kertomusvuoden neljännellä neljänneksellä 11 % suurempi ja työtuntien luku 12 % suurempi kuin vuoden 1936 vastaavana ajankohtana.

Merkittävänä seikkana tulkoon tässä yhteydessä mainituksi, että kertomusvuoden viimeisellä neljänneksellä oli vientiteollisuuden työntekijäin luku 14 % pienempi ja työtuntien luku lähes 14 % pienempi kuin vastaavalla neljänneksellä v. 1926, kun taas kotimarkkinateollisuuden vastaavat luvut olivat 34 % ja 26 % korkeammat vuoden 1926 lukuja. Kun edellä näimme miten suuresti vientiteollisuuden tuotanto on edelleen laajentunut ja vertaamme sitä työntekijäin ja työtuntien luvun kehitykseen saamme elävän kuvan rationalisoimisen kehityksestä vientiteollisuudessa.

Palkkataso.

Palkkataso on kertomusvuoden aikana yleisesti ollut noususuunnassa. Nousuun ovat vaikuttaneet voimistuneiden ammatillisten järjestöjen suorittamat palkkaliikkeet, joiden hoitamiselle edulliset työmarkkinat ovat luoneet suotuisat edellytykset. Ne lukuisat palkkaliikkeet ja niissä saavutetut tulokset, joista tehdään selkoa toisessa paikassa tätä vuosikirjaa kertovat asiain tästä puolesta riittävästi, joten tässä ei siihen tarvitse syventyä.

Kuten tunnettua ovat tiedot useimpien alojen työntekijäin työpalkoista sangen epätäydellisiä. Viime aikoina on Sosiaalinen Tutkimustoimisto ryhtynyt keräämään myöskin yleistä työpalkkatilastoa, mutta sen numerot

perustuvat työnantajien antamiin tietoihin, jotka taas pyrkivät rajoittumaan vain keskimääräislukuihin, jotka eivät anna mitään havainnollista kuvaa todellisesta työpaikkatasosta. Työnantajain taholta esitettyjen palkkatilastojen suhteen on huomautettava, että niin kauan kuin niissä ei tehdä selvää kuinka suuret työntekijäjoukot sisältyvät kuhunkin palkkaryhmään, kuinka paljon urakkatöitä sisältyy määrättyihin päivä- tai viikkoansioihin, kuinka paljon ylitöitä on tehty tiedonantoajalla j.n.e., ei näistä tilastoista voida paljoakaan päätellä. Emme tähän otakaan näitä työpalkkatilastoja.

Joka tapauksessa palkkataso oli kohoamassa kertomusvuoden aikana. Se näkyy myöskin niistä virallisista tiedoista, joita tähän liittyvissä taulukoissa julkaisemme osaksi valtion eri työvirastojen maksamista työpalkoista, osaksi virallisiin tietoihin perustuvista metsätyöläisten työpalkoista metsähallituksen töissä ja osaksi virallisista maataloustyöläisten palkkoja koskevista tilastoista.

Yhteenvetona metsähallituksen töissä maksetuista keskituntiansioista eri ryhmissä mainittakoon seuraavat:

<i>Jalkamies:</i>	päivä- ja tuntityöt urakkatyöt	
Hakkuu ja veto.....	5: 16	5: 63
Uittotyöt.....	4: 17	5: 78
Suonkuivaustyöt.....	5: 28	5: 60
Metsähoitotyöt.....	5: 05	5: 63
<i>Mies ja hevonen:</i>		
Hakkuu ja veto.....	12: 88	14: 50

Maataloustyöväen palkoista mainittakoon tässä virallisten tietojen perusteella, että muonapalkollisten eräiden ryhmien vuosipalkat olivat kertomusvuonna päättyvänä tilivuonna ja sitä edellisenä vuonna seuraavanlaiset:

Rahassa	Rahassa	1936/37		1935/36
		Luonnossa	Yht.	Yht. mk.
Työnjohtajat	6,974	6,528	13,502	12,826
Rengit	3,874	5,720	9,594	8,831
Karjakot	5,543	3,378	8,921	8,394
Palvelijattaret	3,629	3,046	6,675	6,267

Päiväpalkkalaisten keskipalkat olivat taas:

	Miehet				Naiset			
	Talvella		Kesällä		Talvella		Kesällä	
	1936	1937	1936	1937	1936	1937	1936	1937
Talon ruoassa	10:19	12:25	17:69	24:07	7:92	8:96	10:70	14:15
Omassa ruoassa	21: 90	25:22	26:94	32:47	13:85	15:44	17:32	20:27

Taulukko maksetuista keskituntipalkoista valtion työvirastojen alaisissa töissä marraskuulla vuonna 1937.

Työvirasto	Uudenmaan l.		Turun ja Porin l.		Hämeen l.		Viipurin l.		Mikkelin l.		Kuopion l.		Vaasan l.		Oulun l.	
	tunti-työ	urakka-työ	tunti-työ	urakka-työ	tunti-työ	urakka-työ	tunti-työ	urakka-työ	tunti-työ	urakka-työ	tunti-työ	urakka-työ	tunti-työ	urakka-työ	tunti-työ	urakka-työ
Tie- ja vesirakennushallitus:																
sekatyöntekijät	5: 49	6: 21	4: 87	5: 41	5: 01	5: 78	5: 19	5: 80	4: 77	5: 88	5: 12	5: 71	4: 60	5: 52	5: 19	6: 47
erikoisammattimieh.	7: 72	7: 56	6: 67	6: 89	6: 28	7: 20	6: 62	7: 71	6: 73	8: 04	6: 85	7: 80	6: 17	6: 41	7: 49	8: 22
hevosmiehet	8: 77	9: 52	7: 73	8: 96	9: 21	10: 16	8: 75	9: 45	8: 26	11: 56	10: 09	10: 24	7: 96	10: 17	10: 50	11: 57
Rautatiehallitus: Ratarakennukset.																
sekatyöntekijät	—	—	4: 71	5: 40	5: 07	5: 92	5: 02	5: 62	4: 68	5: 45	4: 50	4: 73	4: 93	5: 46	4: 81	6: 28
erikoisamm. miehet	—	—	7: 26	6: 47	6: 24	6: 93	6: 68	8: 77	5: 95	6: 49	6: 50	—	6: 55	7: —	6: 80	7: 26
hevosmiehet	—	—	—	9: 01	8: —	8: 25	7: 84	9: 23	9: 30	10: 36	—	—	8: —	9: 04	10: 14	12: 37
Työt vanhoilla radoilla.																
sekatyöntekijät	6: 14	7: 66	5: 31	7: 67	5: 14	7: 08	4: 95	5: 93	4: 55	6: 53	4: 36	5: 50	4: 63	6: 04	4: 72	4: 91
erikoisamm. miehet	7: 75	10: 74	6: 71	10: 22	6: 89	8: 22	6: 74	6: 07	5: 96	6: 70	5: 89	8: 99	5: 71	9: 03	6: 66	6: 42
hevosmiehet	9: 76	8: —	9: 49	—	9: 85	13: 70	9: 11	10: 45	8: 25	—	9: 54	—	7: 91	13: 33	9: 63	10: —
Maataloushallitus:																
sekatyöntekijät	5: 34	6: 52	4: 61	6: 01	5: 02	6: 80	5: 44	6: 29	6: 10	7: 23	6: 39	7: 36	4: 78	5: 72	5: 40	6: 17
erikoisamm. miehet	6: 72	—	5: 63	—	5: 77	—	6: 94	6: 99	7: 50	—	9: —	8: 52	5: 87	5: 52	6: 30	6: 46
hevosmiehet	10: —	—	10: —	—	—	—	10: 30	12: 50	10: —	—	9: —	—	10: —	9: 41	11: 58	11: 42
Asutushallitus:																
sekatyöntekijät	—	—	—	—	—	—	5: —	5: 67	—	—	5: 19	7: 08	4: 72	5: 90	—	6: 82
erikoisamm. miehet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7: 19	7: 25
hevosmiehet	—	—	—	—	—	—	—	12: 50	—	—	—	12: 01	—	9: 65	10: —	11: 53
Rakennushallitus:																
sekatyöntekijät	6: 97	—	5: 96	—	—	—	5: —	—	5: 85	6: 25	7: —	10: —	4: 40	—	6: 38	—
erikoisamm. miehet	8: 87	10: 47	7: 55	—	7: —	—	9: 90	—	8: 29	—	8: 36	—	7: —	—	8: 85	11: 59
hevosmiehet	15: —	—	6: —	—	—	—	—	—	—	—	12: —	—	10: —	—	10: —	—
Metsähallitus:																
jalkamiehet	5: 13	5: 49	4: 89	5: 93	5: 19	5: 45	5: 35	5: 84	5: 62	5: 61	5: 50	5: 93	5: 15	5: 25	6: 18	7: 21
hevosmiehet	—	—	—	—	8: 97	13: 51	11: 77	12: 98	—	12: 97	13: 60	15: 48	10: 19	12: 08	13: 95	17: 51
Maaherjojen alaiset tie- y.m. työt:																
sekatyöntekijät	5: 02	6: 30	4: 62	6: 40	4: 67	5: 65	4: 76	5: 76	4: 94	6: 39	4: 63	5: 80	4: 69	6: 15	5: 28	5: 45
erikoisamm. miehet	6: 91	5: 67	5: 06	6: 67	6: 11	—	6: 07	6: 66	4: 98	7: 12	5: 95	7: 29	6: 02	10: 15	5: 43	6: 37
hevosmiehet	7: 89	10: 55	7: 47	8: 70	7: 79	8: 48	8: 07	9: 32	8: 60	10: 06	9: 17	10: 78	8: 41	9: 65	7: 24	9: 78

III. SAK:n jäsenistö ja hallintoelimet

1. Liitot ja jäsenistö.

Vuoden 1937 aikana kuului Ammattiyhdistysten Keskusliittoon 17 liittoa, ollen niihin kuuluvien osastojen määrä vuoden lopussa kaikkiaan 802. Vuoden loppupuolella pidettiin Vaatetustyöläisten liiton sekä Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen liiton perustavat kokoukset. Liittojen varsinainen itsenäinen toiminta alkoi kuitenkin vasta v. 1938 alusta, näiden alojen työläisten ja osastojen kuuluessa v. 1937 loppuun saakka Työläisliittoon.

Kun osastojen lukumäärä v. 1936 lopussa oli 710 ja kertomusvuoden lopussa 802, on osastojen luku kasvanut 92:lla. Eniten on osastoja perustettu Puutyöväen liiton alaisuuteen, ollen lisäys sen osalta 31 osastoa. SAK:n kuuluvien liittojen yhteinen jäsenmäärä vuoden lopussa oli 64,384, joten kun jäsenmäärä v. 1936 lopussa oli 44,525, on jäsenmäärän kasvu 19,859 eli 45 %. Lisäys on sekä määrällisesti että suhteellisesti suurempi kuin minään aikaisempaa vuotena SAK:n toiminnan aikana.

Jäsenmäärä on v. 1937 aikana lisääntynyt kaikissa liitoissa. Määrällisesti suurin lisäys on tapahtunut Metallityöväen liitossa, jossa kasvu oli 4,228, ja suhteellisesti eniten kasvoi jäsenmäärä Kuljetustyöntekijäin liitossa, ollen lisäys 115 %. Kutomateollisuustyöväen liitossa on jäsenmäärän kasvu ollut 2,295, Kuljetustyöntekijäin liitossa 2,239 ja Rakennustyöläisten liitossa 2,011. Suhteellinen lisäys oli Kutomateollisuustyöväen liitossa 65 %, Työläisliitossa 64 % ja Kunnantyöntekijäin liitossa 61 %.

Liittojen jäsenistöstä oli naisia vuoden lopussa 15,669 ja miehiä 48,715 eli suhteellisesti naisten määrä koko SAK:n jäsenmäärästä 24 %. Kun naisten määrä koko jäsenmäärästä myös v. 1936 lopussa oli 24 %, on heidän järjestäytymisensä tapahtunut suhteellisesti yhtä voimakkaasti aikaisempaan verraten.

Täysin maksavien jäsenten määrä vuoden viimeisellä neljänneksellä oli 52,969 ja vapautettujen 11,415 eli suhteellisesti maksavia 82 % ja vapautettuja 18 % koko SAK:n jäsenmäärästä. Eniten jäsenmaksuista vapautettuja oli vuoden lopussa Kuljetustyöntekijäin liitossa, jossa 39 % jäsenistöstä oli vapautettuja. Lähinnä seuraavia olivat Rakennustyöläisten liitto 26 %, Kirjatyöntekijäin liitto 24 %, Merimies-Unioni 23 %, Lasiteollisuustyöväen liitto 22 % ja Metallityöväen liitto 21 %. Suhteellisesti pienin määrä vapautettuja oli Liiketyöntekijäin liitossa, jossa se oli 4 %.

Vuosikirjan tilasto-osastossa olevat taulukot: Liittojen jäsenluku vv. 1930—37, Liittojen jäsenluku neljännevuosittain v. 1937, Liittojen jäsenmäärä v. 1937 lopussa SAK:n jäsenmaksuluokittain ja Liittojen jäsenistö sukupuolen ja maksusuoritusten mukaan, selvittävät lähemmin jäsenistön jakaantumisen.

2. Työvaliokunta.

SAK:n Työvaliokuntaan kuuluivat toukokuussa pidettyyn edustajakokoukseen saakka vakinaisina jäseninä: puheenjohtajana *Edv. Huttunen*, *Väinö V. Salovaara* varapuheenjohtajana, *Johan Virtanen*, *A. J. Hällström*, *Einari Aittola*, *Lauri Mikkonen*, *Matti Leskinen*, *Tuomas Bryggari*, *K.-A. Fagerholm*, varajäseninä *J. E. Saveri*, *Frans Heinonen*, *Erkki Härmä*, *Uno Nurminen*, *Karl Ahonen*, *Kusti Hiltunen*, *Ernst Lähde*. Varajäsenistä kolme ensisimainittua on osallistunut kiinteästi Työvaliokunnan kokouksiin.

Toukokuussa pidetty SAK:n toinen varsinainen edustajakokous valitsi Työvaliokunnan seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi. Työvaliokunnan kokoonpano on seuraava: *Edv. Huttunen* puheenjohtajana, *Väinö V. Salovaara* varapuheenjohtajana, vakinaiset jäsenet: *Erkki Härmä*, *A. J. Hällström*, *Johan Virtanen*, *Einari Aittola*, *Uno Nurminen*, *Matti Leskinen*, varajäsenet *H. Puukko*, *Br. Airola*, *J. E. Saveri*, *O. Turunen*, *V. Viitanen*, *J. Halme*, *Fr. Heinonen*. Kolme ensinmainittua varajäsentä on osallistunut Työvaliokunnan kokouksiin.

Puheenjohtaja *Edv. Huttunen* tullut nimitettyä Kansaneläkelaitoksen johtajaksi ja joutuessa eroamaan puheenjohtajan toimesta, julistettiin toimi sääntöjen mukaisesti haettavaksi. Valtuuston ylimääräinen kokous joulukuun 19 päivänä valitsi SAK:n puheenjohtajaksi yksimielisesti päätoimittaja *Eero A. Vuoren*, joka astui toimeen tammikuun alussa v. 1938.

Työvaliokunta on kertomusvuoden aikana pitänyt kaikkiaan 44 kokousta, joista on merkitty pöytäkirjaan yhteensä 449 §§.

Toimitsijat: Puheenjohtajana on toiminut joulukuun 15 päivään *Edv. Huttunen*, sihteerinä *E. K. Louhikko*, toisena sihteerinä *Aku Sumu*, taloudenhoitajana *Anna Mikkonen*, vakinaisena järjestäjänä *K. F. Christiansson* sekä tilapäisjärjestäjänä maaseutua ja kotivalistustyötä varten *Viljo Valander*. Toimistoapulaisina ovat toimineet *Else Poutanen*, *Irene Mäkinen* ja *Eila Heino* sekä Palkkatyöläisen ilmoitusasiamiehenä *Unto Aalto*. SAK:n toimisto on sijainnut Helsingin Työväentalossa Sirkuskatu 5:ssä.

Tilintarkastajina ovat toimineet *Johan Helo* ja *Pekka Railo*.

3. SAK:n Valtuusto.

Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton Valtuustoon ovat edustajakokoukseen saakka kuuluneet:

Liiketyöntekijäin liitto: Hannes Saren, Tampere ja *August Saxell*, Helsinki.

Rautatieläisten liitto: Otto Saarinen, Helsinki.

Metallityöväen liitto: Kustaa Suhonen, Loviisa, *T. F. Laakso*, Turku ja *T. A. Laitinen*, Helsinki.

Kutomateollisuustyöväen liitto: J. A. Niemi, Tampere ja Johan Tunturi, Tampere.

Lasiteollisuustyöväen liitto: Karl Andersson, Karhula.

Sos.-dem. Sanomalehtimiesliitto: Eero A. Vuori, Viipuri.

Kirjatyöntekijäin liitto: Uno H. Immonen, Tapanila ja A. Karvosenoja, Helsinki.

Elintarvetyöläisten liitto: I. K. Björk, Helsinki.

Muurarien liitto: E. Härmä, Helsinki.

Paperiteollisuudentyöntekijäin liitto: Albin Valkama, Nokia.

Työläisliitto: J. Halme, Helsinki ja O. Suikkanen, Turku.

Kunnantyöntekijäin liitto: J. O. Kangas, Tampere ja K. Kari, Helsinki.

Rakennustyöläisten liitto: K. Salonen, Helsinki ja H. Sahi, Jyväskylä.

Puutyöväen liitto: E. Päiviö, Kotka ja Toivo Haaja, Viipuri.

Jalometallityöntekijäin liitto: J. Niinistö, Turku.

Merimies-Unioni: N. Välläri, Helsinki.

Kuljetustyöntekijäin liitto: Yrjö Salminen, Tampere.

Valtuuston sääntömääräinen kokous pidettiin Helsingissä toukokuun 6 päivänä, ollen siinä saapuvilla 27 liittojen edustajaa sekä Työvaliokunnan jäsenet ja liittojen toimitsijoita.

SAK:n edustajakokous vahvisti Valtuuston kokoonpanon seuraavaksi:

Elintarvetyöläisten liitto: vak. I. K. Björk, Helsinki, var. Johannes Ahmala, Helsinki.

Jalometallityöntekijäin liitto: vak. J. Niinistö, Turku; var. A. Karanterä, Helsinki.

Kirjatyöntekijäin liitto: vak. Uno H. Immonen, Helsinki, A. Karvosenoja, Helsinki; var. E. Mäkelä, Helsinki, Edv. Merikoski, Helsinki.

Kuljetustyöntekijäin liitto: vak. Arvo Silander, Turku; var. E. Syvänen, Helsinki.

Kunnantyöntekijäin liitto: vak. A. Kari, Helsinki, J. O. Kangas, Tampere; var. H. P. Kalervo, Helsinki, O. Leskinen, Helsinki.

Kutomateollisuustyöväen liitto: vak. J. A. Niemi, Tampere, Reino Kolin, Tampere; var. Albert Vuori, Turku, Ida Heinänen, Tampere.

Lasiteollisuustyöväen liitto: vak. O. Turunen, Helsinki; var. K. Vesiluoma, Riihimäki.

Liiketyöntekijäin liitto: vak. Aug. Saxell, Tapanila, Hannes Sarin, Tampere; var. Janne Hakulinen, Helsinki, Onni Hiltunen, Varkaus.

Merimies-Unioni: vak. N. Välläri, Helsinki, H. Kankaanpää, Tampere; var. G. Tuomikoski, Helsinki, L. Metsämäki, Helsinki.

Metallityöväen liitto: vak. T. E. Laakso, Turku, V. Kataja, Tampere, I. Saksman, Viipuri, J. E. Pukander, Vaasa; var. U. Koskinen, Turku, Y. Laakkonen, Värtsilä, G. Lindström, Taalintehdas, A. Hjelt, Karkkila.

Muurarien liitto: vak. A. Vilkas, Helsinki; var. J. Karvinen, Helsinki.

Paperiteollisuudentyöntekijäin liitto: vak. *Hj. Lappalainen*, Pispala; var. *Albin Valkama*, Nokia.

Puutyöväen liitto: vak. *Paul E. Järvinen*, Kotka, *Eetu Ojala*, Tampere; var. *Matti Toivanen*, Lahti, *Ilmari Sjöblom*, Turku.

Rakennustyöläisten liitto: vak. *Frans Lahti*, Turku, *Olavi Kekäläinen*, Kemi; var. *A. Mäkinen*, Helsinki, *V. Luoto*, Tampere, *M. Lappeteläinen*, Antrea.

Rautatieläisten liitto: vak. *O. Saarinen*, Helsinki; var. *U. Tulonen*, Riihimäki.

Sos.-dem. Sanomalehtimiesliitto: vak. *Eero A. Vuori*, Viipuri.

Työläisliitto: vak. *J. Halme*, Helsinki, *E. Lindroos*, Helsinki.

SAK:n Valtuuston ylimääräinen kokous pidettiin joulukuun 19 päivänä Helsingissä. Kokouksessa oli esillä puheenjohtajan vaali, menettelytavat lähiaikojen palkkaliikkeissä ja työmaaterrorikysymys.

SAK:n Valtuuston kokousten pöytäkirjaselostukset ovat vuosikirjassa liitteinä.

4. Edustajakokous.

Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton toinen varsinainen edustajakokous pidettiin toukokuun 16—19 päivinä Helsingissä työväentalon juhlasalissa. Saapuvilla oli 76 täysivaltaista edustajaa, Työvaliokunnan jäsenet ja ammattiyhdistysliikkeen toimihenkilöitä.

Kokouksen ulkomainen edustus oli hyvin huomattava. Kansainvälistä Ammattiyhdistysten Liittoa edusti Tanskan Ammattijärjestön taloudenhoitaja *Hans Jacobsen*, Kansainvälistä Työtoimistoa edusti apulaisjohtaja *A. P. Tixier*, seuranaan toimiston virkailijat *V. Ahokas* ja *S. Thorsson*, Ruotsin Ammattijärjestöä edustivat puheenjohtaja *A. Lindberg* ja luottamusmies *V. Ahman*, Norjan Ammattijärjestöä edustivat taloudenhoitaja *I. B. Aase* ja luottamusmies *E. Volan*, Tanskan Ammattijärjestöä edusti sihteeri *L. Hansen*, Hollannin Ammattijärjestöä toinen puheenjohtaja *S. de la Bella jr*, Belgian Ammattijärjestöä sihteeri *J. Bondas*. Lisäksi olivat kotimaiset työväen keskusjärjestöt edustettuina kokouksessa.

Edustajakokous käsitteli toiminta- ja tilikertomukset, toimitti puheenjohtajan ja Työvaliokunnan vaalin, vahvisti Valtuuston kokoonpanon. Kokouksen eri kysymyksistä tekemistä päätöksistä mainittakoon seuraavat:

Ammattiyhdistysliikkeen ja edistysmielisen osuuskauppaliikkeen välisistä suhteista hyväksyi edustajakokous seuraavat kaksi päätöstä:

1. Edustajakokous päättää lausua käsityksenään, että edistysmielisten osuuskauppaliikkeiden ja ammattiyhdistysliikkeen välillä hyväksyttävien sopimusten edellytyksenä on, että osuuskauppaliikkeet käyttävät sellaista työvoimaa, joka on ammatillisesti ja myös osuustoiminnallisesti järjestynyttä.

2. Silloin kun SAK:n ja KK:n kesken oleva yleissopimus, joka säännöstelee työ- ja palkkasuhteiden periaatteet osuuskauppaliikkeessä, tulee uudelleen käsiteltäväksi, Työvaliokuntaa kehoitetaan aikaansaamaan siinä parannuksia, jotka tyydyttävät ammattiyhdistysväkeä.

Ammatillisiin paikallisjärjestöihin kuulumisesta päätti kokous:

Koska ammatillisten paikallisjärjestöjen toiminnan tärkeys osastojen välisenä yhdyssiteenä on kiistämätön, olisi kaikkien osastojen, ellei voittamattomia matka- tai muita esteitä ole, liityttävä paikkakuntansa ammatilliseen paikallisjärjestöön.

Työehtosopimuskysymyksestä hyväksyttiin seuraava päätöslauselma:

1. Taistelua työehtosopimuksilla järjestetyistä työehdoista on tehostettava, ja kun jonkun SAK:n kuuluvan liiton toimialalla tästä kysymyksestä puhkeaa työtaistelu, on koko SAK:n voima keskitettävä sen tukemiseen.

2. Valtion ja kuntien palveluksessa olevien työläisten työehdot on järjestettävä työehtosopimuksilla, joiden laadintaan ja osallisena sopimuspuolena on asianomaisten työläisten ammatilliset järjestöt tunnustettava.

3. Edellämainitussa tarkoituksessa on ammatillisten järjestöjen kiinnitettävä entistä suurempaa huomiota siihen, että työväen edustus valtion sekä kuntien edustuslaitoksissa vahvistuu.

Erinäisten työväkeä koskevien lakien parantamisesta päätettiin:

että edustajakokous kehoittaa Työvaliokuntaa edelleen tehokkaasti toimimaan työväen lainsäädännön parantamiseksi, sekä että Työvaliokunta tehköön sos.-dem. eduskuntaryhmälle esityksiä, että perusteluissa mainitut kysymykset tulevat eduskunnassa käsiteltynä alaisiksi.

Ammattientarkastuksesta päätettiin:

että kokous pitää välttämättömänä ammattientarkastuksen tehostamista sekä kehoittaa Työvaliokuntaa toimimaan tehokkaasti ammattientarkastuksen tehostamiseksi, sekä

että työläisten on työpaikoilla ilmenevät epäkohdat saatettava joko suoraan ammattientarkastajan tietoon tahi esitettävä ne järjestöille, jotka ryhtyvät epäkohtien edellyttämiin toimenpiteisiin.

Satamatöiden yhteiskunnallistuttamisesta päätettiin:

että edustajakokous hyväksyy aloitteessa esitetyn periaatteen ja kehoittaa Työvaliokuntaa ryhtymään kysymyksen toteuttamista tarkoittaviin toimenpiteisiin.

Työrauhalain kumoamisesta hyväksyi kokous seuraavan päätöksen:

SAK:n Valtuusto on hyväksynyt pääasiassa samanlaisen päätöksen kuin mitä osasto esittää. Tämän mukaan on SAK:n taholta esitetty sos.-dem. eduskuntaryhmälle, että se tekisi eduskunnassa tätä tarkoittavan eduskuntaesityksen. Ryhmä onkin ottanut asian omakseen ja tehnyt esityksen, mutta ei se vielä tätä kirjoitettaessa ole joutunut ratkaisuun. Ryhmä on varmaan tekävä voitavansa esityksensä toteuttamiseksi, joten asia ei antane tässä yhteydessä aihetta muun päätöksen tekoon, kun SAK:n Työvaliokunta tulee tekemään kaiken sen mitä voi asian oikeaan ratkaisuun saattamiseksi.

SAK:n sääntöihin hyväksyi kokous useita muutoksia m.m. jäsenverot päätettiin koroittaa siten, että jokainen liittynyt järjestö suorittaa jäsenistään Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitolle vakinaista veroa jokaiselta viikolta, jolta jäsen on liitolle viikko- tai kuukausiveroa suorittanut, I luokassa 45 penniä viikossa, II luokassa 30 penniä viikossa ja III luokassa 15 penniä viikossa.

Raittiuskysymyksestä hyväksyttiin seuraava päätöslauselma:

SAK:n edustajakokous kehoittaa kaikkia alaisiaan järjestöjä ryhtymään tarmokkaaseen raittiusvalistustyöhön;

vaatii ammatillisen työväenliikkeen toimitsijoita osoittamaan hyvää esimerkkiä joukoille raittiuskysymyksessä.

Yksityisistä eläke- ja vakuutuslaitoksista päätti kokous:

Ammatillisia järjestöjä ja ammatillisesti järjestyneitä työntekijöitä kehoitetaan mahdollisuuksien mukaan huolehtimaan riittävän työntekijäedustuksen saamisesta eläke- y.m. vakuutuslaitosten johtoelimiin; ja

että on vaadittava ammatillisten järjestöjen ja ammatillisesti järjestyneiden työntekijäin mieltä kuultavaksi ennen kuin työntekijät liitetään eläke- tai muuhun vakuutukseen, jonka kustannuksiin heidän on osallistuttava.

SAK:n valistustyöstä hyväksyi kokous seuraavat suuntaviivat:

SAK:n herätys- ja valistustyössä pidetään edelleenkin toimintaohjeina vuoden 1934 edustajakokouksen hyväksymät päätökset.

Kokous tunnustaa vientiteollisuuden palveluksessa työskentelevien, maaseudun sekatyöläisten, maataloustyöläisten sekä maa-, metsä- ja uittotyöläisten herättämistyön yhdeksi kaikkein tärkeimmistä tehtävistä ammattiyhdistysliikkeen valistustyössä.

Järjestäytymisen kohottamiseksi ja yhteiskunnallisen tietoisuuden lisäämiseksi maaseudun palkkatyöläisten keskuudessa kehoittaa kokous Työvaliokuntaa asettumaan yhteyteen Sos.-dem. Puoluetuomikunnan kanssa ja esittämään sille yhteisen, vakinaisen toimikunnan asettamista hoitamaan maaseudulla harjoitettavaa valistus- ja herätystyötä.

Edustajakokous oikeuttaa Työvaliokunnan käyttämään vuosittain harkintansa mukaan SAK:n varoja maaseudulla suoritettavaan suulliseen ja kirjalliseen valistustyöhön, ja kehoittaa kokous jokaista ammatillista järjestöä tukemaan ja avustamaan tätä työtä mahdollisuuksiensa mukaan.

Työläisnuorisoon liittämiseksi nykyistä runsaammin ammatillisiin järjestöihin suosittaa edustajakokous jokaiselle SAK:n jäsenliitolle, että ne ilman sisäänkirjoitusmaksua ottaisivat jäsenyyteensä jokaisen alle 21-vuotiaan Sosialidemokraattisen Työläisnuorisoliiton ja Työväen Urheiluliiton jäsenen, joka liittyessään esittää viimeisen 3 vuoden ajalta täysin maksetun jäsenkirjan sanotuista järjestöistä.

Edistääkseen ammatillisten järjestöjen jäsenten opiskelua Työväen Akatemiassa, oikeuttaa edustajakokous Työvaliokunnan käyttämään SAK:n varoja harkintansa mukaan apurahoiksi Työväen Akatemiaan pyrkiville SAK:n alaisten järjestöjen jäsenille.

SAK:n toimesta järjestetään vuosittain yhteistyössä ja yhteisin kustannuksin liittojen kanssa järjestäjä 4 kuukauden ajaksi Perä-Pohjolaan.

Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton Työvaliokunta velvoitetaan alaisuuteensa asettamaan naisten ammatillista järjestäytymistyötä ohjaamaan 5-jäseninen naisjaosto ja tätä naisjaostotyötä varten palkkaamaan vakinaisen naistoimitsijan.

Tämän naisjaoston tehtäväksi jää SAK:n Työvaliokunnan suuntaviivojen mukaan pitää yhteyttä eri puolilla olevien naisjaostojen kanssa sekä työskennellä yhteistoiminnassa niiden ammattiliittojen hallintojen kanssa, jotka toimivat aloilla, joilla naiset ovat miltei tai ehdottomastikin työvoiman enemmistönä.

5. Vainajat.

Työväenliikkeen riveistä on kuluneen vuoden aikana poistunut kaksi miestä, joiden työ on ollut aivan uraauurtavaa ja perustuksia luovaa niin ammattiyhdistysliikkeessä kuin puoluetoiminnassakin.

Matti *Paasivuoren* (kuoli 16/6) ja Edvard *Valpas-Hännisen* (kuoli 11/1) nimet ovat piirtyneet pysyväisesti Suomen työväenliikkeen historiaan. Heidän työnsä ja uurastuksensa on siksi tunnettua, että sen lähempi arvioiminen ja selostaminen ei toimintakertomuksen puitteissa ole tarpeellista. SAK:n puolesta on hautaustilaisuuksissa osoitettu ammattiyhdistysväen kiitollisuuden ja kunnioituksen tunteet kummallekin uranuurtajalle.

Keskusliiton ja sen hallintoelinten työhön läheisesti osallistuneita tovereita on riveistä poistunut kuoleman kautta vuoden aikana useita.

Emil *Murto*, eräs Suomen työväenliikkeen alkuaajan taistelijoita, kuoli 1/1 Tampereella. Hän oli mukana ammattiyhdistysliikkeessä yli kolmenkymmenen vuoden ajan ja SAK:n toimintaan osallistui hän alusta alkaen, kuuluen m.m. SAK:n Valtuustoon Metallityöväen liiton edustajana.

Artturi *Aalto*, eräs n.s. vanhan kaartin miehiä, kuoli Helsingissä 25/4. Hän oli suorittanut pitkän päivätyön ammattiyhdistysliikkeessä, toimien aikaisemmin m.m. eräitten liittojen luottamusmiehenä. Erikoisesti toimi hän sos.-dem. sanomalehtimiesten ammatillisten pyrintöjen hyväksi. SAK:ssa oli hän varatilintarkastajana ja Valtuuston jäsenenä.

Lauri *Mikkonen*, Työläisliiton ja Kunnantyöntekijäin liiton sihteeri, kuoli Helsingissä 28/4. Hän osallistui ratkaisevasti nykyisen ammattiyhdistysliikkeen luomiseen ja oli jäsenenä SAK:n Työvaliokunnassa alusta alkaen.

Kustaa *Suhonen*, SAK:n Valtuuston jäsen Metallityöväen liiton edustajana, kuoli Loviisassa 15/5. Hän oli myöskin n.s. vanhan polven miehiä, toimien varsinkin metallityöläisten ammattiyhdistystoiminnan hyväksi. SAK:n Valtuustoon kuului hän perustamisesta lähtien.

IV. Yhteistyö kotimaisten järjestöjen kanssa.

1. Kotimaiset järjestöt.

Kuluneen vuoden aikana on ollut edelleen voimassa v. 1936 tehty KK:n ja SAK:n välinen yleissopimus, joka säännöstelee työ- ja palkkasuhteiden periaatteet osuuskauppaliikkeessä sekä tähän sopimukseen liittyvä sopimus ja ohjesääntö KK:n jäsenjärjestöissä puhjenneiden työriitojen sovittamisesta.

Näiden sopimusten perusteella on KK:n ja SAK:n väliseen Sovittelulautakuntaan vuoden aikana alistettu kolme riita-asiaa:

Elintarvetyöläisten liiton Oulun osaston ja Oulun Osuuskaupan välisissä

neuvotteluissa ei päästy yksimielisyyteen osuuskaupan leipomon töitten alkamisaikaan nähden aamulla. Työntekijät vaativat töitä aloitettavaksi klo 6 aamulla, liikkeen vaatimuksen ollessa klo 5, kuten laki sallii ja joka määräys sisältyy muitten KK:laisten osuusliikkeitten leipomotyöläisten sopimuksiin. Sovittelulautakunta sai aikaan arvovaltaisen ehdotuksen esittäen töitten alkamisajaksi klo 5 aamulla. Liiketyöntekijäin liiton Kouvolan ja Ympäristön osaston sanottua Kuusankosken Osuusliikkeen henkilökunnan palkkasopimuksen irti, ei neuvotteluissa päästy yksimielisyyteen uuden sopimuksen alimmaispalkoista. Asian jouduttua Sovittelulautakuntaan, sai se aikaan arvovaltaisen ehdotuksen mutta asianomainen ammattiosasto ei suostunut allekirjoittamaan sopimusta esitetyin paikkamääriin, joten sopimusta ei syntynyt. Lisäksi on vuoden lopussa alistettu Sovittelulautakuntaan Osuuskauppa Mäki-Matin Jyväskylässä henkilökunnan sopimusjuttu, mutta tämän asian käsittely on tapahtunut v. 1938 puolella.

Kansainvälisen Ammattiyhdistysten Liiton kehoitusten mukaisesti ja samoin kuin esim. Ruotsissa on menetelty, on Työvaliokunta vuoden aikana antanut yhteiset julistukset japanilaisten tuotteiden boikotista ja Espanjan hädänalaisten avustuseräyksestä Sosialidemokraattisen Puolue toimikunnan, Sosialidemokraattisen Työläisnaisliiton ja Sosialidemokraattisen Työläisnuorisoliiton kanssa. Espanjan hädänalaisten avustuseräystä hoiti Suomessa Sosialidemokraattinen Työläisnaisliitto ja tuottikin viimeinen keräys yhteensä 335,000 mk, josta ammatillisten järjestöjen toimesta kerättyjä varoja oli 151,000 mk. SAK myönsi omasta puolestaan keräykseen 10,000 mk, muutamien ammattiliittojen myöntäessä omalta osaltaan summan keräykseen.

2. Kotimainen edustus.

Suomen Rautatieläisten liiton edustajakokouksessa 25 päivänä huhtikuuta Helsingissä edusti SAKra Edv. *Huttunen*.

Suomen Puutyöväen liiton edustajakokouksessa 23 päivänä toukokuuta Helsingissä edusti SAK:a E. *Härmä*.

Suomen Metallityöväen liiton edustajakokouksessa 27 päivänä toukokuuta Helsingissä edusti SAKra E. *Härmä*.

Kulutusosuuskuntien Keskusliiton edustajakokouksessa 6 päivänä kesäkuuta Helsingissä edusti SAKra Edv. *Huttunen*.

Suomen Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen liiton perustavassa kokouksessa 19 päivänä syyskuuta Helsingissä edusti SAKra Edv. *Huttunen*.

Suomen Vaatetustyöläisten liiton perustavassa kokouksessa 26 päivänä syyskuuta Helsingissä edusti SAKra E. K. *Louhikko*.

Työväen Urheiluliiton edustajakokouksessa 21 päivänä marraskuuta Helsingissä oli SAKm edustajana Edv. *Huttunen*.

3. Edustus erinäisissä lautakunnissa.

Ammattienedistämislaitoksen säätiön hallintoneuvostossa ovat olleet vakinaisina jäseninä Edv. *Huttunen* ja E. K. *Louhikko* sekä varajäsenenä T. *Bryggari*. Johtokuntaan on kuulunut Edv. *Huttunen*.

Työaikalautakunnassa on ensimmäisenä vakinaisena jäsenenä ollut M. *Leskinen*, hänen varamiehinään A. J. *Hällström* ja J. *Virtanen*, sekä toisena vakinaisena jäsenenä T. *Bryggari*, hänen varamiehinään L. *Mikkonen* ja T. *Kuukkanen*.

Työttömyysneuvostossa ovat työntekijäin edustajina olleet K.-A. *Fagerholm* ja Edv. *Huttunen* sekä hänen jälkeensä U. *Nurminen*.

Vakuutusneuvostossa ovat työläisedustajina olleet Edv. *Huttunen* ja Hj. *Uuraslahti* sekä varajäseninä J. *Virtanen*, A. *Valta*, T. *Bryggari*, H. *Lehti*, A. *Kuusisto* ja S. *Nurmi*.

Helsingin kaupungin työvälistötoimiston johtokuntaan ovat kuuluneet vakinaisina edustajina K. R. *Saarnijärvi*, L. *Mikkonen* ja hänen jälkeensä E. *Härmä*, varaedustajana on ollut T. *Bryggari*.

Työvälistötoimiston henkisyöstötyöntekijäin osaston toimikuntaan ovat kuuluneet vakinaisina jäseninä M. *Leskinen* ja E. *Laine* sekä varajäseninä Lempi *Lehto* ja V. *Järvinen*.

Työvälistötoimiston nuoriso-osaston toimikuntaan ovat kuuluneet vakinaisina jäseninä K.-A. *Fagerholm* ja A. *Sumu* sekä varajäseninä K. *Kukkonen* ja R. *Paasio*.

Ammattikasvatusneuvostossa on jäsenenä ollut Sv. *Lehtonen*.

Työaikalakikomiteassa on jäsenenä ollut Edv. *Huttunen*.

Ammattientarkastuslain uudistamiskomiteassa on jäsenenä ollut Edv. *Huttunen*.

Tapaturmatorjuntayhdistyksessä ovat SAK:a edustaneet Edv. *Huttunen* ja K.-A. *Fagerholm*.

Työväen Sivistysliiton edustajistoon ovat kuuluneet vakinaisina jäseninä E. K. *Louhikko*, A. J. *Hällström*, E. *Aittola*, J. E. *Saveri*, A. *Sumu*. Liiton toimikuntaan on kuulunut E. K. *Louhikko*.

KK:n ja SAK:n väliseen Sovittelulautakuntaan ovat kuuluneet vakinaisina jäseninä Edv. *Huttunen*, E. *Härmä*, A. *Valta* sekä varajäseninä T. *Bryggari* ja L. *Mikkonen*.

V. Kansainväliset suhteet.

1. Kansainvälinen edustus.

Kansainvälisen Työjärjestön 23. konferenssissa Genevessä 3—23 päivinä kesäkuuta oli Suomen työläisedustajana E. K. *Louhikko* sekä hänen tulkki-naan ja asiantuntijana Helmer *Adler*.

Kansainvälisen Ammattiyhdistysten Liiton ja Sosialistisen Työväen Internationaalin Espanjan-kysymyksestä käsittelevässä kokouksessa Lontoossa 10—11 päivinä maaliskuuta oli SAK:n edustajana Eero A. Vuori.

Tanskan Ammattijärjestön kongressissa 25 päivänä toukokuuta Kööpenhaminassa oli SAK:n edustajana E. K. Louhikko.

Pohjoismaisen Yhteistyöjärjestön kokouksessa 18—19 päivinä elokuuta ja 26 päivänä syyskuuta Tukholmassa olivat SAK:n edustajina Edv. Huttunen ja K.-A. Fagerholm, 11—12 päivinä joulukuuta Kööpenhaminassa E. Härmä ja K.-A. Fagerholm.

Pohjoismaiden Ammattijärjestöjen neuvottelutilaisuudessa 29 päivänä joulukuuta Brunnsvikissa oli SAK:n edustajana E. K. Louhikko.

Kansainvälisen Ammattiyhdistysten Liiton nuorisokursseilla 15—21 päivinä elokuuta Brunnsvikissa olivat osanottajina Suomesta A. Sumu, W. Soula ja J. Tuominen.

Pohjoismaiden ammattiyhdistysnaisten kursseille Norjassa Larvikissa 11—17 päivänä heinäkuuta osallistui Suomesta Tyyne Leivo ja Lempi Lehto.

2. Kansainvälinen Työkonferenssi.

Kesäkuun 3—23 päivinä pidettiin Genevessä Kansainvälisen Työjärjestön kahdeskymmeneskolmas konferenssi, jossa edustettuna oli 51 valtiota. Edustajia oli 97 hallitusten, 36 työnantajain ja 35 työntekijäin lähettämää ja näillä 247 teknillistä neuvonantajaa. Osanottajia yhteensä 415. Kongressin puheenjohtajana toimi Irlannin vapaavaltion kauppa- ja teollisuusministeri Sean Lemass ja varapuheenjohtajina hallitusten ryhmästä Oldini, työnantajain ryhmästä Goldien ja työntekijäin ryhmästä Krekitch (Kanadasta). Suomen hallituksen edustajina olivat sosiaaliministeri J. W. Keto ja esittelijäneuvos Niilo A. Mannio sekä heidän teknillisenä neuvonantajanaan lähetystöneuvos P. O. J. Hjelt. Työnantajain edustajana oli Puunjalostusteollisuuden Työnantajaliiton toimitusjohtaja Per Zilliacus, teknillisenä neuvonantajana Työnantajain Keskusliiton sihteeri W. Sjöberg. Työntekijäin edustajana Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton sihteeri E. K. Louhikko ja hänen teknillisenä neuvonantajanaan toimittaja Helmer Adler.

Konferenssin käsittelemistä asioista ja tekemistä päätöksistä mainitaan tässä vain pääkohdat.

Ensimmäinen konferenssin työjärjestykseen otettu kysymys koski suojalaitteita tapaturmain estämiseksi rakennusteollisuudessa, lähinnä rakennustelineiden ja hissien yhteydessä. Tästä kysymyksestä hyväksyi konferenssi sopimuksen ja neljä suositusta, joista viimeainituista yksi sisältää nor-

maalisäännöksen, joka on laadittu niiden kokemusten perusteella, joita eri maissa on saatu suojelutoimenpiteissä tapaturmain torjumiseksi rakennusteollisuuden monissa vaaroja täynnä olevissa ammateissa.

Erikoista huomiota kiinnittivät kysymykset tämän, v. 1935 periaatteessa hyväksytyn sopimuksen — 40 tunnin työviikko työntekijäin elintasoja alentamatta — soveltamisesta. Ehdotukset tällaisesta rajoituksesta koskivat nyt kutomateollisuutta sekä kemiallista ja graafillista teollisuutta. Esitetyistä sopimusehdotuksista hyväksyi konferenssi kuitenkin vain kutomateollisuutta koskevan.

Hyväksytty sopimus käsittää kutomateollisuustyön sen laajimmassa merkityksessä ja rajoittaa työajan vissin korkeimman viikkomäärän sisällä — jonka viikkomäärän asianomaiset viranomaiset vahvistavat — keskimäärin 40 tunniksi tai, jos on kysymys yhtäjaksoisesta työstä 42 tunniksi. Oikeus ylityön muodossa ylittää maksimiaikaa on osittain säännöstelty. Työajan lyhennyksen täytäntöönpanon helpottamiseksi sisältää sopimus ylimenomääräyksen, jonka mukaan eri valtiot voivat kahden vuoden aikana sopimuksen voimaan astumisesta lukien asteittain lyhentää työaikaa, taikka kokonaan tai osittain sulkea pois määrättyjä työntekijäryhmiä sopimuksen soveltamisesta.

Kun kutomateollisuus on yksi tärkeimpiä teollisuudenhaaroja ja antaa työtä noin 16 miljoonalle ihmiselle maailmassa, huomattavalta osaltaan naisia ja lapsia, toivotaan monilla tahoilla, että tämän sopimuksen hyväksyminen sisältää tärkeän askeleen työajan lyhentämistä kohti. Kokouksessa esitettiin myöskin se mielipide, että sopimuksen soveltaminen tulee vaikuttamaan tasoittavasti ankaraan kilpailuun kutomateollisuuden alalla eri maiden kesken.

Mainittakoon, että Suomen hallituksen edustajat äänestivät tämän sopimuksen hyväksymisen puolesta, samoin kuin Norjan ja Tanskan hallitusten edustajat.

Kemiallista ja graafillista teollisuutta koskevat kaksi sopimusehdotusta saivat huomattavan kannatuksen, mutta eivät saavuttaneet konferenssin täysi-istunnossa tällaisten päätösten edellyttämää kahden kolmasosan enemmistöä.

Kansainvälisen Työjärjestön toimintaa tullaan tällä alalla kuitenkin edelleen jatkamaan niiden suuntaviivojen mukaan, jotka on esitetty Jouhauxin ja Mertensin (Ranskan ja Belgian ammattiyhdistysjoht.) ehdottamassa ja konferenssin hyväksymässä päätöslauselmassa, jossa Kansainvälisen Työjärjestön hallintoa kehoitetaan seuraavan konferenssin työjärjestykseen ottamaan kysymyksen työajan lyhentämisestä kaikissa niissä teollisuuksissa, joihin nähden ei ole erikoissopimuksia lyhennetystä työajasta.

Kansainvälisen Työjärjestön hallitus onkin päättänyt ottaa kysymyksen 40-tunnin työajasta uudelleen alustavaan käsittelyyn vuoden 1938 konferenssissa ja lopulliseen ratkaisuun joutunee kysymys vuonna 1939.

Konferenssi hyväksyi kaksi suositusta, jotka koskivat kysymystä yleisten töiden suunnittelusta työntekijäin työnsaantimahdollisuuksien kannalta. Sen käsityksen mukaisesti, johon konferenssi yhtyi jo asian ensimmäisessä käsittelyssä, on se pyrkinyt osoittamaan, että on mahdollista ja mitä toivottavinta ennakolta laatia järjestelmällinen suunnitelma yleisistä töistä, ja se että niiden suoritus mikäli suinkin mahdollista, varattaisiin pula- ja työttömyyskausiksi. Konferenssin käsityksen mukaan sisältää tämä järjestelmä erikoisen merkittävän keinon suunnitelmallisen talouden toimeenpanemiseksi. Suositukset ovat tarkoitettut auttamaan talouspulien voittamisen ja ehkäisemisen suuren kysymyksen ratkaisua, ja konferenssi katsoo tällä alalla olevan mahdollisuuden antoisaan kansainväliseen kokemusten vaihtoon.

Toinen suositus tarkoittaa juuri kansainvälistä yhteistyötä yleisiin töihin nähden, kohdistuen lähinnä vuosittaisten tilastojen ja muiden jäsenvaltioiden antamien selostusten kokoamiseen ja tutkimiseen, koskien jäsenvaltioiden toimeenpanemia ja suunnittelemaa yleisiä töitä. Tällöin hankitaan tietoja m.m. töiden laajuudesta ja rahoituksesta. Suositukseen liitettiin päätöslauselma komitean asettamisesta näitä kysymyksiä varten, johon komiteaan kuuluisi hallitusten, työnantajain ja työntekijäin edustajia. Toinen suositus tarkoittaa periaatteita yleisten töiden järjestelyssä eri valtioissa; sen mukaan on m.m. jokaisen valtion asetettava elin edistämään yhteyttä tässä asiassa tärkeimpäin viranomaisten kesken.

Näihin sopimuksiin tehtiin se muutos, että alimmaisikäraja korotettiin neljästätoista viiteentoista ikävuoteen. Sama muutos oli jo v. 1936 tehty sopimukseen, koskeva alimmaisikärajaa lasten käytössä merimiesammatteissa. Nyt päätetyn ikärajan korotuksen edellytetään auttavan taistelussa nuorisotyöttömyyttä vastaan ja nuorison ammattikasvatuksen kohottamiseksi, m.m. pidentämällä koulu-aikaa.

Konferenssin työ ei rajoittunut yksinomaan päätöksiin yllämainituista, työjärjestyksessä olleista kysymyksistä. Konferenssi hyväksyi myöskin joukon päätöslauselmia, joissa kehoitettiin Kansainvälisen Työtoimiston hallintoa toimeenpanemaan tutkimuksia erilaisista sosiaalisista kysymyksistä ja ottamaan ne seuraavan konferenssin työjärjestykseen. Kaksi näistä päätöslauselmista liittyy kysymykseen 40 tunnin työviikosta ja tarkoittavat ne tutkimusta erikoisesta työaäännöstelystä niissä maissa, joissa ilmasto-olosuhteet, riittämätön teollisuutta koskeva järjestely tai muut syyt tekevät sen tarpeelliseksi. Muut päätöslauselmat koskevat mitä erilaisimpia kysymyksiä, m.m. työsuojelua Kiinassa ja muita aasialaisia maita koskevia kysymyksiä, ja on niiden tarkoituksena edelleen laajentaa Kansainvälisen Työjärjestön toimintaa.

Kuten muinakin vuosina, syntyi nytkin vilkas keskustelu Työtoimiston johtajan vuosiraportista. Keskustelu sai huomattavan laajuuden sen huo-

mion johdosta, jota omistettiin ajankohtaisille taloudellisille kysymyksille ja niiden suhteelle sosiaalisiin kysymyksiin.

Edelleen suoritti konferenssi Kansainvälisen Työtoimiston hallinnon vaalin toimintakaudelle 1937—1940. Vaalin mukaisesti tulee hallitusryhmään, jossa kuluneena toimintakautena on edustus pohjoismaista ollut Suomella, nyt Norjan edustaja. Työnantajaryhmään valittiin pohjoismaista uudelleen joht. *Örsted* (Tanska), ja työntekijäinryhmään Ruotsin Ammattijärjestön toinen puheenjohtaja *Gunnar Andersson* ja lisäksi n. k. apujäseneksi (ilman äänioikeutta) Tanskan Ammattijärjestön puheenjohtaja *Christian Jensen*.

Lopuksi voidaan mainita, että konferenssin aikana vihittiin muistopatsas Kansainvälisen Työtoimiston ensimmäiselle johtajalle *Albert Thomas*lle. Tässä yhteydessä osoitettiin kunnioitusta hänen elämäntyölleen, jolla on ollut ratkaiseva merkitys Kansainvälisen Työjärjestön toiminnalle.

3. Pohjoismaiden työväenjärjestöjen yhteistyö.

Pohjoismaiden ammattijärjestöjen yhteistyökokouksessa 19 päivänä elokuuta Tukholmassa oli kokouksen työjärjestyksessä kysymykset:

Skandinaavisten maitten edustus Kansainvälisen Työtoimiston hallinto-neuvostossa ja Kansainvälisen Ammattiyhdistysten Liiton toimistossa. Kirjeenvaihtajan saaminen pohjoismaihin Työtoimiston asioita varten. Ammatillisesti järjestyneitten naisten kansainvälinen yhteistyö.

Järjestöllinen yhteistyö pohjoismaiden järjestöjen kesken.

Pohjoismaiden ammattijärjestöjen toinen yhteistyökokous pidettiin 26 päivänä syyskuuta Tukholmassa. Tämän kokouksen työjärjestyksessä oli osaksi samoja kysymyksiä kuin edellisessäkin kokouksessa, ja lisäksi selostukset työmarkkina- ja sopimustilanteesta kussakin maassa.

Kolmas yhteistyökokous pidettiin 11—12 päivinä joulukuuta Kööpenhaminassa, ollen kokouksessa esillä:

Oslo-sopimus valtioitten työväen-liikkeen edustajain mahdollisen neuvottelukokouksen järjestäminen.

Kommunistinen ammattiyhdistysliike ja Kansainvälinen Ammattiyhdistysten Liitto.

Avustusanomukset Latviasta ja Eestistä.

Pohjoismaiden työväenjärjestöjen yhteistyökokouksessa 18 päivänä elokuuta Tukholmassa käsiteltiin m.m. seuraavia kysymyksiä:

Toimintaselostukset eri järjestöiltä.

Työaikakysymys.

Lomakysymys.

Skandinaavian maiden asenne Kansainliittoon.

Espanjan-kysymys.
Osallistuminen Oslo-valtioitten neuvottelukokoukseen.
Puhujien vaihtaminen pohjoismaiden kesken.

VI. Valistustyö.

1. Yleistä.

Ammattiyhdistystoiminnan voimistuminen kertomusvuoden ajalla aiheutui yhdeltä osaltaan jatkuvasti parantuneista työsuhteista, mutta suureksi osaksi myös erittäin laajasta ja tehoisasta herätys- ja valistustyöstä, jota SAK:n ja ennenkaikkea useimpien liittojen taholta vuoden ajalla harjoitettiin. Jo se seikka, että liitoilla ja SAK:lla oli eräinä aikoina vuoden jälkipuoliskolla yhteensä 14 puhujaa ja matkajärjestäjää ja näistä 7 ympäri vuoden toimessa olevia, osoittaa, miten voimaperäisesti järjestämistyötä suoritettiin. Erikoisena saavutuksena on myöskin merkittävä, että eräillä paikkakunnilla saatettiin alulle toimenpiteet paikallisen vakinaisen toimitsijan palkkaamiseksi määrätuille ammatti- ja työaloille. Helsingissä oli jo vuoden lopulla tehty päätöksiä neljän paikallisen järjestäjän palkkaamisesta, nimittäin metallityöläisille, rakennustyöläisille, kuljetustyöläisille ja kirjatyöläisille. Turussa oli suunnittelun alaisena rakennustyöläisten paikallisen järjestäjän palkkaaminen. Eräillä muillakin paikkakunnilla oli asia keskustelun alaisena.

2. Suullinen valistustyö.

SAK:n palveluksessa on ollut vakinaisena matkajärjestäjänä ja luennoitsijana K. F. *Christiansson*, joka vuoden ajalla on tehnyt jatkuvasti pitempiä ja lyhempiä kiertomatkoja yhteensä 155 päivää, pitäen puheita ja luentoja niin SAK:n kuin eri liittojenkin järjestämissä tilaisuuksissa. Puheenjohtaja E. *Huttunen* ja sihteerit E. K. *Louhikko* ja Aku *Sumu* ovat tehneet tilapäismatkoja kursseille, kokouksiin ja juhliin eri puolille maata.

Keväällä otettiin SAK:n palvelukseen aikaisemmin maaseutupuhujana ja kotivalistajana toiminut Viljo *Valander* ja olikin hän sanotussa toimeensa aina vuoden loppuun, paria kesäkuukautta lukuunottamatta. Tilapäispuhujamatkoja ovat tehneet SAK:n kustannuksella monet liittojen toimitsijat ja yksityiset toverit.

3. Ammatillinen valistusviikko.

Aikaisempaan tapaan kiinnitettiin niin SAK:n kuin sen yhteydessä toimivien liittojenkin taholta jo varhain syyskesällä valmistavaa huomiota

marraskuun 1—8 päivinä järjestettävään ammatilliseen valistusviikkoon. Ja niin muodostuikin kertomusvuoden valistusviikosta voimakas herätysrynnäkö ammattiyhdistysliikkeelle.

SAK:n toimesta kehoitettiin liittoja jo ajoissa varaamaan kaikki puhujavoimat valistusviikkoa varten, sekä mikäli varat sallivat kustantamaan erikoislentolehtisiä jaettavaksi työläisille valistusviikon ajalla. Puhujia välitettiin SAK:n taholta noin 150 valistusjuhlaan tai kokoukseen. Kaikkiaan järjestettiin eri puolilla maata marraskuun kahden ensimmäisen viikon ajalla ammattiyhdistysliikkeen tunnetuksi tekemiseksi yli 300 erilaista tilaisuutta, joihin osallistui arviolaskelman mukaan noin 70,000 työläistä.

Kirjallisessa valistustyössä ylittivät toimenpiteet myöskin aikaisemmat vuodet. SAK:n toimesta kustannettiin 8-sivuinen, kaksivärinen lentolehtinen nimeltä »ABC kirja» ja ruotsinkielisten työläisten keskuuteen levitettiin 16-sivuista lentolehtistä »Vad skall det tjäna till». Liitoista kustansivat Metallityöväen, Rakennustyöläisten, Kuljetustyöntekijäin, Kunnantöntyöntekijäin, Kutomateollisuustyöväen, Liiketyöntekijäin, Puutyöväen ja Paperiteollisuudentyöntekijäin liitot erikoislentolehtisiä alansa järjestymättömille työläisille. Useimmat lentolehtiset olivat kaksivärisiä, kuvitettuja ja kirjapainoasultaan hyviä. Kaikkiaan levitettiin ammatillisen valistusviikon yhteydessä lentolehtisiä noin 100,000 kpl. »Palkkatyöläisestä» ilmestyi erikoisnumero, jota myöskin levitettiin muutamia tuhansia ylimääräisiä kappaleita perusjärjestöjen toimesta.

Ohjelma-apua kokouksia ja juhlia varten välitettiin SAK:n toimesta perusjärjestöille entiseen tapaan.

4. Työnjuhlat.

Vakiintuneeseen tapaan vietti ammattiyhdistysväki elokuun ensimmäisenä mutta useilla paikkakunnilla myös toisena sunnuntaina yhteisiä kesäjuhliaan — työnjuhlia. Juhlien lukumäärä oli nyt suurempi — yli 100 juhlaa — kuin koskaan aikaisemmin. Suotuisat ilmat auttoivat, että yleisesti saatiin juhliin entistä runsaampi osanotto. SAK:n taholta välitettiin puhujia noin 60 juhlaan, sekä erilaista ohjelma-apua. »Palkkatyöläinen» ilmestyi juhlissa erikoisena 20-sivuisena juhlanumerona.

Työnjuhlien tuottamasta voitosta saivat järjestöt nyt SAK:n edustajakokouksen päätöksen mukaisesti pidättää itselleen toisen puolen, joten monet paikallisjärjestöt saattoivat juhlien avulla vahvistaa myöskin taloudellista asemaansa. Yleisenä piirteenä on merkittävä, että entistä reippaampi juhلاميeli vallitsi nyt työnjuhlisiin osallistuvien keskuudessa, ja kun niihin oli monin paikoin yhdistetty urheilukilpailuja, saivat ne osakseen tavallista runsaammin myöskin työläisurheiluväen kannatuksen.

5. Neuvottelupäivät.

Sellaisilla paikkakunnilla, joihin ei erinäisistä syistä ole voitu varsinaisia useampipäiväisiä kursseja järjestää, on edelleenkin toimeenpantu päivän tai kaksi kestäviä neuvottelupäiviä. Pääasiassa paikallisjärjestöjen toimeenpanemina on SAK antanut neuvottelupäiville luennoitsija-apua.

Naistyöläisille erikoisesti tarkoitettuja neuvottelupäiviä on järjestetty lähinnä Helsingin Ammatillisen Paikallisjärjestön Naisjaoston alotteesta.

Helsingissä 14/2, jolloin puhujina ja luennoitsijoina toimivat *Lempi Lehto* ja *Br. Airola*. *Lahdessa* 3/4—4/4 puhujina *Lempi Lehto* ja *K. F. Christiansson*.

Kotkassa 18/4 puhujina *Lempi Lehto* ja *K. F. Christiansson*.

Helsingissä oli HAP:n Naisjaostolla erikoiskurssit 4/10—16/10, joissa luennoivat m.m. *Lempi Lehto*, *Kaisa Hiilelä* ja *Edv. Huttunen*.

6. Elokuvan käyttö valistusvälineenä.

Jo seitsemättä vuotta käytettiin SAK:n valistus- ja herätystyössä kertomusvuotena kaitafilmiä. Jatkuvasti on pidetty päämääränä nykyaikaistuttaa SAK:n elokuvapropagandaa, mutta suunnitelmien toteuttaminen ei ole ollut varojen puutteessa mahdollista. Kertomusvuotena tyydyttiin pääasiassa esittämään aikaisemmin hankittuja elokuvia. Syystoimintakauden alkaessa ostettiin kuitenkin kaksi lyhytelokuvaa nimittäin kuvaus Shanghaiin elämästä ja piirretty humoristinen elokuva. Aikaisemmista elokuvista olivat pääasiassa käytännössä »Olen nuori» ja »Savuke».

Elokuvaesitykset tapahtuivat yleisemmin valistusjuhlien ja suurempien kokousten yhteydessä ja niiden yleisösuosio on ollut jatkuvasti yllättävän hyvää. Vuoden syyspuolella hankki myöskin Puutyöväen liitto kaitafilmiesityskoneen, joten nyt oli kaksi elokuvakonetta ammattiyhdistysliikkeen käytettävänä.

7. Kustannustoiminta.

Työolojen parantuminen ja palkkatason kohoaminen ovat aikaansaaneet työväestössä jatkuvasti lisääntyvää kirjojen kysyntää. Tämä saatettiin SAK:ssa todeta hiljaisesti elpyvän ammattiyhdistysliikettä käsittelevien kirjojen menekin lisääntymisestä. Tästä johtui, että syksyllä päätettiinkin kustantaa uusi painos »Järjestötoimitsijain käsikirjasta» jonka aikaisempi painos jo vuoden alussa oli loppunut varastosta. Uuden painoksen tarkistamisen suorittivat Työväen Sivistysliiton opintosihteeri *Arvi Hautamäki*, Sos.-dem. Puolueen sihteeri *A. Aaltonen* ja SAK:n sihteeri *E. K. Louhikko*. Käsikirja ilmestyi joulukuun alussa melkoisesti uudistettuna ja sai se heti ilmestyessään osakseen vilkkaan kysynnän. Joulukuussa ilmestyi myöskin SAK:n kustannuksella sihteeri *E. K. Louhikon* vuosien varrella valmis-

tama laaja teos nimeltä »Ammattiyhdistystiedon perusteet». Tähän kirjaan on tekijä yrittänyt koota kaikki ne asiat, jotka yleisesti katsotaan kuuluvan ammattiyhdistystiedon piiriin. Kirja on tarkoitettu ammattiyhdistysväelle kurssi-kirjaksi ja opintokerhoille peruskirjaksi, mutta myöskin yksityisille on se erittäin sopiva tietokirja.

SAK:n toisen varsinaisen edustajakokouksen pöytäkirja ilmestyi myöskin syyspuolella vuotta ja levitettiin liittojen välityksellä kaikille perusjärjestöille.

»Työnjuhla»-julkaisu ilmestyi heinäkuun alussa edellisen vuoden tapaan. Julkaisun toimittamisen suorittivat toimitsijat, ja sai lehti osakseen entistä suuremman levikin. Painosmäärä kohosi melkoisesti edelliseen vuoteen verrattuna ja jätti SAK:llekin kohtalaisen voiton.

8. Palkkatyöläinen.

Ammattiyhdistysliikkeen yleinen voimistuminen on ollut todettavissa myöskin SAK:n kustantaman ammattiyhdistysväen yhteisen lehden »Palkkatyöläisen» levikin jatkuvassa nousussa. Kun lehden levikki vuoden alussa oli 30,000 kpl. viikossa, kohosi se vuoden lopussa 44,000 kpl.

Vuoden ajalla julkaistiin 5 laajennettua kaksiväristä erikoisnumeroa. Ammatillisella valistusviikolla ilmestynyttä numeroa levitettiin huomattava määrä propagandatarkoituksessa järjestymättömien työläisten keskuuteen. Palkkatyöläisen vastaavana toimittajana oli joulukuuhun asti Edv. Huttunen, jonka jälkeen päätoimittajaksi valittiin E. K. Louhikko. Toimintuksesta ovat huolehtineet Aku Sumu ja E. K. Louhikko. Lehti on edelleenkin painettu Kustannusosakeyhtiö Kansanvallan kirjapainossa Helsingissä.

»Palkkatyöläinen» on vuoden ajalla ollut 13 SAK:n yhtyneen liiton äänenkannattaja. Vuoden kuluessa perustetut Vaatetustyöläisten ja Nahka-, jalkine- ja kumityöväen liitot päättivät myöskin ottaa »Palkkatyöläisen» äänenkannattajakseen, joten lehden takana oli vuoden päättyessä 15 liittoa.

Allaolevasta taulukosta nähdään mitenkä paljon »Palkkatyöläistä» on vuosina 1936 ja 1937 vuoden viimeisellä viikolla levinnyt eri liittojen jäsenten keskuuteen.

	Vuoden 1936 lopussa	Vuoden 1937 lopussa
Metallityöväen liitto	6,450	9,300 kpl.
Rakennustyöläisten liitto	3,850	5,570 »
Puutyöväen liitto	3,555	5,120 »
Kutomateollisuustyöväen liitto	2,535	4,230 »
Kuljetustyöntekijäin liitto	1,950	3,860 »
Kunnantyöntekijäin liitto	2,165	3,340 »

Työläisliitto	1,530	2,320 kpl.
Muurarien liitto	1,790	2,290 »
Paperiteoll. työntek. liitto» ..	1,215	1,680 »
Elintarvetyöläisten liitto	1,080	1,610 »
Rautatieläisten liitto	856	1,110 »
Lasiteollisuustyöväen liitto ..	555	550 »
Jalometallityöntekijäin liitto	225	200 »

9. Liittojen lehdet.

Entiseen tapaan on kolmella SAK:n yhtyneellä liitolla ollut omat, säännöllisesti ilmestyvät lehdet.

Kirjatyöntekijäin liiton äänenkannattaja »Kirjatyö» on ilmestynyt kaksi kertaa kuukaudessa ja on se vapaasti jaettu liiton jäsenille. »Kirjatyö» ilmestyy osaksi suomen- osaksi ruotsinkielisenä ja on sen painosmäärä ollut vuoden ajalla keskimäärin 4,500 kpl. numeroa kohti. Lehden vastaavana toimittajana on ollut liiton luottamusmies A. J. Hällström.

Liiketyöntekijäin liiton äänenkannattaja »Liiketyöläinen» on ilmestynyt kerran kuukaudessa ja annetaan se maksutta kaikille liiton jäsenille. Painosmäärä on ollut keskimäärin 4,320 kpl. numeroa kohti. »Liiketyöläisen» vastaavana toimittajana on ollut liiton sihteeri Matti Leskinen.

Merimies-Unionin äänenkannattaja »Merimies-Sjomannen» on vuoden ajalla ilmestynyt kerran kuukaudessa sekä suomen- että ruotsinkielisenä, painosmäärän ollessa keskimäärin 2,200 kpl. kuukaudessa. Unionin jäsenet ovat saaneet lehden vapaasti. Vastaavana toimittajana on ollut Unionin sihteeri Niilo Välläri.

10. Opintotyö ammattiyhdistysväen keskuudessa.

Itseopiskelu ja opintokerhotoiminta on saanut ammattiyhdistysliikkeessä jatkuvasti laajempaa kannatusta. Jo edellisen kertomusvuoden ajalla kohosi opintokerhojen lukumäärä vuodesta 1935 lähes kaksinkertaisesti ja sama vauhdikas eteenpäin meno on jatkunut vuoden 1937 ajalla. Kaikkiaan opintokerhoja oli toiminnassa ammatillisten järjestöjen yhteydessä yhteensä 95, ja opiskeli niissä yhteensä 1,600 järjestöjemme jäsentä.

SAK:n Työvaliokunta on kustantanut tehdyistä esityksistä eräille ammatillisille paikallisjärjestöille Työväen Sivistysliitolta kirjekursseja, pääasiassa järjestötehtävissä, mutta myöskin ammattiyhdistystiedossa. Näin muodostuneet opintokerhot ovat olleet yhteisiä paikkakunnan ammattiyhdistysväelle. Useimmat kerhot ovatkin toimineet erittäin kiitettävällä tavalla ja saaneet opiskeluharrastuksen leviämään entistä laajempien työläisjoukkojen keskuuteen.

Seuraava taulukko osoittaa opintokerhojen ja opiskelijain lukumäärän kehityksen SAK:n toiminta-aikana:

Y. 1931	toiminnassa	19	opintokerhoa, niissä opiskelijoita	n.	450
1932		29	»	n.	600
1933		35	»	n.	650
1934		37	»	n.	650
1935		39	»	n.	700
1936		63		n.	1,000
1937		95		n.	1,600

11. Paikallinen kurssitoiminta.

Ammattiyhdistystiedon ja järjestötehtävien selvittämiseksi on kertomusvuotena järjestetty aikaisempaan tapaan ammatillisten paikallisjärjestöjen avustamana useita 4—8 päiväisiä iltakursseja. Yleisesti on kurssiohjelma ollut yhtenäinen, käsittäen luentoja ammattiyhdistystiedosta, työehtosopimuksista ja sosiaalisesta lainsäädännöstä. Erikoinen huomio on kiinnitetty käytännöllisiin järjestötehtäviin ja yhdistystietoon, jolloin opetuksen kohteena ovat olleet m.m. erinäiset toimitsijatehtävät, kokousten järjestely ja hoito, valistustyön suorittaminen, jäsenhankinta, opintokerhotyö, puhetaito, sääntöjen sisältö, palkkaliikkeiden valmistelussa huomioon otettavat seikat.

SAK:n toimitsijain ohessa ovat monet liittojen toimitsijat hyväntahtoisesti avustaneet kurssien toimeenpanossa. Lähes kaikkien kurssien osanottajille jaettiin jo ennakolta monistettu kirje, jossa heidän vastattavakseen asetettiin kysymyksiä, joita kursseilla käsiteltiin. Osanottajien oli siis ennakolta syvennyttävä eräisiin kursseilla perusteellisemmin selvitettäviin kysymyksiin ja asioihin, jotta opetuksen seuraaminen olisi tullut helpommaksi.

Kursseja järjestettiin vuoden ajalla seuraavilla paikkakunnilla ja luennoivat niissä allamainitut henkilöt:

24/1—31/1 *Pori*. Luennoitsijoina: E. K. Louhikko, K. F. Christiansson, Yrjö Kallinen, Helge Halme, A. Kontula ja T. Espo.

24/1—31/1 *Turku*. Luennoitsijoina: E. K. Louhikko, K. F. Christiansson, T. Espo, Y. Kallinen ja M. Malkamäki.

24/1—31/1 *Rauma*. Luennoitsijoina: E. K. Louhikko, K. F. Christiansson, Y. Kallinen ja T. Espo.

24/2—28/2 *Lappeenranta*. Luennoitsijoina: T. Espo, Arvi Hautamäki, J. E. Saveri ja E. Kerman.

20/3—26/3 *Vaasa*. Luennoitsijoina: E. K. Louhikko, K. F. Christiansson ja Hj. Lappalainen.

17/10—24/10 *Kotka*. Luennoitsijoina: Edv. Huttunen, Y. Kallinen, T. Espo, E. K. Louhikko, Janne Hakulinen ja O. Viitasalo.

17/10—24/10 *Lauritsala*. Luennoitsijoina: Eero A. Vuori, E. K. Louhikko, K. F. Christiansson, U. Nurminen, T. Espo, Greta Rajala ja E. Kerman.

17/10—24/10. *Imatra*. Luennoitsijoina: Eero A. Vuori, E. K. Louhikko, K. F. Christiansson, U. Nurminen, T. Espo, Greta Rajala ja E. Kerman.

14/11—15/11 *Turku*. Luennoitsijoina: E. K. Louhikko, K. F. Christiansson, U. Nurminen, Aira Sinervo, J. Hakulinen ja E. Lehtinen.

26/11—28/11 *Äänekoski*. Luennoitsijoina: Pekka Railo ja K. F. Christiansson.

26/11—28/11 *Suolahti*. Luennoitsijoina: Pekka Railo ja K. F. Christiansson.

5/12—12/12 *Vaasa*. Luennoitsijoina: K. F. Christiansson, V. Liljeström, Br. Airola ja K. V. Syrjänen.

7/12—12/12 *Pietarsaari*. Luennoitsijoina: K. F. Christiansson, Br. Airola, K. V. Syrjänen ja V. Liljeström.

12. Viidennet ammattiyhdistyskoulukurssit Työväen Akatemiassa.

Jo kevättalvella ryhtyi Työvaliokunta yhteistoimin Työväen Sivistysliiton kanssa valmistamaan aikaisempaan tapaan järjestettyjä ammattiyhdistyskoulukursseja Kauniaisiiin Työväen Akatemian huoneustoon. Osanottaja-tiedustelu antoi aluksi erittäin hyvän tuloksen, sillä ilmoittautuneita oli kaksi vertaa niin paljon kuin mitä kursseille voitiin ottaa. Kursseille ilmoittautuneiden ennakko-opiskelu oli edelleenkin Työväen Sivistysliiton huolena. Pääasiassa jatkuvasti kesänajalla parantuneet työsuhteet aiheuttivat ilmoittautuneiden keskuudessa tavallista runsaampaa kieltäytymistä kursseille osallistumisessa. Lähes kolmekymmentä eri liittojen toimesta osanottajaksi valittua ja kirjeelliseen ennakko-opiskeluun osallistunutta joutui työsuhteiden vuoksi peruuttamaan osanottonsa. Tästä aiheutui kesäkurssien osanottajamäärän supistuminen pienemmäksi kuin mitä se aikaisemmin minään vuonna oli ollut.

Kurssien avajaiset suoritettiin sunnuntaina elokuun 22 p:nä Työväen Akatemian juhlasalissa, ja kurssilaisten ohella osallistui siihen huomattava joukko ammattiyhdistysväkeä. Tilaisuuteen oli varattu arvokasta musiikki-ohjelmaa ja juhlapuheen piti sosiaaliministeri *J. V. Keto*. Neljän viikon kurssityön jälkeen päättyivät kurssit syyskuun 19 p:nä ohjelmalliseen tilaisuuteen, jossa juhlapuheen piti Rakennustyöläisten liiton sihteeri *U. Nurminen*.

Kaikkiaan oli kursseilla 28 osanottajaa 13:lta eri paikkakunnalta. Näistä oli naisia 8 ja miehiä 20.

Kuten aikaisemminakin vuosina olivat kurssien johtajina SAK:n sihteeri *E. K. Louhikko* ja Työväen Sivistysliiton opintosihteeri *Arvi Hautamäki*, joista jälkimmäinen edelleenkin hoiti varsinaisesti opinto-ohjaajan tehtävät.

Kurssien opetusohjelma sisälsi seuraavat opiskeluaineet:

1) *Ammattiyhdistystieto*. Ohjaavana opettajana oli *E. K. Louhikko*. Luentoja pitivät *E. K. Louhikko* 14 ja *Edv. Huttunen* 12, yhteensä 26 luentoa.

2) *Taloustiede ja sosialismi.* Ohjaavana opettajana Pekka Railo. Luentoja: P. Railo: taloustieteen peruskäsitteistä ja erikoiskysymyksistä 8 l. ja Reino Oittinen: nykyaikaiset sosialistiset ja puolisosialistiset teoriat ja virtaukset 4 l., yhteensä 12 luentoa.

3) *Työlainsäädäntö ja sosiaalitalasto.* Ohjaavana opettajana Erkki Härmä. Luentoja: Mikko Erich: työlainsäädännöstä, erittäinkin työsopimuslainsäädännöstä ja sosiaalivakuutuksesta 6 l., Erkki Härmä: työlainsäädännöstä, erittäinkin työehtosopimuslainsäädännöstä ja työväen suojelusta 7 l. ja Arvi Hautamäki: johdatusta tilastojen käyttöön 5 l., yhteensä 18 luentoa.

4) *Käytännöllisiä aineita.* T. I. Vuorenrinne: puhetaidosta 4 l., Janne Hakulinen: työväenliikkeen mainonnan perusteista 4 l.; Arvi Hautamäki: opintotyöstä 4 l. ja kokousten pidosta 2 l. ja kirjanpidon opetusta 18 tuntia; E. K. Louhikko: ammatillisten järjestöjen toimihenkilöiden tehtävistä 10 t.; Aku Sumu: yhdistyslaista 2 l. ja kirjallisista tehtävistä 3 l.; Oiva Valavaara: Suomen kielestä 5 l.; K. F. Christiansson: perusjärjestöjen säännöt 4 l. ja K. Kangas: yhteislaulun opetusta 7 t. Yhteensä 62 tuntia.

5) *Seminaariharjoittelu.* 7 seminaaritalaisuutta, joista jokainen kesti 2 tuntia ja lisäksi harjoittelu- ja keskustelukokouksia 4 tuntia, yhteensä 18 tuntia. Kaikkiaan oli opetusta 136 tuntia.

Ylimääräisiä esitelmiä ja filmiesityksiä. Varsinaisen opetusohjelman lisäksi kurssien yhteyteen järjestetyissä juhlatilaisuuksissa pitivät seraavat henkilöt esitelmiä: J. W. Keto, Yrjö Kaarne, Y. Kilpeläinen, Arvo Inkilä ja Uno Nurminen. Lisäksi näytettiin useita opetusfilmejä.

Kirjeellinen valmistuskurssi. Kurseilla annetun opetuksen perustana oli nytkin TSL:n kirjeopiston järjestämä ja hoitama valmistuskurssi. Kurssi sisälsi 2 opetuskirjettä taloustiedettä, 2 kirjettä ammattiyhdistystietoa ja 1 kirjeen järjestötehtäviä.

Seminaariharjoitukset. Osanottajille oli jo aikaisemmin ilmoitettu ne aiheet, joista seminaariharjoitukset oli pidettävä. Hyvin useat alustajat olivatkin jo ennen kurseille tuloaan koonneet aineistoa seminaarialustustaan varten. Seminaaritalaisuuksia järjestettiin kurssien varsinaisille osanottajille 7, ja varattiin kullekin aikaa 2 tuntia. Seuraavat aiheet käsiteltiin: 1) mikä on luonteenomaisinta kapitalistiselle järjestelmälle?, 2) ammattiyhdistysliikkeen synty, 3) työpaikkakysymys, 4) ammattiyhdistysliikkeen käsite ja tehtävät, 5) Suomen ammattiyhdistysliikkeen järjestömuotojen kehitysvaiheita, 6) ammattiyhdistysliikkeen menettelytavoista ja 7) työsuhteitten järjestäminen työehtosopimuksilla. Lisäksi esitettiin keskustelukokouksessa seuraavat alustukset: Maaseudun sahojen y.m. pienten teollisuuslaitosten työläisten järjestäytyminen ja Maaseudun palkkatyöväen suhde ammattiyhdistysliikkeeseen.

Niiden kurssilaisten, jotka eivät osallistuneet alustajana tai vastaväittäjänä seminaariharjoitteluun, oli kirjoitettava aine jostain seminaaritee-

masta. Kaikkien osanottajien oli lisäksi kirjoitettava kirjallisen esitystaidon harjoittelua varten aine ja piirrettävä tilasto-opetuksessa graafillinen esitys. Niinikään tehtiin kirjanpidossa runsaasti kotityötä.

Retkeily- ja toveritoiminta. Retkiä Helsinkiin tehtiin kaksi kertaa. Käytiin katsomassa pääkaupungin nähtävyyksiä ja tutustumassa yhteiskunnalliseen huoltomuseoon, radiotaloon, eduskuntaloon, KK:n ja OTK:n toimipaikkoihin. Kurssit ja kurssipaikka, Työväen Akatemia oli myös huomattavien retkeilyjen kohteena. Kurseilla vierailivat monet tunnetut Ruotsin ammattiyhdistysmiehet ja sivistystyöntekijöitä, joiden joukossa oli m.m. Ruotsin Sosiaalihallituksen pääjohtaja Sigfrid Hansson ja Kansainvälisen työtoimiston virkailija Sture Thorsson. Lisäksi kävi Työväen Akatemiassa kurssien aikana ulkomaalaisten nuorten ylioppilaiden retkikunta, jossa oli osanottajia eri maista.

Vaihtelua ja virkistystä saatiin myös joka lauantai-illaksi järjestetyillä illanvietoilla, joihin tavanmukaisesti toimitettiin seuralehti »Sakin peili» ja väliaikoina toimeenpannuilla urheilukilpailuilla.

SAK:n kesäkurssien osanottajat v. 1937.

Nimi	Kotipaikka	Syntymävuosi	Liitto
Ahti, Aarne	Viipuri	1905	Merimies-Unioni
Bogdanoff, Johan	Viipuri	1907	Kuljetustyöntekijäin 1.
Europaeus, Eino	Tani	1910	Rakennustyöläisten 1.
Heino, Eila	Helsinki	1920	Liiketyöntekijäin 1.
Hyvärinen, Eino	Sortavala	1906	Elintarvetyöläisten 1.
Jokela, Kaija	Helsinki	1918	Liiketyöntekijäin 1.
Kauppinen, Jaakko	Iisvesi	1911	Puutyöväen liitto
Kotiranta, Mirjam	Helsinki	1918	Liiketyöntekijäin 1.
Koivistoinen, Johannes	Helsinki	1900	Työläisliitto
Kosonen, Reino	Helsinki	1900	Postimiesliitto
Kuosa, Juho	Joensuu	1910	Puutyöväen liitto
Laine, Aune	Tampere	1912	Kutomateollisuustyöväen 1.
Laine, Väinö	Helsinki	1902	Kunnantyöntekijäin 1.
Liljeström, Valde	Helsinki	1902	Metallityöväen 1.
Mattila, Sulo	Lauritsala	1910	Rakennustyöläisten 1.
Majoinen, Otto	Värtsilä	1907	Metallityöväen 1.
Mikkola, Sakari	Oulu	1905	Kunnantyöntekijäin 1.
Niemi, Paavo	Toisvesi	1906	Työv. Sivistys 1.
Peura, Bertta	Helsinki	1911	Kunnantyöntekijäin 1.
Polsa, Mauno	Suolahti	1915	Puutyöväen liitto
Pykäläinen, Elma	Helsinki	1914	Liiketyöntekijäin 1.
Sevander, Veikko	Oulu	1918	Liiketyöntekijäin 1.

Suutari, Viljo	Helsinki	1903	Kuljetustyöntekijäin 1.
Syrjä, Uno	Tampere	1911	Rakennustyöläisten 1.
Valta, Akseli	Helsinki	1911	Metallityöväen 1.
Virtanen, Erkki	Helsinki	1915	Kunnantyöntekijäin 1.
Vuohio, Elina	Viipuri	1908	Työläisliitto
Yli-Nikkilä, Saara	Helsinki	1905	Kutomateollisuustyöväen 1.

13. Ruotsinkielinen sihteeristö.

Ruotsinkielisen työväestön keskuudessa on harjoitettu mahdollisuuksien mukaan sekä suullista että kirjallista valistustyötä. Kirjallisesta valistustyöstä on huolehtinut ruotsalainen sihteeristö, joka tässä työssä on pääasiassa nojautunut ruotsinkielisten työläisten äänenkannattajaan »Arbetsbladetiin», jota vuoden aikana on ilmaiseksi liittojen välityksellä jaettu ruotsinkielisille jäsenille. Lehti on huolellisesti seurannut ammattiyhdistysliikkeen kehitystä erikoiskirjoituksilla ja muutamilla erikoisnumeroilla.

Ruotsinkielisiä kursseja on pidetty Vaasassa, Pietarsaareissa, Helsingissä, Neuvottelutilaisuuksia eri paikkakunnilla on ollut tiheästi ruotsinkielisten osastojen johtokuntien ja osastojen kanssa.

Suullisen valistustyön on pääasiallisesti hoitanut SAK:n järjestäjä K. F. Christiansson, joka on vuoden aikana pitänyt 68 ruotsinkielistä puhetta taikka esitelmää noin 5,000 kuulijalle. Luennoitsijoina ja puhujina ovat myös ahkerasti esiintyneet seuraavat ammattiyhdistysmiehet: K.-A. Fagerholm 3 esitelmää, Gunnar Andersson 8 esitelmää, Osv. Fager 6 esitelmää, Atos Wirtanen 3 esitelmää sekä Gunnar Henriksson ja O. Träskvik. Ruotsinkielisten työläisten mielenkiinto ammattiyhdistysliikettä kohtaan on jatkuvasti kasvanut, mikä selviää siitä, että on syntynyt kaksi uutta ruotsinkielistä osastoa nim. Oravaisiin ja Hankoon, joiden yhteinen jäsenmäärä on yli 400. Vanhoihin osastoihin, joista monet ovat viime vuoden aikana viettäneet 25- taikka 30-vuotisjuhliaan, on liittynyt runsaasti uusia jäseniä. Puhe- ja valistustilaisuuksissa on käynyt yhteensä 7,000 kuulijaa.

Ruotsalaisen sihteeristön kokoonpano on ollut kertomavuotena seuraava: K.-A. Fagerholm puheenjohtajana, G. Andersson sihteerinä ja K. F. Christiansson järjestäjänä. Muina jäseninä ovat olleet O. Träskvik Kunnantyöntekijäin liitosta ja J. E. Nyström Metallityöväen liitosta.

14. Ammatilliset paikallisjärjestöt.

Ammattiyhdistystoiminnan jatkuva vahvistuminen on myöskin vaatinut ammatillisilta paikallisjärjestöiltä entistä enemmän työskentelyä. Valistustilaisuuksien, kokousten ja juhlien toimeenpano on yleisesti keskittynyt paikallisjärjestöille, vieläpä monet liitotkin ovat antaneet valistustyössä erikoistehtäviään paikallisjärjestöille. SAK:n taholta on paikallisjärjestöjä

avustettu lähinnä työnjuhlien ja ammatillisen valistusviikon järjestelyissä, mutta myöskin muulloin johtuen asianomaisen järjestön toiminnan vilkkaudesta.

Vuoden ajalla oli toiminnassa 35 paikallisjärjestöä, joilla oli useillakin alajaostoja m.m. urheilua, naisten toimintaa ja ohjelmasuorituksia ja juhlia varten. Helsingin ammatillisen paikallisjärjestön naisjaosto on SAK:n avustuksen turvin huolehtinut alkupuolella vuotta naisten keskuudessa tehtävästä ammatillisesta valistustyöstä. Erikoisemmin on edistynyt urheilutoiminta, joka on esiintynyt osastojen välisenä kilpailutoimintana talvella hiihdossa ja kesällä lähinnä pesä- ja jalkapalloilussa. Edelleenkin on SAK:n Työvaliokunta hankkinut eräille paikallisjärjestöille kiertopal-kintoja urheiluharrastuksen edistämiseksi. Osastojen väliset jäsenhankintakilpailut ovat päässeet monissa paikallisjärjestöissä hyvään vauhtiin, samoin erilaiset ohjelmaryhmät ja opintokerhotoiminta.

Tilasto-osastossa olevasta taulukosta selviää lähemmin paikallisjärjestöjen toiminta.

15. Osastojen toiminta.

Perusjärjestöjen toiminta on kuluneen vuoden aikana jatkuvasti vilkastunut. Osaltaan on tähän vaikuttanut toiminta palkkatason kohottamiseksi, mutta osastojen yleinen valistustyökin on saanut entistä ripeämpää vauhtia. Pystyvistä toimitsijavoimista tosin vallitsee ainakin eräillä paikkakunnilla ja eräissä osastoissa puute, mutta jatkuvan kurssitoiminnan kautta sää-tänee tässä suhteessa aikaan parannus.

Osastojen toimintatilasto, joka on vuosikirjan tilasto-osastossa ei anna täysin oikeata kuvaa ammattiosastojen toiminnan laajuudesta ja vilkkaudesta, syystä että tilastot ovat vaillinaisia eräitten liittojen osalta ja puuttuvat toisista kokonaan. Edelliseen vuoteen verraten voidaan kuitenkin todeta, että osastojen kokousten määrä on lisääntynyt nouden yli 4,000, toimikuntien kokouksia on samoin pidetty yli 4,000, agitativitilaisuuksia yli 600. Jäsenmaksunkantajia on toiminut lähes 2,000 ja mikäli tilasto olisi aivan täydellinen nousisi jäsenmaksunkantajien määrä yli tuon rajan.

16. Matkailu ja retkeily.

Vuodesta 1935 lähtien on matkailu ja retkeily saanut ammattiyhdistys-väen keskuudessa erittäin suuren laajuuden. Niinpä kertomusvuoden aikana järjestivät kymmenet ammattiosastot autobussimatkoja toisella paikka-kunnalla olevien työ- ja ammattitovereittensa luokse saaden samalla tutustua vieraaseen paikkakuntaan. Myöskin suuremmille kesäjuhlille, maakuntajuhlille ja hyvin paljon liittojen erikoisille liittojuhlille, tekivät tuhannet työläiset joukkoretkiä.

Muihin maihin kohdistuva matkailu on myöskin saanut ensimmäiset ilmaisuksensa. SAK:n ammattiyhdistyskoulukurssilaiset, lukumäärältään 30, saivat tilaisuuden tehdä noin viikon kestävä retken Ruotsiin. Retken johtajana oli E. Härmä. Tukholmaan tutustuttuaan, matkustivat retkeilijät autobussilla Ruotsin ammattijärjestön koululle Brunnsvikiin, jossa oleskelivat lähes neljä päivää. Täällä oli osanottajilla tilaisuus tarkata opetusta koululla ja seurustella ruotsalaisten toverien kanssa. Retki oli osanottajilleen erittäin antoisa. Osan oleskelusta Ruotsissa kustansi hyvántahtoisesti Ruotsin Ammattijärjestö.

VII. Erilaisia lausuntoja.

Ammattiyhdistysten Keskusliitolta ovat v. 1937 aikana useat viranomaiset ja virastot pyytäneet eri kysymyksistä sellaisia lausuntoja, joita ne ovat velvolliset pyytämään työntekijöitä edustavalta järjestöltä.

Leipomotyölain 3 §:n perusteella pyydettyjä poikkeusoikeuksia työaikaan nähden on vuoden aikana pyydetty jonkun verran enemmän kuin edellisenä vuonna. Näiden anomusten ja niistä annettujen lausuntojen määrä oli kaikkiaan 57, ollen tässä kuitenkin yksi lihanjalostustehtaan einesosaston poikkeusoikeusanomus, jota pyydettiin leipomotyölain mainitun pykälän perusteella. Leipomoitten anomukset ovat paikkakunnittain jakautuneet seuraavasti: Helsinki 23, Viipuri 9, Tampere 7, Kuopio 3, Kaajaani 3, Vaasa 2, Pori 2 ja muilta paikkakunnilla yksi anomus. SAK:n antamat lausunnot anomusten johdosta ovat kaikki olleet kielteisiä.

Ammattiyhdistysten Keskusliitto on pyydettäessä antanut lausuntonsa myöskin hakijain sopivaisuudesta ammattientarkastajan toimeen. Niinpä on lausunnot annettu Helsingin, Tampereen ja Kuopion ammattientarkastuspiirin työläistarkastajan toimen hakijoista, sekä Helsingin kaupungin kolmen kunnallisen ammattientarkastajan toimen hakijoista. Lausuntojen pyyntö SAK:lta kunnallisen ammattientarkastajan toimen hakijoista on vähentynyt ehkä syystä, että asianomaiset kunnalliset viranomaiset ovat pyytäneet lausuntoja ammatillisilta paikallisjärjestöiltä.

Paitsi edellä selostettuja lausuntoja, on SAK:n toimesta annettu seuraavat lausunnot ja kirjelmät asianomaisiin virastoihin:

Lausunto työaikalainsäädännön uudistamista tutkimaan asetetulle komitealle, lausunto sosiaaliministeriölle vuosilomaa ja työajan lyhennystä yleisissä töissä koskevien kansainvälisen työkonferenssin sopimus- ja suositusehdotusten johdosta, lausunto sosiaaliministeriölle ammattientarkastuksen uudistamista varten asetetun komitean mietinnöstä sekä kirjelmät oikeusministerille työmaaterroriasiaassa, ja sosiaaliministeriölle työttömyyskassalain 17 §:n muuttamisesta.

1. Lausunto työaikalainsäädännön tarkistamista varten asetetulle komitealle.

Valtioneuvoston asetettua v. 1936 joulukuussa komitean tarkistamaan työaika teollisuus- ja siihen verrattavilla aloilla koskevia säännöksiä ja tekemään elidotuksen niiden uusimiseksi, pyysi komitea m.m. SAK:ltä lausuntoa epäkohdista ja puutteellisuuksista, jotka ovat näillä aloilla ilmenneet. SAK:n lausunto jätettiin komitealle seuraavan sisältöisenä:

Ammattiyhdistysten Keskusliitto pitää erittäin tärkeänä työajan lyhentämistä yleensä. Tuotantotoiminnan jatkuvasti koneellistuessa ja työtehon kehittyessä muodostuu lihastyövoiman käyttöosuus suhteellisesti yhä pienemmäksi. Tästä yhtenä kuvaavana esimerkkinä mainittakoon, että kun ennen pula-aikaa, kaikkein korkeimpana konjunktuurivuotena v. 1928, oli teollisuustyöväen lukumäärä 169,180, oli vastaava luku v. 1935 174,310, siis vain n. 3 % korkeampi kuin v. 1928. Sen sijaan tuotannon määrän lisäys oli vastaavana aikana 22 %. Kun otetaan huomioon jatkuva väestölisäys, joka arvioidaan keskimäärin 25,000 hengeksi vuodessa ja josta suurin osa kuuluu teollisuustyöväkeen tahi maaseudun pieneläjiin, saatetaan havaita, että kysymys väestön sijoittamisesta tuottavaan työhön on suuri yhteiskunnallinen kysymys, johon on kiinnitettävä vakavaa huomiota. Asia olisi siis perusteellisesti tutkittava aivan ensi tilassa ja ryhdyttävä niihin lainsäädäntötoimenpiteisiin, joihin tutkimuksen tulokset aihetta antavat. — Kun komitean meille esittämä tiedustelu kohdistuu vain nyt voimassaolevan työaikalain tarkistukseen, emme tässä yhteydessä katso olevan syytä laajemmin kosketella työajan lyhentämistä yleensä, vaan rajoitumme tekemään huomautuksemme vain voimassaolevassa laissa ilmenneisiin puutteellisuuksiin.

Voimassaolevassa kahdeksan tunnin työaikalaisa määritellään ne työalat, jotka sisältyvät lain piiriin. Kun lainsäätäjällä ei ole voinut luetella kaikkia aloja, joiden luonteensa puolesta olisi pitänyt kuulua lain piiriin, on jäänyt useita aloja lain ulkopuolelle tahi ainakin tulkinnan varaisiksi. Sitäpaitsi ilmenee jatkuvasti uusia työaloja ja -muotoja, joista ei voida sanoa, ovatko ne lain alaisia tahi sen ulkopuolella. Tästä syystä olisi aihetta muuttaa lain rakenne siten, että laissa määrättäisiin yleensä kaikki palkkatyö kuuluvaksi lain alaisuuteen, ja jos tämän lain soveltaminen tuottaa jollakin alalla teknillisiä vaikeuksia, joten ne olisi jätettävä lain ulkopuolelle, olisi ne alat määrättävä laissa. Niinikään olisi eri laissa säädettävä työajan järjestely sellaisilla erikoisaloilla, kuten jo nytkin on kauppa- ja konttorityöalalla, leipomoalalla sekä merimiesammattissa, joihin ei voida soveltaa yleistä lakia. Erittäin tärkeää olisi erikoislainsäädäntö maatalous-työajan järjestelyksi. Olisi välttämätöntä saada tämänkin alan työaika säännöstellyksi lailla, sillä maaseutuväestön perin epäedulliset työsuhteet, joihin sisältyy myöskin työpäivän pituus, ovat omiaan kiihoittamaan maaseutuväen siirtymistä kaupunkipaikkoihin. Kun tällä työalalla yleensä lain säännösten noudattaminen työajan pituudesta tuottaisi suuria vaikeuksia, olisi kohtuullista järjestää se erikoislaila, jossa nämä vaikeudet olisi huomioitu. Tällaisessa erikoislaissa olisi pidettävä yleisenä sääntönä 8 tunnin päivittäistä työaika, joskin se voisi olla eri vuodenaikat ja työn kiireellisyys huomioiden joustavampi kuin varsinaisessa teollisuustyössä.

Sitäpaitsi on nykyisessä laissa (12. §) jätetty Valtioneuvostolle oikeus myöntää poikkeuksia lain soveltamisesta sellaisille aloille, joilla työn tek-

nillinen laatu niin vaatii. Näitä poikkeuksia onkin Valtioneuvosto auliisti myöntänyt. Tällaisten poikkeuksien alaisia ovat m.m. »yksityisten asuin- ja talousrakennuksien rakentaminen, korjaus ja kunnossapito maalla».

Täten on Valtioneuvosto vapauttanut maaseudulla tapahtuvan rakennustoiminnan lain alaisuudesta, lukuunottamatta tehdasrakennuksia ja yhtiöiden rakennustoimintaa. Tällainen poikkeus aiheuttaa monenlaisia haittoja lain soveltamisessa sellaisessakin rakennustoiminnassa, johon poikkeusoikeus ei sisälly. Jos esimerkiksi jossakin kaupungin läheisyydessä on rakenteilla kaksi taloa, toinen jota teettää yksityinen ja josta tehdään ehkäpä suurikin liiketalo, ja toinen jonka joku yhtiö rakennuttaa — tämä saattaa olla edellistä paljon pienempi — niin yhtiön rakennuksella on sovellettava lain määräyksiä, mutta yksityisen rakentama on lain sovellutuspiirin ulkopuolella. Toisessa työssä olisi siis noudatettava lakia, jotavastoin toinen on lain määräysten ulkopuolella. Lienee ilman muuta selvää, että lakia ei noudateta kummassakaan työssä. Tällaisissa urakoitsijoiden teettämässä töissä onkin ilmennyt varsin paljon riitoja lain noudattamisesta. On vielä syytä mainita, että yleensä vähänkin huomattavammat rakennustyöt maaseudullakin teetetään urakoitsijajärjestelmää noudattaen ja tuodaan varsinkin ammattityöväki kaupungeista.

On useita muitakin epäkohtia, jotka johtuvat siitä, että mainitut rakennustyöt ovat lain ulkopuolella, mutta niiden esittäminen tuskin on tarpeellista. Todettakoon vain, että ei ole olemassa mitään asiallista syytä pitää näitä töitä työaikasäännösten ulkopuolella. On tietysti kokonaan toinen asia, kun on kysymys varsinaisen maaseudun pieneläjiä rakennustyöstä, jotka he suorittavat itse tahi lähimpien naapuriensa avustamina. Sellaisiin töihin nähden saatetaan harkita vapauttamista. Mutta niin laajat poikkeukset lain soveltamisesta, mitä on ollut voimassa niin kauan kuin työaikalaki on ollut olemassa, ovat vailla asiallista perustetta.

Voimassa olevan lain 12. §:n nojalla on Valtioneuvosto myöntänyt jatkuvasti poikkeuksia, siis jättänyt lain ulkopuolelle, myöskin »välittömästi metsänhoidon yhteydessä suoritettavat raivaus-, perkaus- ja kaivaustyöt», »metsän- ja halonhakkuu», »puutavaran ajo sekä puutavaran lauttaus ja uitto, paitsi lauttausväylän varsinaisilla erottelupaikoilla».

Saatetaan kysyä, minkälaista on se raivaustyö, joka ei ole yhteydessä metsänhoidon kanssa, samoin myöskin perkaus- ja kuivaustyöt. Näiden töiden vapauttaminen lain säännöksistä on ymmärrettävissä vain siten, että myöskin metsän- ja halonhakkuu on lain ulkopuolella. Mutta tässäkin kohden puuttuu asiallinen peruste näiden töiden vapauttamiselta lain alaisuudesta. Ovathan ne palkkatyötä niinkuin mikä muukin työ tahansa ja niissä työaikalain soveltaminen on samalla tavalla mahdollista kuin muissakin töissä. Yhtä vähän on oikeutusta puutavaran lauttaus- ja uittotöiden vapauttamisella lain vaikutuspiiristä. Uittotöissä yleensä onkin työvoiman haaskaus, ettemme sanoisi rajaton riisto, ollut aivan yleistä. Tämän työalan työläiset ovat yleensä olleet osattomia työväen suojelutoimenpiteistä. Kaikki kohtuus- ja oikeudenmukaisuusnäkökohdat puhuvat näidenkin töiden saattamista samojen säännösten alaisiksi kuin muutkin työt.

Niinikään on lain säännösten ulkopuolella, vuosittain myönnettyjen poikkeusten nojalla, jätetty posti- ja lennätinlaitos, tullilaitos sekä sairaalat, vankilat, kanavat ja kääntösillat. Jos olisi kysymys vain jostakin sellaisesta ammatista, joka ei vaadi tekijältään säännöllistä työtä, vaan on n.s. »valmiinaoloa», voisi näitä poikkeuksia määrätyissä rajoissa jotenkuten ymmärtää. Mutta kun kaikki työt ovat lain säännösten ulkopuolella, on se

epäoikeutettua. Sitäpaitsi on kohtuutonta, että valtion eri laitosten sellaisetkin ammatit, jotka yksityisten töissä ovat lain alaisia, on jätetty lain ulkopuolelle. Tässä saattavat kilpailunäkökohdatkin tulla kysymykseen, kuten esim. postilaitoksen linja-autoliikenteessä voidaan todeta. Tässä yhteydessä tulkoon mainituksi, että näissä laitoksissa palvelevat virkamiehet, jotka tekevät työnsä konttoreissa, tekevät työtä vain 6 1/2 tuntia päivässä, jotavastoin ne, joiden työ on ehdottomasti vaikeammassa olosuhteissa suoritettavaa, joutuvat tekemään melkeinpä vuorokaudet ympäri. Me emme voi yhtyä tässäköön kohden siihen menettelyyn, jota valtiolta on näilläkin työaloilla työaikaan nähden harjoittanut, joten tähänkin nähden olisi saatava aikaan parannus.

Vielä on myönnetty poikkeus rautatieliikenteeseen, lukuunottamatta eräitä pieniä työryhmiä. Tästä on sanottava aivan samaa, mikä edellä on sanottu tulli- y.m. laitoksiin nähden. On outoa, kun valtio säättää lakeja, joita kuitenkin ei noudateta sen omissa laitoksissa. Tässäkin suhteessa olisi parannus välttämätön.

Aikaisempina vuosina oli poikkeuksia vieläkin lukuisammilla työaloilla, mutta on niitä viime vuosina supistettu. Tässä yhteydessä ei ole syytä laajemmin kosketella mitään erikoisaloja, korostettakoon vain sitä, että laki olisi saatava niin selväksi, että tulkintamahdollisuudet rajoittuisivat mahdollisimman vähäisiksi.

Erikoisesti on aihetta kosketella eräitä sellaisia ammattialoja, joihin nähden lain soveltaminen on jäänyt aivan mielivaltaiseksi. Ennen muita on tässä suhteessa mainittava autonkuljetus, olipa sitten kysymys henkilö- tai kuorma-autoista. Autonohjaaminen yleensäkin on varsin vastuunalaista työtä ja vaatii tekijältään huolellisuutta ja tarkkuutta. Kuorma-autonkin kuljettaja saattaa aiheuttaa hyvin kohtalokkaita seurauksia liikennehäiriöiden muodossa, ellei hän ole kyllin huomiokykyinen. Mutta erikoisesti tulee kuljettajan taito ja tarkkuus kysymykseen henkilöautoliikenteessä, olkoonpa kysymys linja-autoista tahi vuokra-autoista. Autonkuljettajain työtä on kuitenkin suuresti haitannut liian pitkät ja rasittavat työpäivät. Esim. linja-auton kuljettaja on saattanut joutua yhtämittaa jopa lähes vuorokaudenkin pituiseen työhön ja valvomiseen, joten hänen huomiokykynsä väsähtäminen on täten muodostunut hyvinkin vaaralliseksi ei ainoastaan hänen autossaan matkustaville, vaan muillekin samaan aikaan samoilla teillä liikkuville. Tässä yhteydessä ei liene tarpeellista esitellä tilastoja autotapaturmien määristä, todettakoon vain, että useat tapaturmat ovat varmaan johtuneet autonkuljettajan liikarasituksesta. Yhteiskunnalla on velvollisuus suojella autonkuljettajiaakin sekä niitä kansalaisia, jotka joutuvat vaaranalaisiksi autonkuljettajan liikarasituksen tähden. Ei liene mahdotonta säätää lakia sellaiseksi, jossa autonkuljettajankin työaika on tarkoin määrätty, jotta tämänkin kautta saadaan autotapaturmat vähenemään mahdollisimman vähäisiksi.

Nyt voimassaoleva laki antaa useissa muissakin suhteissa kuin mitä edellä on mainittu aihetta monenlaisiin tulkintoihin ja epävarmuuteen. Tällainen epäkohta on m.m. lain 2. §:n 2. momentissa oleva säännös, jonka mukaan työaika voidaan järjestellä eri päivinä eri tavalla, kunhan vain viikkotuntien luku ei ylitä lain sallimaa rajaa. Tätä säännöstä on vuosien kuluessa tulkittu yhä väljemmin, jopa niin, että useissa töissä ovat työnantajat järjestäneet työpäivän pituuden aivan mielivaltaisesti. Kun täten työpäivän pituus on säännötön, on vaikea määritellä, mikä on varsinaiseen palkkaan sisältyvää työtä ja milloin on kysymyksessä ylityö. Kun kyseessä oleva momentti on aiheuttanut paljon erimielisyyksiä työntekijäin ja työn-

antajain kesken ja kun sitä ilmeisesti on väärinkäytetty, olisi tämä kohta selvennettävä.

2. §:n 3. momentti niinikään määrittelee erinäisiä työaloja, joihin näden ei tarvitse soveltaa päivittäistä 8 tunnin työaikaa, vaan voidaan työaika määritellä 4 viikon aikana 192 tunniksi. Tällaisten työalojen ryhmään on määriteltä m.m. puutavaran ajo, lauttaus ja uitto sekä tavarankuljetus ja purkaminen. Tällainen säännös johtaa siihen, että esim. satamatöihin näden ei työaikalain ole mitään asiallista merkitystä. Satamatyö on perin epäsäännöllistä työtä, sillä vakinainenkaan satamatyömiehen ei 4 viikon aikana saa työtä 192 tuntia. Sen sijaan hänen on suoritettava esim. laivan lastaus useassa tapauksessa yhtämittaisesti, joka saattaa kestää jopa viikonkin. Lastauksen ajalla olevat lepoaikat ovat vain lyhyitä ruokailuaikojen, jolloin säännöllisestä levosta ei voi puhua. Sen sijaan, jos työaikalain päivittäistä työaikamääräystä sovellettaisiin satamatöissäkin, olisi työnantaja velvollinen, jos ylityötä teetetään, suorittamaan siitä ylityökorvauksen. Sama koskee myöskin puutavaran ajon, lauttausta ja uittoa. Tämä taas aiheuttaisi sen, että työnantaja halukkaammin kuin nykyään ottaisi enemmän työläisiä työhön ja järjestäisi työajan siten, että useampi työläinen saisi työtä. Tämän vuoksi olisikin momentista poistettava työläiset: puutavaran ajo, lauttaus ja uitto sekä tavarankuljetus- ja purkustyöt.

Lain 3. §:ssä määritellään ylityö, minkä laki sallii. Tämän mukaan voidaan teettää säännöllisesti ylityötä 2 tuntia päivässä 2 viikon aikana. Korkein ylityötuntien raja vuodessa on 200 tuntia. Kun tarkastusviranomaisella on oikeus antaa lupa vielä 150 tunnin ylityöhön — joka lupa lienee ollut perin helppo saada — tulee vuosittainen ylityötuntien luku kieltämättä liian suureksi. Se johtaa, kuten kokemus osoittaa, siihen, että ylityö muodostuu säännöksi, jolla asiallisesti jatketaan vain työpäivän pituutta. Tämän vuoksi olisikin ylityötuntien määrää suuresti vähennettävä, ellei katsota mahdolliseksi niitä kokonaan poistaa.

Kun laissa edellytetään, että työntekijä on oikeutettu kieltäytymään ylityöstä, jos hän ei halua tehdä pidempää päivää kuin mitä säännöllinen työaika edellyttää, on tätä säännöstä kierretty siten, että työsuojelulain on otettu määräys, jossa työntekijä sitoutuu tekemään ylityötä lain sallimissa rajoissa. Täten on työläinen työsuojelulla sidottu tekemään ylityötä aina silloin kun työnantaja vaatii. Tällainen määräys on riidattomasti työaikalain hengen vastainen, sillä mainitussa laissa (3. §) tarkoitetaan, että työntekijän suostumus on saatava jokaisessa tapauksessa erikseen. Jotta laki tässä kohden saisi riidattoman tulkinnan, olisi työaikalakiin otettava säännös, , sallittakoon kahdeksantoista vuotta täyttäneen työntekijän hänen kussakin tapauksessa erikseen antamalla suostumuksellaan j.n.e. Täten selvennettynä vältetään niistä valitettavista riidoista, joita lain nykyinen tulkinta on aiheuttanut.

Edellä jo on mainittu, että Valtioneuvosto on lain 12. §:n mukaan myöntänyt runsaasti poikkeuksia työaikalain soveltamisesta. Tähän poikkeuksien sarjaan sisältyy myöskin eräitä työaloja n.s. keskeytymättömistä töistä, joissa ei tarvitse soveltaa työaikalain 5. §:n 1. momentin edellyttämää sunnuntailepoa koskevaa säännöstä. Täten on esim. paperi- ja selluloosatehtaissa otettu käytäntöön n.s. 19. työvuoro viikossa. Tämän mukaan tulee vuorotyössä oleville joka kolmas viikko tehtäväksi 7 työvuoroa, joten sunnuntailepoajan pituus ei tällöin täytä lain edellyttämää määrää. Vaikka myönnämmekin, että työnantajan kannalta asian nykyinen järjestely lienee käytännöllinen ja halvin, niin työntekijäin kannalta katsoen asia on

päinvastoin. Ei liene tarpeellista kosketella työntekijäin lepoajan tarpeellisuutta, sillä oletamme, että tämä seikka käsitetään yleensä. Ja kun uskomme, että työn säännöllinen kulku ei kärsi, vaikka kyseessä oleva ylimääräinen työvuoro poistetaankin, sillä työnantajalla on mahdollisuus järjestää työt työaikalain säännöksiä noudattaen, joskin se ehkä taloudellisesti tulee hiukan kalliimmaksi, ehdotamme, että nyt voimassa olevasta laista poistetaan 12. §. Tämän §:n perusteella annetut muutkin poikkeukset ovat senlaatuaisia, että ne ilman haittaa voidaan järjestää työaikalain mukaan.

Vielä on mainittava, että lakiin olisi saatava selvä säännös, että ylityökorvaus on suoritettava työläisen todellisen ansion, siis urakka-ansion huomioiden. On nimittäin havaittavissa, että useat työnantajat suorittavat ylityökorvauksen vain tuntipalkan perusteella, vaikka todellinen ansio on paljon suurempi.

Niinikään olisi lakiin saatava selvä säännös siitä, että työnantajan ja työntekijän keskinäinen sopimus, jolla supistetaan tämän lain mukaisia etuja, on mitätön. Tässäkin suhteessa on ollut paljon väärinkäytöksiä. Työnantaja kun voi pakottaa työläisensä tekemään sopimuksen, jossa esim. ylityökorvausoikeus kokonaan poistetaan tahi sitä supistetaan, olisi lain tarkoitus selvennettävä.

Määrittely myöskin siitä, mikä luetaan pyhätyöksi, olisi otettava lakiin. Ehdotammekin, että lakiin otetaan säännös, jonka mukaan pyhätyöksi luetaan aika lauantaista tahi juhlapäivän aatosta klo 18:sta maanantaihin tahi juhlapäivän jälkeiseen päivään klo 6:een.

Lopuksi pyydämme kiinnittää komitean huomiota vielä työaikalain rikoksista seuraaviin rangaistusmääräyksiin, jotka käsityksemme mukaan ovat aivan liian pieniä. Niillä nykyisen lain mukaan ei ole sitä ehkäisevää vaikutusta, joka estäisi rikosten runsautta, vaan saattaa olla tapauksia, jolloin työnantajalle on edullisempaa ottaa rangaistus, jos joutuu lainkaan kiinni rikoksesta, kuin noudattaa lakia. Emme katso kuitenkaan olevan syytä tehdä asiassa yksityiskohtaista ehdotusta, mutta odotamme, että komitea on harkitseva asiaa ja ehdottava rangaistusmääräyksiä korottamista.

Niinikään kiinnitämme komitean huomiota siihen hitauteen, joka oikeuskäsittelyssä on olemassa. Kun kaikki oikeusasteet tulee käydyksi kestää asian käsittely useita vuosia. Tällöin työläinen, joka hakee lain edellyttämiä oikeuksiaan, joutuu odottamaan vuosikausia saatavaansa. Sitäpaitsi pitkäaikainen oikeusjuttu vaatii siinä määrin varojakin, että useassa tapauksessa on työläisen luovuttava saatavastaan vain sen vuoksi, että hänellä ei ole varoja oikeudenkäyntiin. Samoin syyttäväviranomaisenkin, varsinkin pienemmistä rikoksista, ei katso tarpeelliseksi haastaa lain rikkojaa oikeuteen, koska rikoksen rangaistus on perin pieni ja sen käsittely vie aikaa useita vuosia. Olisi siis harkittava keinoja, miten oikeudenkäynti tällaisissa tapauksissa saataisiin joustavammaksi ja vähemmän varoja kysyväksi. Tällöin saataisiin tulla kysymykseen erikoisen tuomioistuimen perustaminen tämän luontoisia asioita varten. Tätä käsitystä tukee vielä sekin, että tuomiot nykyisen järjestelmän mukaan saattavat olla varsin erilaisia, varsinkin alemmissa oikeusasteissa, koska tuomioistuimilla ei ole riittävästi kokemusta näissä asioissa. Erikoisesti näitä aloja varten perustettu tuomioistuin, jonka kokoonpanossa työntekijöillä ja työnantajilla olisi edustajansa, saavuttaisi tarpeellisen pätevyyden, joten tuomiot tulisivat enemmän yhdenmukaisiksi kuin nykyisen järjestelmän mukaan.

2. Lausunto kansainvälisen työkonferenssin sopimus- ja suositusehdotuksista.

Kansainvälisen työkonferenssin hyväksyttyä v. 1936 kokouksessa sopimus- ja suositusehdotukset vuosiloman järjestämisestä sekä sopimusehdotuksen työajan lyhentämisestä yleisissä töissä, pyysi sosiaaliministeriö SAK:lta lausuntoa ehdotusten johdosta. SAK:n lausunto jätettiin ministeriölle seuraavan sisältöisenä:

Sopimusehdotus, joka koskee vuosilomaa.

Kansainvälisen työjärjestön sopimusehdotus on osittain suppeampi kuin Suomen kansallinen lainsäädäntö (työsopimuslaki ja laki kauppa-, konttori- ja varastoliikkeiden työoloista), sillä sopimusehdotuksessa on määriteltäviä alarajia, joita sopimus koskee, jota vastoin työopimuslaki edellyttää lomaoikeuden kaikille, jotka palkkaa vastaan tekevät työtä ja joille erikoissääöksillä ei ole määriteltäviä pidempää lomaa. Niinikään on sopimusehdotuksessa lomien pituus määriteltäviä vähintään 6 työpäiväksi, sensijaan, että työopimuslaki edellyttää 1 vuoden työajan jälkeen lomaa 7 työpäivää. Työsopimuslain mukaan saavutetaan 4 päivän lomaoikeus jo 6 kuukauden työajan jälkeen, mutta työjärjestön sopimusehdotuksen mukaan lomaoikeus tulisi vasta 1 vuoden työajasta. Eräissä muissakin kohdin menee työopimuslaki pidemmälle kuin kansainvälisen työjärjestön sopimusehdotus.

Mutta siitä huolimatta, että työopimuslaki eräissä suhteissa turvaa työntekijöille laajemmat edut kuin kansainvälisen työjärjestön sopimusehdotus, on sopimusehdotuksessa kuitenkin useita kohtia, jotka edellyttävät laajempaa lomaoikeutta kuin mitä työopimuslaki edellyttää, joten ennenkuin työjärjestön sopimusehdotus voidaan ratifioida, on työopimuslakia muutettava.

Työjärjestön sopimusehdotuksen 2 artiklan 2 momentissa edellytetään henkilöille, jotka ovat alle 16 ikävuoden, annettavaksi yhden vuoden työn jälkeen lomaa vähintään 12 työpäivää. Työsopimuslaki ei erota mitään työtähi ikäryhmää, vaan on loma kaikille yhtä pitkä, vuoden yhtämittaisen työn jälkeen 7 työpäivää.

Edelleen edellyttää sopimusehdotuksen 2 artiklan 5 kohta, että lomaa on suhteellisesti pidennettävä palvelusajan pituuden mukaan, sopimusehdotukseen liittyvän suosituksen mukaan 7 vuoden työajan jälkeen olisi loma oleva 12 päivää. Kuten sanottu, työopimuslaki ei tunne muuta erotusta lomien pituudessa kuin sen, että 6 kuukauden palvelusajan jälkeen on loma 4 työpäivää ja vuoden yhtämittaisen palvelusajan jälkeen 7 työpäivää.

Työjärjestön sopimusehdotuksen 4 artiklan mukaan lomaan oikeutetulla ei ole lupa luopua lomaoikeudestaan ja 5 artiklan mukaan voi kansallinen lainsäädäntö asettaa rangaistuksena lomakorvauksen menetyksen, jos työntekijä tekee palkattua työtä loma-aikanaan. Täten sopimusehdotus on asettanut sille kannalle, että jokaisen lomaan oikeutetun on vietettävä loma todella virkistykseen, joten sitä ei saa vaihtaa rahaan.

Muilta osiltaan peittää työopimuslaki työjärjestön sopimusehdotuksessa mainitut säännökset.

Ennenkuin kyseessäolevaa sopimusehdotusta voidaan Suomessa ratifioida, on siis kansallista lainsäädäntöä, työopimuslakia, muutettava niiltä osiltaan, joissa sopimus tarjoaa työläisille paremmat edut kuin työopimus-

laki. Tämän vuoksi olisikin työsopimuslaki uusittava aivan ensitilassa. Kaikki kohtuussyyt puhuvat esim. loma-ajan pidentämisen puolesta. Ammattiyhdistysten Keskusliitto ehdottaakin, että sosiaaliministeriö ryhtyisi nopeasti toimenpiteisiin, työsopimuslain muuttamiseksi siten, että 1 vuoden työaika oikeuttaa työläisen kaikilla aloilla vähintään 12 työpäivän pituiseen lomaan. Tällainen uudistus olisi, kuten sanottu, nykyajan vaatima ja kaikissa suhteissa kohtuullinen.

Tässä yhteydessä pyytää Ammattiyhdistysten Keskusliitto esittää vielä, että työsopimuslain uudistamisessa otettaisiin huomioon ne epäkohdat, joita lain soveltamisessa on todettu. Lakiin olisi saatava määräys siitä, että n.s. sesonkityöläisetkin pääsisivät lomaan oikeutetuiksi. Käytäntö on nimittäin osoittanut, että työnantajalle ei tuota lainkaan vaikeuksia erottaessaan työläisen ennenkuin lomakorvausvelvollisuus alkaa. Tämä epäkohta voitaisiin poistaa esim. siten, että työnantaja on velvollinen suorittamaan lomakorvauksena niin monta työpäivää kuinka monta kuukautta työläinen on ollut työssä. Täten ei työnantajalle olisi työsuhteen päättämisestä mitään hyötyä, joten tällaiset keinotekoiset erottelemiset varmaan vähenisivät ja työntekijät pääsisivät lain edellyttämiin oikeuksiinsa.

Niinikään olisi lakiin saatava rangaistusmääräykset lain rikkomisista. Nykyinen laki ei sellaisia tunne, kun on kysymys loma- tai sairauskorvaus-oikeuksista. Kun työnantaja tietää, että hänellä ei ole mitään riskiä vaikka rikkookin lakia, edistää se lain rikkomuksia. Sen sijaan jos rikoksesta seuraisi rangaistus, olisi työnantajalle edullisempaa suorittaa lain edellyttämä korvaus ilman tuomioistuimen päätöstä.

Loma-aikaa koskeva suositusehdotus.

Edellä kosketeltuun kansainvälisen työjärjestön sopimusehdotukseen sisältyy myöskin samaa asiaa koskeva suositusehdotus, jossa esitetyt periaatteet ovat kaikin puolin hyväksyttäviä. Suosituksen 1. kohdassa edellytetään, että määrättyissä tapauksissa tapahtuva työn keskeytys ei katkaise työsuhdetta, joten lomaoikeus keskeytyksestä huolimatta säilyy. Tämä säännös on kieltämättä oikeudenmukainen. Useat esimerkit työsopimuslain voimassaoloaikana ovat osoittaneet, että monen työläisen lomaoikeus on tässä kohdassa mainittujen syiden tähden jäänyt; saamatta.

2 kohdassa suositellaan käytäntöön menettelytapaa, joka turvaisi n.s. sesonkityöläisillekin lomaoikeuden. Edellä olemme jo koskettelleet tätä kohtaa, joten siihen tässä yhteydessä ei ole syytä laajemmin puuttua.

3 kohdassa suositeltava menettely on yhteydessä edellisen kanssa. Jos työnantaja on velvollinen työsuhteen päätyttyä suorittamaan lomakorvauksen hänen työssään palvelulta ajalta, ei toinen työnantaja joudu korvaamaan edellisellä työnantajalla palvelusta työajasta lomakorvausta.

Yleensä suosituksessa mainitut periaatteet ovat hyväksyttäviä ja käytäntöön soveltuvia, joten, kun suosituksen hyväksyminen voi tapahtua valtioneuvoston päätöksellä, vaikka kansallinen lainsäädäntö ei vielä kaikissa kohdissaan peitäkään sopimuksessa esitettyjä periaatteita, ehdotamme, että valtioneuvosto hyväksyisi kyseessäolevan suosituksen.

Sopimusehdotus, joka koskee työajan lyhentämistä yleisissä töissä.

Tunnettua on, että kansainvälinen työkonferenssi hyväksyi v. 1935 periaatteellisen yleissopimuksen työajan lyhentämisestä. Tässä sopimuk-

nessa todetaan työajan lyhentämisen välttämättömyys, syistä, joita sopimuksen perustelua koskevassa kansainvälisen työtoimiston julkaisussa yksityiskohtaisesti kosketellaan. Tämä yleissopimusehdotus on, kuten sanottu, vain periaatteellinen, sillä se ei määrittele mitään erikoisalaa, jossa sitä olisi noudatettava, ne on määriteltävä erikoissopimuksissa. Nyt esilläoleva, v. 1936 hyväksytty yleisiä töitä koskeva sopimusehdotus on erikoissopimus, joka siis perustuu edellämainittuun yleissopimukseen ja jonka avulla pyritään pääsemään alkuun työajan lyhentämiseksi yleensä. On katsottu, että ne työt, joita valtiot välittömästi teettävät, voidaan ensiksi ja helpoimmin saada lyhennetyn työaika-sääntöjen alaisiksi.

Tässä yhteydessä on syytä mainita, että todennäköisesti Suomen hallituksen silloin kun nyt esillä oleva, yleisiä töitä koskeva sopimusehdotus oli työkonferenssissa esillä, oli ratkaissut kantansa sopimusehdotukseen nähdessä myönteisesti, koska hallituksen edustajat konferenssissa äänestivät sopimusehdotuksen puolesta. Täten on Suomen hallitus asiallisesti hyväksynyt sopimusehdotuksen, joskin sen täytyy saada vielä eduskunnan hyväksyminen. Ei nimittäin ole edellytettävissä, että Suomen hallitus olisi hyväksynyt sopimusehdotuksen vain muita maita varten, tahtomatta kuitenkin itseltä sitä hyväksyä.

Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto on useissa eri yhteyksissä ehdottanut toimenpiteitä työajan lyhentämiseksi. Kun nyt kyseessä oleva sopimusehdotus on helposti toteutettavissa, se kun ei vaadi edes kansallisen lainsäädännön muuttamista, sillä hallitus voi omissa töissään säännöstellä työajan, ei pitäisi olla mitään esteitä sopimuksen ratifioimiselle. Näinmuodoin odottaa Ammattiyhdistysten Keskusliitto, että valtioneuvosto antaisi eduskunnalle esityksen nyt kyseessä olevan sopimuksen ratifioimiseksi.

3. Lausunto ammattientarkastuksen uudistamista varten asetetun komitean mietinnöstä ja ehdotuksista.

Ammattientarkastuksen uudistamista suunnittelemaan asetetun valtion komitean saatua mietintönsä valmiiksi, pyysi sosiaaliministeriö SAK:n lausuntoa komitean ehdotuksista. SAK:n lausunto jätettiin ministeriölle seuraavanlaisena:

Komitean ehdotus käsittää nykyisten ammattientarkastussäännösten kokonaisuudessaan muuttamista, vaikkakin asialliset muutosehdotukset nyt voimassa oleviin säännöksiin verraten rajoittuvatkin vain kunnallisen ammattientarkastuksen lopettamiseen, joka korvattaisiin valtion kustannuksella tapahtuvalla aluetarkastusjärjestelmällä. Saattaa kuitenkin asettaa keskustelun alaiseksi, etteikö samalla, kun lakia muutetaan, olisi tehtävä asiallisiakin muutoksia ammattientarkastuslain muihinkin kohtiin kuin mitä komitea ehdottaa. Tunnettua nimittäin on, että ammattientarkastuksen teho yleensäkin on varsin pieni, ottaen huomioon sen suuren merkityksen, joka työväkeä suojaaville säännöksille ja niiden tarkkailulle on annettava. Johtuuko ammattientarkastuksen riittämätön teho tarkastajien vähälukuisuudesta tai muista syistä, on kysymys, joka vaatisi perusteellisen tutkimuksen. Tosiasia kuitenkin on, että tarkastus työpaikoilla tapahtuu vain harvoin, vaikka laki edellyttää, että kukin työpaikka olisi tarkastettava mikäli mahdollista vähintään kerran vuodessa.

Sitäpaitsi tarkastuksien tuloskin jää useassa tapauksessa vaille merkitystä, koska ammattientarkastajan mahdolliset kehoitukset epäkohtien korjaamiseksi eivät johda mihinkään toimenpiteisiin. Syytteet työväkeä turvaavien lakien ja asetusten rikkomisista ovat perin harvinaisia rikosten suureen lukumäärään verraten. Vaikka edellyttämekin, että ammattientarkastajan on, ennenkuin hän vaatii rikoksen tekijän syytteeseen, annettava työnantajalle kehoitus epäkohtien korjaamiseksi, niin nykyinen menettely tässä suhteessa on varsin hidasta. Rikoksen tehnyt työnantaja odottaa ammattientarkastajan kehoitusta, jopa toistakin, ryhtymättä epäkohtia korjaamaan. Lopuksi on hänellä mahdollisuus valittaa ammattientarkastajan määräyksistä sosialiministeriöön j.n.e. Ennenkuin mahdollinen syyte tulee, on rikosten sarja voinut kehittyä jo hyvinkin suureksi, joten ne mahdollisesti annettavat pienet rangaistukset eivät vaikuta rikoksia ehkäisevästi, niinkuin niiden tulisi vaikuttaa.

Nyt voimassa oleva laki, samoin kuin komitean mietintökin, edellyttävät, että työntekijät voivat keskuudestaan valita luottamusmiehen edustamaan heitä tarkastustilaisuudessa sekä muulloinkin, kun on kysymyksessä työväkeä suojelevien säännösten noudattaminen. Tämä säännös on jäänyt vähän merkitseväksi, sillä useilla työpaikoilla on luottamusmies, kun sellainen on valittu ja siitä työnantajalle ilmoitettu, joutunut sellaiseen asemaan, että hänen työsuhteensa on päättynyt. Työnantajan ei tarvitse selittää, että erottaminen on tapahtunut luottamusmiestoimen takia, vaikka asiallisesti niin olisikin asianlaita. Ammattientarkastajan olisi tehokkaammin kuin tähän asti toimitettava tutkimuksia luottamusmiesten työstä erottamisen johdosta ja tarvittaessa nostettava syyte työnantajaa vastaan, jos hän on menetellyt vastoin lakia. Niinikään olisi lakiin otettava säännös, että työntekijöiden ammatillisilla järjestöillä on oikeus valita luottamusmies kuhunkin sellaiseen työpaikkaan, jossa järjestöllä on jäseniä. Täten kun ammatillisten järjestöjen taholta valvotaan ja tarvittaessa tuetaan luottamusmiehen toimintaa, tulisi säännösten noudattamisen valvonta tehokkaammaksi.

Tuntuu myöskin siltä, että ammattientarkastajia olisi tuntuvasti lisättävä. Ammattientarkastajain toimintakertomukset osoittavat, että tarkastuksia ei ole ehditty suorittaa läheskään riittävässä määrässä, ei edes niin paljon kuin laki edellyttää.

Käytäntö on osoittanut useita muitakin epäkohtia nyt voimassa olevissa säännöksissä, mutta niiden yksityiskohtainen esittely ei tässä yhteydessä ole välttämätön. Edelläolevat esimerkit on esitetty siinä mielessä, jotta asianomaiset viranomaiset, jotka joutuvat valmistelemaan esityksiä näiden säännösten korjaamiseksi, kiinnittäisivät huomiota ilmeneviin epäkohtiin, joita säännösten käytäntöön soveltamisessa on todettu.

Kuten edellä on mainittu, rajoittuu komitean ehdotus pääasiassa nyt voimassa olevan kunnallisen ammattientarkastuksen lopettamiseen, joka korvattaisiin aluetarkastusjärjestelmällä. Tässä kohden yhtyy Ammattiyhdistysten Keskusliitto komitean ehdotukseen. Ne kokemukset, joita kunnallinen ammattientarkastus on antanut, osoittavat, että se järjestelmä ei ole paras mahdollinen.

Useimmissa kunnissa on kunnallisen ammattientarkastajan toimi käsitetty n.s. välttämättömänä pahana, josta on koetettu päästä niin vähällä kuin mahdollista. Tämän vuoksi onkin joukko kuntia, joissa ammattientarkastajille ei makseta toimestaan mitään korvausta tahi jos maksetaankin, niin on se niin pieni, ettei sillä ole käytännöllistä merkitystä. Harvinaista ei ole sekään, että ammattientarkastajaksi on valittu henkilö, jolla itsellään

on työväkeä ja turvallisuuslaitteet puutteellisia tahi että henkilö on muuten aivan sopimaton tehtäväänsä.

Tosin komitean ehdottama aluetarkastusjärjestelmä aiheuttaa valtiolle tuntuvia lisämenoja, koska kustannukset ehdotetusta järjestelmästä tulisivat kokonaan valtion raskuudeksi. Mutta ottaen huomioon nykyisen järjestelmän aiheuttamat kustannukset kunnille merkitsee ehdotus vain samanlaisten kustannusten siirtoa valtiolle. Samoilla kustannuksilla, jotka tosin nyt ovat kunnilla, mutta tulisivat ehdotuksen mukaan valtiolle, voitane saada tarkastusjärjestelmä, josta voidaan odottaa myönteisiä tuloksia, jotavastoin nykyisen järjestelmän aiheuttamat kustannukset, muutamaa poikkeusta lukuunottamatta, ovat jotenkin hukkaan menneitä.

Ainoa muistutus, jonka haluamme esittää komitean ehdotusta vastaan, on tarkastusalueiden suuruus. Tuntuu siltä, että aluetarkastuspiirejä olisi lisättävä, sillä useiden ehdotettujen piirien pinta-ala on kohtuuttoman suuri, ja on niissä tarkastettavien työpaikkojen luku siksi runsas, että tehokkaaseen valvontaan lakien noudattamiseksi tuskin on mahdollisuutta näin suurien piirien avulla. Tosin on myönnettävä, kun tarkastuspiirien luku ja tarkastajien määrä jää valtioneuvoston ratkaistavaksi, on piirejä mahdollisuus myöhemminkin lisätä jos tarve vaatii, ilman lain muutosta. Mutta olisi ehkä syytä jo alusta alkaen suunnitella tarkastuspiirit pienemmiksi, jotta tarkastusteho olisi mahdollisimman hyvä. Tarkastuspiirien pienentäminen komitean ehdottamasta määrästä luonnollisesti aiheuttaisi valtiolle lisäkustannuksia, mutta ottaen huomioon työväkeä turvaavien säännösten runsauden ja ennenkaikkea tärkeyden, olisi nämäkin lisääntyvät kustannukset uhrattava.

Ammattiyhdistysten Keskusliitto ehdottaa, että ammattientarkastustusta uudistettaessa, joka olisi nopeasti toteutettava, otettaisiin edelläesitettyt näkökohdat huomioon.

4, Esitys työttömyyskassa-asetuksen 17 §:n muuttamisesta.

Koska uuden, v. 1936 joulukuussa annetun työttömyyskassa-asetuksen määräysten johdosta oli syntynyt vaikeuksia todistuksen saantiin nähden, tehtiin SAK:n puolesta esitys sosiaaliministeriölle mainitun pykälän muuttamisesta. SAK:n kirjelmässä esitettiin m.m. seuraavaa:

Vuonna 1936 joulukuun 30. p:nä annetun asetuksen työttömyyskassoista, joilla on oikeus saada apurahaa valtion varoista, 17. §:n 3. mom. 2. kohdassa määrätään, että ennenkuin jäsen saa avustusta työttömyyskassasta on hänen hankittava selvitys työttömyydestään työnvälitystoimistolta tai -asiamieheltä ja muussa tapauksessa kunnan huoltolautakunnan puheenjohtajalta tai asianomaisen huoltopiirin valvojalta taikka, milloin kunnan työttömyyshuolto on uskottu jollekin muulle kunnalliselle lautakunnalle kuin huoltolautakunnalle, sanotun lautakunnan puheenjohtajalta tai jäseneltä.

Kun on sattunut tapauksia, että kassan jäsenen on matkan etäisyyden tai jonkun muun huomattavan vaikeuden vuoksi vaikea saada tällaista todistusta ilman kohtuuttomia kustannuksia, niin on asetuksen määräys tuottanut esteitä avustuksen saamiselle. Todistuksen hankkiminen saattaa eräissä tapauksissa tuottaa kustannuksia suunnilleen saman määrän, mitä on kassan maksama avustuserä. Erikoisesti saattaa tällainen vaikeus tulla eteen

• #

matka-avustuksen maksamisessa. Kassan jäsenen pitäisi matkustaa työhön toiselle paikkakunnalle: ennenkuin hän voi saada matka-avustusta, on hänen mentävä ehkä pitkänkin matkan takaa hakemaan todistusta kunnan viranomaiselta. Tämä kunnan määräämä henkilö hoitaa tehtävää usein sivutoimena, josta johtuu, että hän ei aina ole tavattavissa. Tällaisessa tapauksessa pitää avustusta anovan kassan jäsenen käydä hakemassa todistusta useamman kerran, jolloin matkustaminen viivästyy, ehkäpä senvuoksi kokonaan estyy, ja todistuksen saanti tuottaa kustannuksiakin suunnilleen saman verran mitä anottu avustusmääräkin on.

Kun aikaisemman asetuksen mukaan kelpasi todisteeksi mainitunlaisissa tapauksissa joku muu luotettava selvitys kuin kunnan viranomaisten, niin olisi mielestämme asetusta nytkin tarkistettava siten, että tämä epäkohta poistuisi. Se mielestämme korjaantuisi sillä, että asetuksen mainitun pykälän loppuun lisättäisiin sanonta »tai milloin todistuksen saanti edellämainituilta kunnan elimiltä tuottaa voittamattomia vaikeuksia tai kohtuuttomia kustannuksia, muu luotettava selvitys».

5. Kirjelmä oikeusministerille työmaaterroritapauksista.

SAK:n Valtuuston ylimääräinen kokous joulukuun 19 päivänä käsitteli työmaaterroriasiaa ja velvoitti SAK:n Työvaliokunnan kääntymään asianomaisten viranomaisten puoleen tutkimuksen saamiseksi työmaaterroritapauksista sekä syyllisten saattamiseksi rangaistukseen. SAK:n puolesta lähetettiin oikeusministerille seuraavan sisältöinen kirjelmä:

Senjohdosta, että viime aikoina ovat useat työnantajat eri puolilla maata erotelleet työntekijöitä työstä syystä, että nämä ovat perustaneet ammattiosastoja tai kuuluneet niihin jäsenenä ja kun näihin työnantajain lainvastaisiin toimenpiteisiin ei ole saatu korjausta paikallisten viranomaisten toimenpiteitten kautta, saa Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto kunniottaen esittää seuraavaa:

Kuten sanomalehdissä on kerrottu, on kuluneen vuoden aikana eri puolilla maata sattunut tapauksia, että työnantajat ovat asettaneet työssäpitämisen ehdoksi sen, etteivät työntekijät saa kuulua jäsenenä ammatillisiin järjestöihinsä. Toisissa paikoin, kun työntekijät ovat perustaneet ammattiosaston, on työnantaja ilmoittanut, että perustettu osasto on purettava tai muussa tapauksessa työ loppuu. Kun työntekijät ovat pitäneet kiinni lain heille takaamasta järjestymisoikeudesta, eivätkä ole suostuneet osastonsa jäsenyydestä eroamaan, on heidät työstä erotettu. Eräissä tapauksissa ovat työnantajat työstä erottamisen syyksi työtodistuksiin merkinneet työnvähyyden, vaikka työntekijöille itselleen on ilmoitettu työtä olevan, jos eroavat ammattiosastostaan. Erotettujen tilalle on useimmissa tapauksissa otettu uusia työntekijöitä ja työhön jääneillä teetetty ylitöitä hyvin suuresti, jopa yli lain salliman määrän. Toisissa tapauksissa ovat työnantajat avoimesti ilmoittaneet työstä erottamisen tapahtuneen senvuoksi, että työntekijät ovat kuuluneet ammattiosastoon.

Erikoisesti haluamme kiinnittää Herra Oikeusministerin huomiota niihin tapauksiin, jotka sattuivat Satakunnan Nahkateollisuus O.Y:n tehtailla Kiukaisissa kuluvan vuoden keväällä.

Kun mainitun tehtaan työntekijät perustivat ammattiosaston ja kun tehtaan johtaja insinööri Aarne Hellemaa sai tästä tiedon, antoi hän tilin-

maksutilaisuudessa työntekijöille määräyksen purkaa perustetun ammattiosaston viikon kuluessa. Kun osastoa ei purettu, eivätkä työntekijät luopuneet osaston jäsenyydestä, erotettiin osastoon kuuluvat työntekijät työstä. Työstä erottamisen syynä oli osastoon kuuluminen, kuten oheellisesta työtodistusjäljennöksestäkin käy selville. Oheisesta Euran tuomiokuntaan kuuluvan Euran y.m. pitäjän kihlakunnan oikeuden pöytäkirjan jäljennöksestä myös käy ilmi, että työnantaja toimitti työstä erottamiset syystä, että työläiset kuuluivat ammattiosastoon.

Kun edellä selostetusta tapauksesta tehtiin Suomen Työläisliiton puolesta kantelu Kiukaisten piirin nimismiehelle ja hänen toimestaan asia sitten joutui oikeuden käsiteltäväksi, ei oikeudessa tuotu esille lainkaan niitä työstä-erottamistapauksia, mitkä työnantaja oli toimeenpannut kyseessä olleen ammattiosaston jäseniin nähden. Nämä toimenpiteet sivuutettiin yleisen syyttäjän puolelta kokonaan ja tämän johdosta oikeus on päätöksessään todennut, ettei syytekirjelmässä esitetty työnantajan lausuma sisällä kehenkään henkilöön kohdistuvaa uhkausta eikä hyvien tapojen vastaista tekoa, joka lain mukaan olisi rangaistava, joten kanne hylättiin.

Oheellisesta oikeuden pöytäkirjan otteesta ja varsinkin oheellisesta työtodistusjäljennöksestä kuitenkin käy ilmi, että työnantajan toimenpiteet, työstä erottamiset, ovat kohdistuneet erotettuihin työntekijöihin ja ovat selvästi lainvastaisia. Kun näitä tapauksia ei ole tutkittu eikä syyttäjän puolesta tuotu oikeudessa esiin, eikä oikeuden päätös siis koske niitä, olisi asia näiltä osin perinpohjin tutkittava ja työnantaja saatettava niistä syytteeseen.

Kuten edellä olevastakin tapauksesta selviää, ei syyttäjäviranomaisten puolelta ole tehty kaikkea, mitä laki työrauhan suojelemisesta työmaaterorin estämiseksi edellyttää, ja kun monessa muussakin paikassa kuin edellämainituissa, on ilmennyt samanlaista haluttomuutta viranomaisten puolelta, milloin on ollut kyseessä työnantajan syytteeseen saattaminen työmaateroritapausten vuoksi ja kun tästä on ollut ilmeisenä seurauksena lisääntyvä vaino ja boikotti ammatillisiin järjestöihin kuuluvia työntekijöitä kohtaan, niin edelläolevaan viitaten ja jotta tämä työnantajain yhä lisääntyvä boikotti saataisiin estetyksi, saa Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto kunnioittaen esittää:

että Herra Oikeusministeri kiinnittäisi huomiota edellä esitettyihin tapauksiin ja määräisi niistä toimitettavaksi perinpohjaisen tutkimuksen, sekä tutkimuksissa mahdollisesti ilmenevien seikkojen perusteella asetettavaksi syytteeseen asianomaisen työnantajan ja

että viranomaisille yleensä tehostettaisiin lain valvomista niissäkin tapauksissa, jolloin työnantajat harjoittavat vainoa ja boikottia ammatillisiin järjestöihin kuuluviin työntekijöihin nähden.

VIII. Liittojen toimintaselostukset.

Suomen Työläisliitto.

Liiton osastot ja jäsenistö.

Liiton osastojen luku lisääntyi kertomusvuoden aikana 8 osastolla ja jäsenmäärä 1,453 jäsenellä. 2 osastoa purkaantui. Liittoon kuului 22 nahka-, jalkine- ja kumityöväen, 22 vaatetustyöläisten, 5 sekatyöväen, 3 talonmies-

ten ja keskuslämmittäjään, 2 kylvettäjäin, 1 sarvisainetyöntekijään, 1 saippuatehtaan työntekijään ja 1 pesijään ja silittäjään muodostamaa osastoa.

Valistus ja järjestämistyö.

Kertomusvuonna supistui valistus- ja herätystyö siihen, mitä liiton vakinaisen toimitsijan muilta tehtäviltään ehti sitä suorittaa. Kun toimitsijalla oli erikoisliittojen perustamisen ja lukuisten palkkaliikkeiden vuoksi paljon tehtäviä, rajoittui puhelutilaisuuksien luku 17. Uusia osastoja perustettiin 10. SAK:n järjestämille kesäkurseille myönnettiin 2 apurahaa ja Työväen Sivistysliiton kirjeopistokurssia varten 2 apurahaa.

Palkkaliikkeet.

Kertomusvuonna muodostui palkkaliiketoiminta huomattavan vilkkaaksi liiton toimialueella. *Vaatetusalalla* oli toiminta vilkkainta. Turun puku- ja kappatehtaiden työntekijät irtisanoivat sopimuksensa ja saivat sitkeillä neuvotteluilla parannetun työehtosopimuksen ja 10—15 % korotuksen palkkoihin. Samoin uusittiin Helsingin ja Viipurin puku- ja kappatehtaita koskevat sopimukset joilla korotettiin palkkoja 8—10 %. Viipurin puku- tehtaiden työntekijään täytyi tyytyä suppeampaan sopimukseen. Viipurin varastoräätälit uudistivat sopimuksensa ja korottivat palkkojaan 10 %.

Helsingin ja Turun räätälit uudistivat työehtosopimuksensa ja pääsivät vuoden 1926 palkkatasoon, ehkä jonkun verran siitä ylikin. Keväällä esittivät Viipurin räätälit työnantajilleen työehtosopimusehdotuksen ja vuoden 1928 palkkoja. Selkkaus johti lakkoon, jossa työnantajat hävisivät mitä perusteellisimmin. Kuopion räätälit esittivät syksyllä samanlaisen vaatimuksen, jonka työnantajat hyväksyivät sen jälkeen, kun uhkavaatimus oli jätetty.

Viipurin lakkitehtaiden työntekijät saivat uhkavaatimuksella työnantajat palkkasitoumukseen ja korottamaan palkkoja 10—15 %.

Helsingin prässäämöjen työntekijät liittyivät keväällä järjestöön ja samalla toimeenpanivat palkkaliikkeen. Pitkien neuvottelujen tuloksena allekirjoitettiin sopimus ja palkkoja korotettiin 15—40 %.

Palkkaliikkeitä oli vaatetustyöläisillä 13 ja kaikista myönteiset tulokset.

Nahka-, jalkine- ja kumityöläisten osastot toimeenpanivat 9 palkkaliikettä joista 2 ratkaistiin lakolla. Tampereella vaativat Epilän nahkatehtaan työläiset palkkojaan korotettavaksi. Työnantaja suostui neuvottelemaan palkkoista vasta sen jälkeen kun lakko oli kestänyt 10 päivää. Alimmaksi palkaksi määrässä töissä tuli 5: 50 ja kuivissa töissä 5: — tunnilta. Urakkapalkkoja korotettiin vastaavasti.

Helsingin Salkku- ja Satulaseppäin osasto uusi työehtosopimuksensa ja palkkoja korotettiin 10 %. Helsingin vulkanisoiijat perustivat keväällä osaston ja samalla esittivät sopimusehdotuksen ja palkankorotuksen. Työnantajat suostuivat korottamaan palkkoja 5—10 %. Viipurin jalkinetyöläiset uudistivat sopimuksensa ja saivat palkkojaan korotetuksi 10—15 %. Töysän lapikassuutarit perustivat kevättalvella osaston. Syyskesällä laati osasto sopimusluonnoksen. Palkkaliike selvitettiin neuvotteluilla, joissa työehtosopimus palkkaesityksineen tuli hyväksytyksi. Palkkoja korotettiin 10—15 %. Lahden ja Jyväskylän jalkinetyöntekijät uusivat sopimuksensa. Palkkoja korotettiin 10—15 %. Oulun lapikassuutarit esittivät syksyllä palkankorotusvaatimuksen ja palkkasopimusehdotuksen Åström & Åström Oyrille. Järjestön heikkouden vuoksi oli tyydyttävä pienempiin

korjauksiin urakkahinnoittelussa. Uudenkaupungin nahkatehtaan työntekijät saivat palkkansa nousemaan 10 %.

Erikisliittojen perustaminen.

Edellisenä vuonna esillä ollut erikisliittojen perustaminen nahka-, jalkine- ja kumityöläisille ja vaatetustyöläisille otettiin kertomusvuoden alussa käsiteltäväksi. Maaliskuussa päätti liittotoimikunta, että mainittujen liittojen perustavat kokoukset pidetään syksyllä, josta osastoille ilmoitettiin.

Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen liiton perustava kokous pidettiin Helsingissä syyskuun 19 ja 20 p:nä. Edustajia lähettivät 17 osastoa, yhteensä 24 edustajaa. Perustettu liitto päätti aloittaa toimintansa tammikuun 1 päivänä 1938.

Vaatetustyöläisten perustava kokous kokoontui Helsingissä syyskuun 26 päivänä ja edustettuina oli 15 vaatetustyöläisten osastoa 24 edustajalla. Kokous päättyi 27 päivänä syyskuuta ja päätti kokous, että liitto aloittaa toimintansa vuoden 1938 alusta lähtien.

Liiketyöntekijäin liitto.

Jäsenmäärä.

Liiton jäsenluku v. 1937 alussa oli 3,528. Tämä määrä jakautui 92 osastoon. Uusia jäseniä on kertomusvuoden aikana liittynyt lähes 1,400. Jäsenmäärän lisäys on kuitenkin jäänyt 649:ksi ja oli jäsenluku vuoden 1937 päättyessä 4,177. Osastoja oli 100.

Palkkaliikkeet.

Uusia työehtosopimuksia tehtiin v. 1937 aikana 24, joista 10 työntekijäin toimesta irtisanottujen tilalle. Vuoden päättyessä oli voimassaolevien työehtosopimusten luku 40 ja niiden suojaamien työntekijäin lukumäärä n. 4,400. Liiton jäsenistä oli sopimuksilla suojattuina n. 2,600 eli n. 60 %.

Huomatuin palkkaliike käytiin OI. Elannossa Helsingissä, jolloin uudistettiin myymälähenkilökunnan kaikki sopimukset. Tässä yhteydessä nousivat palkat n. 5 %:lla yli 1,000:lle työntekijälle.

Valistustyö.

Liiton palveluksessa on ollut koko vuoden vakinainen järjestäjä. Loppuvuodella otettiin toinen järjestäjä nimenomaan maaseutuosastoja varten ja vanhempi järjestäjä sai hoitaakseen Helsingin ja suuremmat kaupungit.

Liiton äänenkannattaja »Liiketyöläinen» on ilmestynyt 10 kertaa vuodessa ja sen levikki ollut 4,200 kpl.

Avustustoiminta.

V. 1937 aikana maksetut avustukset jakautuvat seuraavasti:

Työttömyysavustusta	28 jäsenelle	10,284:—
Matka-avustusta	62 »	4,615:—
Sairausavustusta	85 »	23,348:—
Hautausavustusta	10 »	4,800:—
Opintoavustusta	14 »	18,668:—
Yhteensä 199 jäsenelle		Mk 61,715:—

S — SAK:n Vuosikirja

Muita asioita.

Huhtikuun 4 päivänä pidettiin Helsingissä liiton 20-vuotisjuhlat. Merkki-tapaus tuli hyvin huomioiduksi.

Heinäkuun 11—17 päivinä Köpenhaminassa pidetyille Pohjoismaisille liiketoimintajien lomakursseille osallistui liitosta 28 osanottajaa. Elokuussa pidettiin liiton kesäkurssit, joiden osanottajat tekivät matkan Osloon. Mukana oli 46 henkeä.

Kertomusvuoden aikana olivat liiton viidennet arpajaiset, jotka tuottivat ylijäämää Mk 125,970: 35.

Suomen Kutomateollisuustyöväen liitto.

Työmarkkinatilanne.

Kertomusvuonna oli tuotantotoiminta maamme kutomateollisuudessa vilkasta. Erikoisemmin niin oli asia villa-alan teollisuuteen nähden. Tehdastat kävivät ajoittain 2—3 työvuorossa ja vuodeksi 1938 kuuluu olevan tilauksia runsaasti. — Puuvillatehtaissa on myös työskentely ollut kutakuinkin vilkasta, se on lisännyt tuotantoaan ja toimeenpannut uudistuksia ja erinäisiä laajennuksiakin, mutta puuvillateollisuus valittaa kohtuuttoman suuren ulkolaisen tuonnin vaikeuttavan kotimaisen puuvillatuotannon menestystä ja niinpä se onkin vedonnut valtiovaltaan vaatien sellaista tullipolitiikkaa mikä suojaisi sen ylettömältä ulkolaiselta kilpailulta. Samassa asiassa on se erinäisten julkaisujen välityksellä vedonnut myös työväestöön.

Liiton osastot ja jäsenmäärä.

Vuoden 1937 aikana perustettiin 4 uutta osastoa, nim. Viipuriin, Hämeenlinnaan, Oravaiisiin ja Turkuun. Turun uusi osasto alottaa toimintansa vuoden 1938 alusta. Liitolla siis nyt on 18 paikkakunnalla kaikkiaan 26 osastoa. Uusia jäseniä liittyi kertomusvuonna 3,456 tehden bruttolisäys lähes 100 %, mutta kun liitto ei jäsentilastossaan huomioon ota jäseniä, joilla on enemmän kuin 8 viikkoa jäsenmaksurästejä, niin nämä, kuolleet ja alalta pois muuttaneet merkitsevät vähennystä bruttolisäykseen 1,161 ja nettolisäykseksi jää 2,295 eli prosenteissa vähän yli 65 %. Liiton jäsenmäärä vuoden 1937 päättyessä oli 5,798 mikä on korkein määrä, missä liiton jäsenmäärä on — vallankumousvuotta 1917 lukuunottamatta — ollut yli 30 vuotisen toiminnan aikana.

Palkkaliikkeet ja työriidat.

Palkkaliikkeitä ja työriitoja liiton piirissä on välillisesti tai välittömästi järjestöjen toimesta hoidettu 38. Ne käsittivät n. 16,000—18,000 työläistä. Palkkoihin on saatu parannuksia eräillä tehtailla keskimäärin 5 %, muutamilla tehtailla keskimäärin ollessa 8 %:n vaiheilla ja enintään koroitukset ovat nousseet 10 %:tiin. Avoimia palkkataisteluita ei ole ollut, paitsi n.s. kolme korpilakkoluontoista tapäusta: Parilla puuvillatehtaalla nim. kutomon työläisjoukko kävi n. tunnin ajan seisomassa mestarin konttorin edustalla vaatien korjausta palkkoihin ja eräällä puuvillatehtaalla painoväriosastolta sanoi itsensä irti 21 työntekijää kun saivat kielteisen vastauksen palkankorotusanomukseensa. Viimeksimainittu tapaus aiheutti muitakin ristiriitoja työläisten kesken tehtaalla ollen seurauksena muutaman työläisen työpaikan menetys.

Valistus- ja jäsenhankintatyö.

Agitatsioonityötä on tehty entistä tapaa noudattaen puhutun ja kirjoitetun sanan avulla. Liiton vakinaiset toimitsijat ovat ahkeraan olleet puhe- ja järjestelymatkoilla, kirjoitelleet propagandakirjoituksia työväen päivälehtiin ja Palkkatyöläiseen, jota liitto kustantaa jäsenilleen. Järjestäjä palkattiin kahden kuukauden ajaksi. Lentokirjasia kustannettiin ja jaettiin syksyllä 5,000 kpl. Jäsenmaksunkantajille kustannettiin opaskirjanen. Yleisiä kokouksia on järjestetty. Jäsenmaksunkantajille on järjestetty kurssiluontoisia tilaisuuksia. SAK:n kesäkurseille kustannettiin 2 opiskelijaa. Toimintakilpailu oli käynnissä osastojen kesken. Koko maata käsittävä liittojuhla vietettiin Helsingissä ja koko maata käsittävät urheilupäivät Porissa, kummassakin oli yllättävän paljon osanottajia eri puolilta maata. Marraskuun 2 ensiviikkoa julistettiin jäsenhankintaviikoiksi, jolloin maksoimme hankinnasta palkkion ja tällöin osastot myös järjestivät runsaasti ammatillisia valistustilaisuuksia.

Avustustoiminta.

Avustustoiminnan numerotiedot esiintyvät tilastotaulukoissa, työttömyys-, sairaus- ja hautausavustuksia jouduttiin maksamaan, mutta ei työtaisteluavustuksia eikä oikeudenkäyntiavustuksia.

Suomen Paperiteollisuudentyöntekijäin liitto.

Jäsenistö.

Liittoon yhtyi vuoden kuluessa 740 jäsentä ja saman ajan kuluessa erosi 212 jäsentä, joista kuoleman kautta 19. Liiton jäsenmäärä oli vuoden lopussa 1,874, niistä naisia 422 ja miehiä 1,452. Jäsenmäärän lisäys edelliseen vuoteen verrattuna on 528. Toiminnassa olevia osastoja on 36.

Palkkaliikkeet.

Jäsenmäärän pienuus vaikuttaa sen, ettei liitto voi pontevasti esiintyä työehtojen parantamista koskevissa asioissa. Porin ja Turun osastot ovat liiton luvalla tehneet esityksiä ja anomuksia työpalkkojen koroittamiseksi asianomaisille työläisille. Porin osasto jätti huhtikuun 19 p:nä Rosenlew osakeyhtiölle kirjeellisen esityksen kaikkien työläisten työpalkkojen koroittamiseksi siten, että koroitus olisi suurempi alimpien palkkojen kohdalla. Osastolle annetussa vastauksessa yhtiö ilmoitti koroittavansa palkkoja. Kun korotus ei tyydyttänyt osaston jäseniä, niin päätettiin osaston kokouksessa vielä uudelleen kääntyä työnantajain puoleen pyytäen korjauksia erikoisesti alimpiin palkkoihin. Näin tehtiinkin, jolloin luvattiin vielä tarkistaa palkkoja siltä osalta, mistä nyt erikoisesti oli kysymys.

Syyskuussa oli palkkakysymys uudelleen osastossa esillä ja jätettiin osaston nimessä yhtiölle kirjeellinen palkankorotusanomus, jolloin eräillä työosastoilla saatiin 20—30 p. korotus tuntipalkkoihin.

Turun osasto jätti toukokuun 4 päivänä osaston ja 191 työläisen allekirjoittaman anomuksen Turun pussi- ja kirjekuoritehtaan kaikkien työläisten työpalkkojen koroittamiseksi. Osastolle ei annettu vastausta, mutta ilmoitettiin tehtaan ilmoitustaulussa kaikille tehtaan työläisille osoitetussa kirjeessä, että yhtiö harkitsee palkkojen koroitusta. Toimitettu

palkkojen korotus vaihteli miehillä 45, 50 ja 75 penniä tunnilta sekä naisille 10, 25 ja 35 penniä tunnilta. Myöskin urakkapalkkoja korotettiin vähäisen.

Valistustyö.

Valistustyö on edelleenkin ollut liiton pääasiallinen toimintamuoto. Keväällä hyväksytyn valistustyösuunnitelman mukaisesti otettiin liiton palvelukseen syksyllä kaksi tilapäistä järjestäjää, joista toinen on yhteinen Puutyöväen liiton kanssa ja hänen työnsä jatkuu yli talven. Liiton puheenjohtaja on sen lisäksi ollut matkoilla opastus- ja luentotoimintaa harjoittaen. Myöskin liiton sihteeri on matkustellut osastojen toimeenpanemissa kokouksissa ja juhlissa ja SAK:n luennoitsija K. F. Christiansson on luentomatkoihlaan pistäytynyt paperiteollisuuspaikkakunnilla puhumassa. Opastuskursseja pidettiin Lohikoskella, Nokialla ja Lielahdessa.

Palkkatyöläinen on edelleenkin tilattu kaikille niille jäsenille, joiden osoitteet sitä varten liitolle saapuivat. Kertomusvuoden aikana oli Palkkatyöläisen tilausmäärä liittomme kautta keskimäärin 1,419 vuosikertaa. Työläisopiskelija on tilattu kaikille liiton osastoille ja ammatillisella viikolla levitettiin 200 kpl. Toveritar-nimistä naisten lehteä ja 5,000 kpl. vienti-teollisuustyöläisille omistettua lentolehtistä.

Liiton osastojen kesken on ollut toimintakilpailu ja jäsenten kesken jäsenhankintakilpailu, joissa palkintoina on edellisessä kunniakirjoja ja jälkimmäisessä liiton merkkineula, jota on annettu kilpailuehdot täyttäneille jäsenille Porin osastossa 14, Nokian osastossa 10 ja Lohikosken osastossa kolmelle jäsenelle.

Avustustoiminta.

Avustuksia on liitto ja työttömyyskassa maksaneet vuoden kuluessa seuraavat määrät.

Liiton avustukset:			
Sairausavustusta	20,468:		
Hautausavustusta.	6,200:		
Oikeusavustusta	675:	27,343:	
Työttömyyskassan avustukset			
Työttömyysavustukset	15,850: 50		
Matka-avustukset	480:—	1 a яяп- zn	
	Yhteensä Smk.	43,673: 50	

Suomen Jalometallityöntekijäin liitto.

Osastot ja jäsenmäärä.

Osastojen lukumäärässä, joka vuoden alussa oli 6, ei tapahtunut mitään muutosta. Jäsenmäärä oli vuoden alussa 278, mutta kohosi sen loppuun mennessä 343. Vertauksen vuoksi mainittakoon, että vuonna 1924 oli liiton jäsenmäärä 341, mikä tulos nyt ensimmäisen kerran ylitettiin.

Palkkaliikkeet.

Liiton kanssa yhteistoiminnassa aloittivat osastot Hämeenlinnassa, Helsingissä, Turussa, Kuopiossa, Vaasassa ja Tampereella palkkaliikkeen, jonka lopputulos oli se, että lähes 700 maamme jalometallityöläistä sai laskea hyväkseen keskimäärin 15 prosentin palkankorotuksen. Tähän tulokseen päästiin yleensä neuvottelutietä. Ainoastaan viidelle työnantajalle, joista kolme Helsingissä ja kaksi Turussa oli pakko jättää uhkavaatimus. Kaksi näistä johti lyhytaikaiseen lakkoon ja päättyivät ne työläisille voitollisesti.

Valistustyö.

Valistustyö on pääasiassa rajottunut vain kirjalliseen toimintaan. Palkkatiyöläinen on edelleenkin lähetetty liiton laskuun kaikille sitä haluaville jäsenille.

Syksyllä kiinnitettiin liiton palvelukseen tilapäisjärjestäjä, jonka tehtävänä oli vireilläolevan palkkaliikkeen hoitaminen. Hänen toimiaikansa kesti 2 kuukautta.

Avustustoiminta.

Vuoden aikana suoritti liitto jäsenilleen avustusta seuraavasti: työtaisteluvuodusta Smk. 948: — ja matka-avustusta Smk. 559: —.

Sairaus- ja Hautausapurahasto, joka toimii erillisenä, suoritti avustusta 674 sairauspäivältä yhteensä Smk. 6,740: —.

Suomen Lasiteollisuustyöväen liitto.

Osastot ja jäsenistö.

Liitossa oli vuoden aikana 9 osastoa. Jäsenmäärä, joka vuoden alussa oli 616, kohosi vuoden loppuun mennessä 695:een.

Palkkaliikkeet.

Viime vuoden joulukuun 30 p:nä alkanut Lahden akkunalasitehtaan palkkaliike päättyi helmikuun 15 p:nä. Neuvottelujen jälkeen työnantaja suostui koroittamaan työläisten palkkoja 3—20 % ja tyytyivät työläiset tähän tarjoukseen. Esityksessä pyydettiin palkkojen koroitusta 10—20 %.

Huhtikuun 23 p:nä tehtiin liiton taholta Suomen Lasiteollisuudenharjoittajain liitolle esitys työläisten palkkojen koroituksesta kaikissa pullo- ja talouslasitehtaissa. Kun esitys ei johtanut myönteiseen tulokseen, jättivät kaikki osastot, jotka toimivat kysymyksessä olevilla tehtailla, uudet esitykset paikallisille työnantajille. Kaikissa pyydettiin palkkojen koroitusta 10—30 %. Samalla esitettiin eräitä muita vaatimuksia.

Karhulassa työnantaja vasta uhkavaatimuksen saatuaan ryhtyi neuvottelemaan osaston edustajain kanssa palkankorotuksista. Neuvottelujen jälkeen työläisten palkat kohosivat 10—20 %.

Riihimäellä samoin vasta uhkavaatimuksen esittämisen jälkeen palkat nousivat 10—20 %.

Ryttylässä päästiin jo yksimielisyyteen työpalkoista neuvottelujen jälkeen, mutta kun tehdas muutti omistajaa oli täälläkin esitettävä uhkavaatimus ennen kuin lopullinen palkkojen koroitus saatiin. Koroitus oli 10—20 %.

Viialassa ryhdyttiin neuvotteluihin heti sen jälkeen kun esitys oli jätetty, kuitenkin päästiin täälläkin yksimielisyyteen vasta sen jälkeen kun oli jätetty uhkavaatimus. Palkat kohosivat täälläkin 10—20 %.

Kauklahdessa, jonka tehtaan omistaa Riihimäki O/Y, palkkaliikkeen kulku ja lopputulos oli sama kun Riihimäellä.

Liiton taholta esitettiin 3/7 Helsingin Lasityönantajain Yhdistykselle lasinleikkaus työssä palkkasitoumuksen uusimista siten, että työläisten tuntipalkat koroitettaisiin 1: 50 mk tunnilta ja urakkahintoihin saman suuruisia koroituksia. Samalla esitettiin sopimuksen ulottamista myöskin verstastyöläisiin. Uhkavaatimuksen jälkeen tuntipalkat kohosivat 1: — mk tunnilta, urakkatyöt samassa suhteessa ja tuli urakkatyössä tuntipalkka taatuksi. Sopimus ulotettiin verstastyöläisiin.

Valistustyö.

Liiton sihteeri ja taloudenhoitaja ovat tehneet kertakäyntejä eri osastoihin, ollen sihteerin matkapäivien luku 17 ja taloudenhoitajan 9.

Palkkatyöläinen on lähetetty vapaasti liiton kaikille jäsenille.

Liitto on vuoden aikana myöntänyt hautausavustusta 4,600: — mk.

Suomen Rautatieläisten liitto.

Jäsenmäärä ja osastot.

Jäsenmäärä, joka vuoden alussa oli 1,533, lisääntyi vuoden varrella 491 jäsenellä, ollen täysissä jäsenoikeuksissa olevien määrä vuoden päättyessä 2,024. Lisäys 32 %. Osastojen lukumäärä oli 20.

Työolot ja palkkaliikkeet.

Vilkkaan rautatieliikenteen vaikutuksesta on valtionrautateiden kaikilla osastoilla ollut runsaasti työtä. Yksinomaan suotuisan työtilanteen aiheuttamaa palkkojen parantumista ei kuitenkaan ole sanottavasti huomattavissa, mutta niissä rautatien työpaikoissa, joissa on pitempiaikaista ammattiyhdistystoimintaa, on myöskin saatu palkkoihin parannuksia.

Palkkojen parannustoiminnasta on ensin mainittava VR:n konepajatyöläisten palkkaliike, joka pantiin alulle jo edellisenä vuotena. Rautatiehallitukselle tehtyyn palkankorotusesitykseen saatiin vastaus helmikuun puolivälissä, jolloin rautatiehallitus ilmoitti suostuvansa korottamaan konepajatyöntekijäin tuntipalkkoja 5—15 %:lla. Tämä korotus, joka toimeenpantiin suuremmalta osalta siten, että korkeampia ja keskitason palkkoja korotettiin suuremmilla prosenttimäärillä kuin alimpia, ei tyydyttänyt työntekijöitä, jonka takia kesäkuun 2 p:nä jätettiin liiton toimesta Kululaitosten ja yleisten töiden ministeriölle esitys, että kaikkien VR:n konepajojen työntekijäin palkkoja korotettaisiin 80 penniä tunnille. Vastauksen saanti tähän esitykseen, rautatiehallituksen taholta harjoitetun erittäin voimakkaan vastustuksen takia, viipyi lokakuun 3 päivään, jolloin liittoon saapui Kululaitosten ja yleisten töiden ministeriöltä kirje, jossa ilmoitettiin, että ministeriö on hylännyt esityksen tuntipalkkojen korottamisesta, mutta päättänyt antaa rautatiehallitukselle määräyksen, että urakkavoiitto, joka tähän asti oli 30 % on korotettava noin 50 %:n. Kun tämäkään vastaus ei työntekijöitä tyydyttänyt herätettiin konepajatyöntekijäin osastoissa kysymys, että edellämainitun tuntipalkkakorotuksen puolesta jätettäisiin

rautatiehallitukselle uhkavaatimus. Uhkavaatimuksen jättämisestä toimitettiin siltä liittoon kuuluvien konepajatyöntekijäin keskuudessa jäsenäänestys ja vähän myöhemmin toimitettiin samasta kysymyksestä äänestys kaikkien V.R:n konepajatyöläisten, järjestyneiden sekä järjestymättömien, kesken. Äänestykseen osaaottaneista (Äänestykseen osallistui 80 % liittoon kuuluvista konepajatyöläisistä) n. 74 % kannatti uhkavaatimuksen jättämistä. Yleiseen äänestykseen osallistui n. 50 % kaikista konepaja- ja varikotöyläisistä ja näistä n. 80 % kannatti uhkavaatimuksen jättämistä. Mainitut äänestykset saatiin suoritetuksi joulukuun alkupäiviin mennessä. Joulukuun 8 p:nä saapui liittoon Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriöstä kirjallinen ilmoitus, jossa tiedoitettiin, että ministeriö on saman kuun 7 p:nä päättänyt, lokakuussa myönnetyn urakkavoiton korotuksen lisäksi, korottaa myös konepajatyöläisten tuntipalkkaa keskimäärin n. 5%:lla sellaisille työntekijöille, jotka eivät tee urakkatyötä. Samana joulukuun 8 päivänä pidetyssä liittotoimikunnan kokouksessa päätettiin, ettei, vaikka esitettyä tuntipalkankorotusta ei vielä saatu, uhkavaatimusta rautatiehallitukselle jätetä. Edellä selostettujen ministeriön myöntämien palkankorotusten vaikutus selviää lähemmin vasta seuraavan vuoden aikana, mutta jo kertomusvuodenkin aikana voitiin todeta, että liiton esittämien palkankorotusesityksien vaikutuksesta VR:n konepajatyöntekijäin palkkatulot kohosivat 5—25 %:lla. Suurimman korotuksen ovat saaneet ammattitaitoiset konepajatyöläiset, aputyöläisten palkkojenkorotukset olivat pienimmät.

V.R:n varastotyöläisten (polttoaineen varastoimisessa ja jakelussa työskentelevät) palkkojenkorotusesityksiä on vuoden varrella tehty useita paikallistelle päällystölle sekä ko. osaston Helsingissä olevalle johdolle ja ovat korotusesitykset useimmissa tapauksissa johtaneet myönteiseen tulokseen.

V.R:n ratatyöläisten keskuudessa oli kertomusvuoden toukokuuhun saakka ammatillinen järjestyneisyys perin heikkoa, mutta mainitusta ajasta lähtien ovat ratatyöläiset ryhtyneet reippaasti tätä epäkohtaa korjaamaan ja vuoden lopulla oli esim. Helsingissä ratatyöläisten järjestyneisyys n. 80 %. Ratatyöläisten lyhytaikaisesta ammattiyhdistystoiminnasta johtuu, että heidän palkkojensa parannusesitykset, joita on tehty Helsingissä ja Lahdessa, eivät vielä johtaneet tyydyttäviin tuloksiin.

Edellisiin vuosiin verraten on liittoon kuuluvien rautatieläisten palkkaliiketoiminta ollut hyvin vilkasta ja tuloksetkin, jos niitä arvostellaan järjestyneiden ja järjestymättömien lukumääriä vertaillen, ovat hyviä.

Valistustyö.

Edellisenä vuotena liiton osastoissa käynnissä ollut kerho-opiskelu on kuluneena vuotena ollut heikompa, joka johtunee siitä, että useissa suuremmissa osastoissa on miltei kaikki huomio kiinnitetty palkkaliikkeisiin. Samasta syystä on liiton sihteerin matkojen kautta suoritettu järjestely- ja valistustyö ollut hieman vähäisempää kuin edellisinä vuosina. Palkkatyöläistä on liiton kautta tilattu noin 60 %:lle liiton jäsenistä. SAK:n kesäkursseille on liiton apuraha annettu yhdelle osanottajalle.

Avustustoiminta.

Avustuksina liiton jäsenille on suoritettu: sairausavustusta 18,681: 75, hautausavustuksina 7,200: — ja työttömyysavustuksina 1,558:50. Yhteensä avustuksia 27,440: 25.

Suomen Metallityöväen liitto.

Osastot ja jäsenmäärä.

Vuoden kuluessa perustettiin 6 uutta osastoa ja 3 osastoa lopetti toimintansa, joten vuoden päättyessä oli 90 osastoa.

Uusia jäseniä liittyi vuoden kuluessa 6,780 ja liitosta erosi 2,588 jäsentä. Jäsenmäärä vuoden lopussa oli 12,332, jossa lisäystä edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna 4,192 jäsentä, eli 51,5 %.

Palkkaliikkeet.

Metallityöläiset olivat kertomusvuonna vilkkaassa toiminnassa työ- ja paikkaehtojensa parantamiseksi. Palkkaliikkeitä käytiin 72 ja koskivat ne 447 työnantajaa sekä n. 18,800 työntekijää. Palkkaliikkeet, jotka 7:ssä tapauksessa johtivat lakkoon, muiden selvitessä neuvotteluteitse, tuottivat yleensä myönteisiä tuloksia, vaihdellen saavutetut palkkojen koroitukset eri tapauksissa 25 pennistä 2 markkaan tunnille.

Huomattavin kertomusvuoden palkkataisteluista oli Helsingin ja Turun metallityöläisten lakko, joka kesti 8 viikkoa ja johon osallistui yli 3,600 työläistä. Lakko päättyi työläisten voittoon, ollen palkkojen korotus keskimäärin 90 penniä tunnille.

Liitolla tai sen osastoilla oli vuoden päättyessä voimassa 19 kirjallista palkkasopimusta tai -sitoumusta, jotka käsittivät yhteensä n. 3,200 työläistä.

Valistustyö.

Liiton palveluksessa on koko kertomusvuoden ajan ollut kaksi vakinaista järjestäjää, joiden ohella liiton puheenjohtaja on tehnyt matkoja liiton osastoihin. SAK:n järjestäjä on liiton lukuun suorittanut valistustyötä ruotsinkielisten metallityöläisten keskuudessa.

Liiton jäsenet saavat »Palkkalyöläisen» vapaasti liiton laskuun, ollen lehden tilaajamäärä liitossa ensimmäisellä neljänneksellä keskimäärin 6,820, toisella neljänneksellä 8,074, kolmannella neljänneksellä 9,060, ja neljännellä neljänneksellä 9,067. Liiton ruotsinkielisille jäsenille on niinkään vapaasti jaettu »Metallarbetaren»-lehteä 350 kpl. viikossa, sekä järjestymättömille metallityöläisille »Arbetarbladet»-lehteä ammatillisen valistusviikon yhteydessä y.m. tilaisuuksissa n. 1,000 kpl.

Liiton toimesta julkaistiin valistusviikon yhteydessä suomenkielinen 8-sivuinen lentolehtinen, jota jaettiin järjestymättömille metallityöläisille 8,000 kpl.

Avustustoiminta.

Liitto ja sen työttömyyskassa ovat kertomusvuoden aikana maksaneet jäsenille seuraavat avustusmäärät:

Liiton avustukset:

Sairausavustusta	47,440: —
Hautausavustusta	44,900: —
Oikeudenkäyntiavustusta	7,451: 40
Työtaisteluavustusta —	1,661,010:— 1 760,801:40

Työttömyyskassan avustukset:

Työttömyysavustusta.....	18,941: —	
Matka-avustusta	<u>1,354: —</u>	20,295: —
Yhteensä Smk		1,781,096:40

Liitto sai kertomusvuonna Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitolta työtaisteluavustusta Smk 182,449: —.

Liiton työttömyys- ja matka-apukassa sai kertomusvuonna valtion apurahaa Smk 10,942: 05. — Rahallisista syistä maksettiin työttömyyskassan avustukset edelleen supistettuina.

Suomen Rakennustyöläisten liitto.

Liiton toiminta vahvistui kertomusvuoden aikana huomattavasti. Jäsenmäärä lisääntyi, palkkaliikkeitä oli enemmän kuin koskaan aikaisemmin ja muukin toiminta oli entistä reippaampaa.

Osastot ja jäsenmäärä.

Vuoden alussa oli liitossa toimivia osastoja 120. Uusia perustettiin vuoden aikana yhteensä 15. Toimintansa lopetti 3 osastoa. Vuoden lopulla oli toimivia osastoja yhteensä 132.

Jäseniä oli liitossa vuoden alussa 4,773, ensitilityskauden päättyessä 4,645, toisen 5,728, kolmannen 6,360, neljännen 6,320, viidennen 6,473 ja vuoden lopulla 6,744. Jäsenmäärän lisäys vuoden kuluessa oli siis 1,971, eli 41.3 %.

Jäsenistä oli maksuista vapautettu vapaajäsenyyden, työttömyyden, sairauden, sotapalveluksen y.m. syiden vuoksi ensitilityskaudella 2,373 eli 48 %:ia, toisella 1,938 eli 42 %:ia, kolmannella 1,634 eli 29 %:ia, neljännellä 1,377 eli 21 %:ia, viidennellä 1,479 eli 23 %:ia ja kuudennella 1,787 eli 25 %:ia. Keskimäärin oli maksuvapaita koko vuonna 31.5 %:ia koko liiton jäsenmäärästä. Edellisenä vuonna oli maksuvapaiden määrä 39 %:ia joten se oli vähentynyt edelliseen vuoteen verraten 7.5 %:ia.

Palkkaliikkeet.

Vuoden aikana oli liitolla palkkaliikkeitä runsaammin kuin koskaan aikaisemmin. Palkkaliikkeiden luku vuoden aikana oli yhteensä 82, joista 64 saatiin selvimään neuvottelutietä ja lakkoon johti 18. Palkkaliikkeissä saatiin tuloksellinen päätös kaikissa muissa, paitsi yksi lakko oltiin pakotettu lopettamaan ilman tulosta ja yksi jatkui yli vuoden vaihteen. Palkkaliikkeisiin osallistui yhteensä yli 20,000 työläistä. Tähän lukuun ei ole laskettu valtion ja kuntien töissä olevia, joille vuoden aikana on saatu palkkoja kohoamaan. Palkankorotus oli yleensä 10—20 %:ia, joten siis tulosta voidaan pitää tyydyttävänä.

Yhteisiä koko paikkakunnan rakennusväkeä käsittäviä palkkaliikkeitä, jotka kuuluvat liittomme toimialaan, oli 24, maalarien palkkaliikkeitä 21, kivityöntekijäin palkkaliikkeitä 18 ja eri alojen palkkaliikkeitä 19. Maalarien ja kivityöntekijäin palkkaliikkeet päättyi yleisemmin työehtosopimuksiin, kun taas muilla aloilla saatiin n.s. palkkahinnoitteluja ja -lupauksia, jotka nekin oli vahvistettu vuodeksi voimaan.

Valistus- ja järjestämistyö.

Valistus- ja järjestämistyöhön vuoden aikana kiinnitettiin entistä enemmän huomiota. Liiton palvelukseen kiinnitettiin maaliskuun alusta тов. *Toivo Espo* ja paikallisina järjestäjinä olivat Helsingissä тов. *A. Mäkinen* 2 y₂ kuukautta ja Turussa тов. *V. Koivisto* 5 kuukauden ajan.

Matkapäiviä oli liiton toimitsijoilla vuoden aikana puheenjohtaja T. *Bryggarilla* 122, T. *Espolla* 185 ja U. *Nurmisella* 89, ollen toimitsijain yhteinen matkapäivien luku 396.

Valistusviikoksi kustansi liitto 4 sivuisen lentolehtisen ja erikoisia lentolehtisiä paikallista tarvetta silmällä pitäen on eri paikoissa myös jaettu.

Palkkatyöläistä on liiton puolesta lähetetty jäsenille maksuvapaasti ja meni sitä jäsenille vuoden lopussa 5,476 kpl. Koko vuonna meni liiton jäsenille lehteä keskimäärin 83 %:lle, joka prosenttimäärä edellisessä vuonna oli 82.

SAK:n järjestämille kesäkursseille myönsi liitto 4 opintoapurahaa jäsenten haettavaksi. Kursseille ei työesteiden vuoksi kuitenkaan voinut saapua kuin 3. SAK:n järjestämille paikallisille opastuskursseille on liitto antanut toimitsijoita luennoitsijoiksi, niillä paikkakunnilla, missä liiton osastoja on toiminnassa ja jäseniä kursseille osallistunut.

Avustustoiminta.

Avustuksia jäsenille on liitto vuoden aikana myöntänyt seuraavasti: Sairausavustusta 27,446 mk., hautausavustusta 10,900 mk., oikeusavustusta 904 mk., opintoavustusta 2,346 mk. ja työtaisteluavustusta 28,426 mk. Työttömyys- ja matka-apukassa on maksanut avustusta 30,287 mk. 50 p., ollen avustusten yhteissumma 100,309 mk. 50 p.

Taloudellinen asema vuoden aikana vahvistui huomattavasti. Jäsenmaksutulot lisääntyivät edelliseen vuoteen verraten 102 %:lla ja sisäänkirjoitusmaksutulot 65 %:lla. Kun hyvän työtilanteen vuoksi työttömyys- ja matka-avustukset myös entisestään pienenevät, oli kassankin talous vuoden ajalla voitollinen.

Liiton saavutuksiin ja toiminnan tuloksiin voidaan yleensä olla tyytyväisiä.

Suomen Muurarien liitto.**Yleistä.**

Työsuhteet rakennusosalalla olivat kertomusvuonna verraten vilkkaat. Huonerakentelun ohella jatkuivat tehdasmauraukset edelleen. Ajoittain ilmeni ammattilaisista kysyntääkin.

Palkkaliikkeet.

Liiton toiminnalla on voitu vaikuttaa ammattilaisten palkkaukseen. Liiton toiminta valmisti jo kertomusvuoden helmikuussa n.s. maaseutuhinnoittelun, jossa ammattilaisten työpalkat yleensä koroittuivat noin 10 % ja joiltakin erikoisosilta olivat korotukset vielä suuremmat. Tätä hinnoittelua noudatti maaseudun ohella useimmat liiton osastoista. Turussa, jossa sikäläinen liiton osasto sanoi irti entisen sopimuksensa, tehtiin työnantaja-osaston kanssa uusi palkkasopimus, jossa palkat kohosivat noin 20 %. Helsingissä, Kotkassa, Viipurissa ja Lappeenrannassa tekivät paikalliset

työnantajain osastot n.s. palkkalupauksia, joissa työpalkat entisiin verraten olivat noin 10 % korkeammat.

Avonaisiin työtaisteluihin johtaneita palkkaliikkeitä ei liitolla kertomusvuotena ollut.

Liiton työehtopäätöksiä on niilläkin seuduilla, joissa on täytynyt toimia omien päätösten varassa verraten hyvin noudatettu.

Jäsenistö.

Liittoon liittyi kertomusvuoden aikana 5 uutta osastoa ja oli niiden lukumäärä vuoden lopussa 38 eli suurin koko liiton toimikautena. Jäsenmäärä lisäytyi 470 eli 25 %, ollen vuoden lopussa 2,300. Järjestyneisyys muuraustyöläisten keskuudessa on osastojen toimialueilla verraten hyvää, vaihdellen se 60—95 % välillä. Pohjanlahden rannikkokaupungeissa on vielä eniten järjestymättömiä työkuntia.

Liittoa edusti SAK:n edustajakokouksessa kertomusvuotena K. Oksa Tampereelta, T. Lång Lahdesta, J. Karvinen ja A. Vilkas Helsingistä.

Avustukset.

Sairausavustuksia maksettiin 3,489 pistä 32,910 mk ja hautausavustusta 29 kuolemantapauksen johdosta 16,140 mk.

Liiton taloudellinen asema vaurastui kertomusvuotena huomattavasti.

Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto.

Yleiskatsaus.

Vuoden 1937 toiminnasta liittossamme on erikoisen tähdellistä kiinnittää huomiota vilkkaasta taloudellisen elämän nousukaudesta johtuneihin ilmiöihin: työttömyystilanteen huomattavaan helpponemiseen ja parantuneihin työpalkkoihin. Yleisvaikutus vuoden 1937 toiminnasta muodostaa varsin kauniin ja tuloksellisen kuvan liiton historiassa.

Työehtosopimukset.

Liittojen keskeiset ja edell. vuotena yksityisten työnantajain kanssa solmitut työehtosopimukset olivat jatkuvasti voimassa kertomusvuonna-kin. — Uusia työehtosopimuksia solmittiin vuoden 1937 kuluessa yht. 8.

Kertomusvuoden päättyessä oli liitollamme yhteensä 28 työehtosopimusta, joista 4 asianomaisten työnantajaliittojen kanssa solmittuja.

Työehtosopimuksien alaisten työntekijäin yhteinen luku nousi arvionlaskelman mukaisesti 5,200.

Kirjatyöläisten palkat.

Kulunut toimintavuosi oli kirjatyöläisten palkkaustilanteen korjaantumisen kannalta varsin merkityksellinen. Elintarve- y.m. hintain alkaessa jo kevätkaudella tehdä varsin tuntuva nousua odotettiin syksyllä saatavan työehtosopimusten edellyttämää palkkojen parannusta. Näin ei kuitenkaan tapahtunut, sillä 1 % puuttui asiaan vaikuttaneista tilastoista ja siirtyi sopimusten edellyttämä palkkojen kohoaminen näin ollen joulukuun 1 pv:ään, jolloin vihdoinkin saatiin varsin mieluinen 13 %:n korjaus minimipalkkoihin.

Aikaansaadut uudet työehtosopimukset luonnollisestikin vaikuttivat palkkojen nousuun niissä liikkeissä joihin sopimuksia onnistuttiin saada solmituiksi. Tällaisissa tapauksissa saattoivat palkankorotukset kohota aina 30—40 prosenttiin.

Työnseisauksia.

Tehdyt työehtosopimusesitykset eivät kaikilla paikkakunnilla saavuttaneet työnantajain suostumusta, vaan jouduttiin erinäisissä tapauksissa myös työnseisauksiin.

Keväällä käytiin 4 pv. kestänyt työtaistelu Jyväskylässä työehtosopimuksien puolesta, joka sittemmin kirjoitettiin Jyväskylän Kirja- ja Paperiteollisuus Oy:n kanssa. Sopimus koski kirjansitojia.

Syksyllä puhkesi samoista asioista työtaistelu Lahdessa ja 4 pv. kuluttua Etelä-Suomen Sanomain kirjapaino Oy. selvitti asian siten että yhtyi Graafill. Teollisuuden Harjoittajain Liittoon ja antoi tämän välityksellä myös kirjallisen lupauksen kirjansitojain työehtosopimuksen noudattamisesta.

Marrask. 1 prstä puhkesi työtaistelu Kotkassa, jossa sikäl. Etelä-Suomen Kirjapaino kieltäytyi työehtosopimusta hyväksymästä. Kun työnantajan on onnistunut järjestymättömien avulla pitää töitä käynnissä, niin ei lakko ole tuottanut odotettuja tuloksia.

Uusia osastoja ja liiton jäsenmäärä.

Kertomusvuoden aikana perustettiin liitolle osastot Heinolaan ja Saloon, joten osastojen lukumäärä kohosi v. 1937 päättyessä 39:ään. — Jäsenmäärän kohoaminen jatkui melkoisen ilahduttavissa merkeissä, tehden uusien jäsenten luku 632. — Vuoden päättyessä todettiin liiton jäsenluku 4,161, mikä merkitsee korkeinta lukua liiton historiassa.

Liiton lehti.

Kirjatyö-lehti ilmestyi entiseen tapaan kaksi kertaa kuukaudessa (lukuunottamatta kesäaikaa, jolloin lehti julkaistiin vain kerran kuukaudessa). Lehden levikki on osoittanut jatkuvaa nousua ja painettiin sitä v. 1937 päättyessä 4,600 kpl. — Marraskuun ensimmäinen n:o painettiin ammattillisen valistusviikon johdosta hieman laajempuna ja jaettiin sitä 500 kpl. liittoomme kuulumattomille.

Liiton työnvälitystoimisto

välitti kertomusvuoden aikana työpaikan 19 kirjansitojalle, 13 käsinlatojalle, 5 tiikelipainajalle, 3 painajalle, 2 konelatojalle, 2 alistajalle ja 1 paperinleikkaajalle. — Välitettyjen työpaikkojen yhteinen lukumäärä 45.

Palkkatilasto.

Liiton toimikunnan päättämällä tavalla kerättiin tilasto liiton jäsenten palkoista kuluneelta lokakuulta. — Palkkatilaston kerääminen onnistui verrattain tyydyttävästi ja saavutettu tulos muodostui aikaisempia paremmaksi.

Avustustoiminta.

Sairaus-, hautaus-, työttömyys-, matka-, vanhuus- ja työkyvyttömyys- sekä työtaisteluavustuksina jaettiin liiton jäsenille kertomusvuoden aikana n. 170,000 markkaa.

Suomen Puutyöväen liitto.

Kertomusvuosi muodostui liitolle niin järjestöllisessä kuin toiminnallisessakin suhteessa myönteisemmäksi kuin koskaan aikaisempi vuosi. Tähän suotuisaan kehitykseen vaikutti puuteollisuudessa vallinneen hyvän työmarkkinatilanteen ohella poliittisesti vapaammat olot kuin mitä edellisinä vuosina on ollut.

Osastot ja jäsenmäärä.

Uusia osastoja perustettiin vuoden ajalla kaikkiaan 38, mutta kun samanaikaisesti 5 osastoa lopetti toimintansa, niin vuoden alussa ollut osastojen luku 98 kohosi näinollen 131:een.

Jäseniä oli vuoden alussa 4,179 ja päättyessä 5,976. Liiton jäsenmäärä lisääntyi siis kertomusvuoden aikana 1,797, eli 43 %:lla. Uusia jäseniä tosin liittyi vuoden ajalla 3,873, mutta samaan aikaan erosi 2,076 jäsentä, eli liittyneiden luvusta 53.6 %.

Työttömyyden, sairauden y.m. syiden vuoksi jäsenmaksuista vapautettuja oli liiton jäsenistä vuoden ajalla keskimäärin 884, eli noin 17 %.

Palkkaliikkeet.

Palkkaliikkeitä oli liitolla kertomusvuoden aikana kaikkiaan 39, joista avoimia työtaisteluita 8. Palkkaliikkeet ilman työnseisausta käsittivät 81 työnantajaa ja 8,097 työläistä, joista järjestyneitä 1,840. Työtaistelut käsittivät 33 työnantajaa sekä 757 työläistä, joista järjestyneitä 355. Käydyissä työtaisteluissa menetettiin kaikkiaan 21,912 työpäivää ja työpalkoissa noin 846,000 markkaa. Saavutetut palkkojen koroitukset vaihtelivat 12—50 mk. välillä työläistä kohden viikossa, eli keskimäärin 23 mk. Palkkojen koroituksista osallistui välittömästi 7,820 työläistä, joista järjestyneitä 1,997. Työehto- ja palkkasopimuksia oli liiton alueella vuoden päättyessä voimassa 16:lla eri paikkakunnalla kaikkiaan 23, käsittäen sopimukset 222 työnantajaa ja 2,365 työläistä, joista järjestyneitä 1,296.

Valistus- ja järjestämistyö.

Suotuisaa tilannetta hyväksi käyttäen kiinnitettiin liiton taholta erikoista huomiota valistus- ja järjestämistyön tehostamiseen. Liiton puheenjohtaja ja sihteeri olivat toimistotyönsä ja palkkaliikkeiden hoitamisen ohella puhuja- ja järjestelymatkoilla eri puolilla maata. Tämän lisäksi oli kevättalvella noin 1 y₂ kuukauden ajan tilapäisjärjestäjänä H. Simonen, liikkuen tov. S. järjestelymatkoilla pääasiassa Keski- ja Etelä-Pohjanmaalla metsä- ja uittotyöläisten keskuudessa. Samoin liitto osallistui vuoden loppupuolella Pohjolaa varten palkatun järjestäjän tov. Martti Peltosen palkkaukseen viiden kuukauden aikana.

Keväällä pidetyn liiton edustajakokouksen tekemän päätöksen velvoittamana on valistustyön suorittamisessa oltu kiinteässä yhteistyössä Paperiteollisuudentyöntekijäin liiton kanssa. Niinpä lokakuun alusta pai-

kattiin O. Karttaavi yhteiseksi järjestäjäksi kuuden kuukauden ajaksi. Mainitun liiton kanssa julkaistiin myös yhteinen lentolehti, jota ammatillisen valistusviikon aikana jaettiin paperi- ja puutyöläisille.

Valistustyön tehostamistarkoituksessa ostettiin liitolle syys toimintakauden alkaessa kapeafilmikone, joka oli ensikerran käytännössä ammatillisen valistusviikon aikana. Elokuvaesityksiä oli vuoden loppuun mennessä 8, joissa katsojia yhteensä 1,900.

SAK:n järjestämille kuukauden kestäville kursseille osallistui liiton alaisten osastojen jäsenistä kolme oppilasta liiton myöntämällä apurahoilla.

»Palkkatyöläinen» lähetettiin sitä haluaville liiton alaisten osastojen jäsenille edelleen vapaasti, ollen lehden levikki liiton osalta vuoden lopussa 4,927. Lehteä siis meni keskimäärin 85.4 %:lle liiton jäsenistä.

On myös mainittava, että SAK:n järjestäjät K. F. Christiansson ja V. Valander ovat huomattavassa määrin osallistuneet puutyöläisten keskuudessa suoritettavaan valistus- ja järjestelytyöhön.

Avustustoiminta.

Liitto sekä työttömyys- ja matka-apukassa suorittivat erilaisina avustuksina vuoden ajalla seuraavat määrät:

Liiton avustuskassoista:

Työtaisteluavustusta	121,615: —	
Sairausavustusta	29,002: —	
Hautausavustusta	5,850: —	
Oikeusavustusta	12,749: —	
Ylim. avustusta	2,199: —	171 415: —

Tyött. ja matka-apukassasta:

Työttömyysavustusta	15,682: —	
Matka-avustusta	1,326: —	yj qo8:

Yhteensä Smk. 188,423: —

Suomen Sos.-dem. Sanomalehtimiesliitto.

Kulunut toimintavuosi on suurin piirtein ollut liiton tasaista toiminnan aikaa, varsinkin sen jälkeen kuin aikaisemmin alulle pannut arpajaiset saatiin pois päiväjärjestyksestä. Sensijaan ei esim. palkkauskysymys vielä ole lähestulkoonkaan järjestynyt olosuhteita vastaavaksi, mitä osoittaa m.m. sekin seikka, että ammatista edelleen tuon tuostakin siirtyy miehiä muille aloille, joissa heillä on mahdollisuus saada paremmat palkkaus-, työ- y.m. olot.

Liiton taloudellinen asema selviää lähemmin tilikertomuksesta. Mainittakoon tässä, että liiton omaisuus kalenterivuoden päättyessä oli 136,575 mk. Työttömyys- ja sairausavustuksiin varasi liittokokous viime vuonna 5,000 mk. Siitä annettiin sairausavustukseksi 500 mk. Oikeudenkäyntiavustusta annettiin 1,000: —.

Liittoa on SAK:n valtuustossa edustanut Eero A. Vuori, varamiehenään Ano Airisto.

Liiton jäsenmäärä oli kalenterivuoden lopussa 71. V:n 1936 lopulla liitto sai luvan järjestää koko maata käsittävät arpajaiset, joissa sai myydä 25,000 kpl. 20 mk:n hintaisia arpoja. Arpajaiset saatettiin viime kesän aikana loppuun, ja niiden rahallinen tulos oli 49,881: 35 mk.

Viime liittokokous myönsi, liittotoimikunnalle oikeuden jatkuvasti julkaista Työväen Joulualbumia, ja on se edelleenkin ollut liitolle sen eräänä tulolähteenä.

Vaikka liiton toiminta ei kuluneena toimintakautena olekaan osoittanut mitään tavallisuudesta poikkeavia tapahtumia, on liitto kuitenkin, samaten kuin aikaisempinakin vuosina, ollut sinä yhdistävänä siteenä liiton jäsenten välillä, joka kokoaa jäsenkunnan yhdeksi joukoksi ja jonka avulla se pyrkii etujaan valvomaan.

Suomen Kunnantyöntekijäin liitto.

Osastot ja jäsenmäärä.

Kertomusvuoden aikana perustettiin 3 uutta osastoa, joten osastojen luku oli vuoden lopussa 33. Lisäksi Turun Raitiotieläisten yhdistys päätti 15—16/9 —37 pitämässään kokouksissa yhtyä liittoon seuraavan vuoden alusta.

Uusia jäseniä vuoden kuluessa liittyi 1,765 ja erosi 215, lisäystä siis 1,550 jäsentä. Liiton jäsenmäärä oli vuoden lopussa 4,101 eli 60,8 % suurempi kuin vuoden 1936 päättyessä.

Työehtosopimukset ja palkkaliikkeet.

Liiton osastoilla oli kertomusvuonna voimassa 4 työehtosopimusta, joista *Rantaperkiön* sekatyöväen osaston ja *Helsingin nuohoojain* osaston sopimukset jatkuivat irtisanomatta koko vuoden. Sen sijaan *Tampereen* ja *Kotkan* kaupunkien ja asianomaisten kunnantyöntekijäin osastojen välillä voimassaolleet sopimukset irtisanottiin ja uusittiin parantamalla niihin sisältyviä palkkeja n. 8—15 %. Sekatyömiesten palkaksi sovittiin Tampereella 7: — 7: 50 ja Kotkassa 7: 50 — 8: —. *Lahden* kaupunginvaltuusto päätti vihdoinkin 17/12 pitämässään kokouksessa hyväksyä työehtosopimuksen tekemisen Lahden kunnantyöntekijäin ammattiosaston kanssa, mutta kun eräs ikl-läinen kaupunginhallituksen jäsen valitti tästä päätöksestä maaherralle, ei sopimusasia vielä kertomusvuonna saanut lopullista ratkaisua. *Oulussa* kaupunginvaltuusto niinikään teki periaatteellisesti myönteisen päätöksen kaupungin työntekijäin työehtosopimuksesta ja sen perusteella käytiinkin neuvotteluja kaupungin, osaston ja liiton kesken, mutta neuvottelujen tulos ei ehtinyt ennen vuoden vaihdetta valtuuston päätettäväksi. *Lauritsalan* kauppalan työntekijäin työehtosopimus taas pysyi liikahtamatta Viipurin läänin maaherranvirastossa, jonne kauppalan porvarilliset valtuutetut olivat sen edellisenä vuonna valituksillaan saattaneet. Yhtä varmassa tallessa pysyivät asianomaisissa kaupunginvirastoissa, kiirehtimisistä huolimatta, *Helsingin* ja *Turun* kaupungeille ennen kertomusvuotta tehdyt sopimusehdotukset, vaikka esim. *Helsingin* Kaupunginvaltuusto on jo kaksi kertaa, nim. vv. 1935 ja 1936 kehoittanut kaupunginhallitusta laatimaan ehdotuksen kaupungin työntekijäin työehtosopimukseksi.

Vaikka työehtojen vahvistaminen sopimuksilla on edelleen tuottanut vaikeuksia, ovat kunnantyöntekijät lähes kaikilla niillä paikkakunnilla,

joissa liitolla on osastoja, saaneet osastojen tekemien esitysten johdosta palkankorotuksia, jotka ovat vaihdelleet 5—15 %. Näistä korotuksista on päässyt osalliseksi n. 8,000 kuntien työntekijää ja toimenhaltijaa, ja tulevat he saamaan vuoden aikana vähän yli 10 milj. mk. palkan lisää. Liiton ja osastojen toimesta on tehty myös muitten työehtojen parantamisesityksiä ja ovat nekin johtaneet useissa tapauksissa myönteiseen tulokseen.

Valistustyö.

Valistus- ja järjestämistyön edistämiseksi on liiton sihteeri tehnyt maa-seudun osastoihin matkoja, viipyen toisilla paikkakunnilla 2 ä 3 päivää. Myös liiton puheenjohtaja on osallistunut tähän työhön, etenkin Helsingissä. Muuta erikoista järjestäjää ei liitolla kertomusvuonna ollut kuin lokakuun ajan paikallinen järjestäjä Helsingissä, jonka pääasiallisena tehtävänä oli luottamusmiesverkoston aikaansaaminen kaupungin satama-, katu- ja talorakennusosastojen työmailla.

Lisäksi osastot ja kunnantyöntekijäin keskusjärjestöt ovat järjestäneet lukuisia valistustilaisuuksia. Samaa tarkoitusta on edistänyt myös elokuussa Tampereella pidetty liiton 5-vuotisjuhla, joka onnistui kaikin puolin hyvin.

Kirjallista valistustyötä on tehty kiertokirjeitten, Palkkatyöläisen ja muitten sanomalehti-kirjoitusten avulla. Ruotsinkielisille jäsenille on säännöllisesti jaettu 550 kpl. Ruotsin Kunnantyöntekijäin liiton kuukausijulkaisua »Kommunalarbetaren». Ammatillisen valistusviikon aikana levitettiin 4,000 kpl. lentolehtistä, joka selvitteli kunnantyöntekijäin ammatillisen toiminnan tarkoitusta ja merkitystä.

Avustustoiminta.

Vuoden aikana on liitto suorittanut jäsenilleen sääntömääräisiä avustuksia seuraavasti: sairausavustusta 26,785:—, hautausavustusta 7,700:—, työttömyysavustusta 11,476:50 ja matka-avustusta 53:— eli yhteensä 46,014: 50.

Suomen Elintarvetyöläisten Hitto.

Osastot ja jäsenmäärä.

Liiton osastojen luku oli vuoden 1937 alussa 46 ja vuoden lopussa 50. Uusia osastoja perustettiin 4. Jäseniä oli liitossa vuoden alussa 1,946, joista miehiä 741 ja naisia 1,205 ja vuoden lopussa 2,552. Näistä oli miehiä 948 ja naisia 1,604. Jäsenmäärän lisäys oli vuoden kuluessa 606 jäsentä.

Palkkaliikkeet ja työehtosopimukset.

Liiton piiriin kuuluvilla työaloilla oli kertomusvuoden aikana runsaasti palkkaliikkeitä. Voimassaolleita työehtosopimuksia uusittiin 15 ja sen lisäksi tehtiin uusia työehtosopimuksia 12 ja palkkasopimuksia 8. Lisäksi oli vielä 9 palkkaliikettä, jotka johtivat vain palkankorotuksiin, yhden palkkaliikkeen, nimittäin Helsingin Meijeriliike O/Y:n leipomotyöläisten työehtosopimusasian, johtaessa joulukuun alussa lakkoon, jatkuen lakko vielä seuraavalle vuodelle, käsittäen se 52 työläistä.

Palkkaliikkeitä oli siis kaikkiaan 44, jotka koskivat *leipomotyöläisiä* Helsingissä, Oulussa, Tampereella, Vaasassa, Hyvinkäällä, Turussa, Viipurissa, Imatralla, Ensossa, Lohjalla, Kuopiossa ja Lahdessa; *makkaratyöläisiä* Helsingissä, Viipurissa, Tampereella, Oulussa ja Vaasassa sekä Turussa; *teurastajatyöälalla* Helsingissä, samoin *juomateollisuustyöälalla*; *ravintolatyöälalla* Helsingissä, Turussa, Varkaudessa, Kotkassa, Pietarsaaressa, Vaasassa, Sortavalassa ja Ensossa; *myllytyöälalla* Helsingissä; *sokeri-työälalla* Helsingissä; *tupakkatyöälalla* Helsingissä ja Pietarsaaressa ja *makeistyyöälalla* Maariassa Huhtamäki-Hellaksen makeistehtaassa. Edellämaittujen palkkaliikkeiden avulla saatiin k.o. työläisille kohoamaan palk! koja keskimäärin 12 %:lla ja koskivat palkkaliikkeet n. 4,600 työläistä.

Työehtosopimuksia oli liiton alaisilla järjestöillä vuoden lopussa voimassa 46 ja palkkasopimuksia 8, yhteensä siis 54. Näiden sopimusten alaisena työskenteli n. 2,500 työläistä.

Valistamis- ja järjestämistyötä

on kuluneena vuonna liiton puolesta harjoitettu entistä suuremmassa määrässä. Liitolla on ollut lokakuusta saakka järjestäjä, jonka toimi kestää vielä seuraavalle vuodelle. Hänen matkansa on ollut järjestetty Savoon, Karjalaan, Pohjanmaalle ja Satakuntaan. Lisäksi on liiton sihteeri muiden töidensä ohella ollut matkoilla pääasiassa palkkaliikkeitten takia, tehden samalla valistustyötä niillä paikkakunnilla, joissa hän on ollut. Kirjallista valistustyötä on tehty pääasiassa Palkkatyöläisen ja liiton lähettämän kiertokirjeiden välityksellä.

Avustustoiminta.

Vaikka liiton työttömyyskassan toiminta lopetettiinkin vuoden 1936 puolivälissä edustajakokouksen päätöksen perusteella, niin on liiton kassasta maksettu sääntöjen perusteella työttömyysavustusta, ollen avustusten saajain luku, vallinneiden hyvien työsuhteiden aikana, vähäinen. Liitto maksoi avustuksia kuluneena vuonna seuraavasti:

Työttömyysavustusta 1,883: —, sairausavustusta 8,781: —, hautausavustusta 2,700: —, oikeusavustusta 1,000: — ja työtaisteluavustusta 10,720: —. Yhteensä siis 25,084: —.

Suomen Merimies-Unioni.

Jäsenistö.

Kun v. 1935 Unioniin liittyi 856 uutta jäsentä ja v. 1936 1,544, niin v. 1937 liittyi kaikkiaan 2,422 uutta jäsentä. Samanaikaisesti lisääntyi kuitenkin jäsenmäärä vain 1,099, joten v. 1937 oli Unionista jäänyt pois 1,323. Kun kukaan jälkeen v. 1930 Unioniin liittynyt ei voi mahdollisesti erottuaan liittyä Unioniin uutena jäsenenä, vaan on pakotettu, mikäli haluaa olla jäsen, järjestämään jäsenyyden keskeytymäksi, niin juuri kukaan ammatissa pysyvä ei jää Unionista pois. Näin ollen ovat poisjääneet poikkeuksetta sellaisia, jotka ovat jättäneet merimiesuran. Sellaisia on taas merimiesalalla paljon, sillä sadottain nuorukaisia lähtee joka vuosi merelle, mutta saatuaan tarpeekseen ammatista, palaa takaisin maihin jo muutaman kuukauden kuluttua. Tällainen aines muodostaa eräänlaisen läpikulkujoukon.

Unioni on järjestänyt melkein yksinomaan ulkomaanliikenteen konevoimaisten laivojen miehistöjä, sillä purjelaivasto häviää nopeasti ja siinä on suureksi osaksi ulkomaalaista miehistöä, joka maksaa suuria summia saamastaan purjelaivakoulutuksesta. Osoittaaksemme järjestäytyneisyyden suhdetta työntekijäin kokonaismäärään, esitämme alla virallisen tilaston mukaan kyseellisen kauppalaivaston miehistön määrän ja Unionin jäsenmäärän:

	v. 1934	v. 1935	v. 1936	v. 1937
Työntekijöitä	3,499	3,626	3,992	n. 4,200
Jäseniä	1,194	1,345	2,209	3,308

Jäsenmäärän suhteen on otettava huomioon, että pitkien matkojen takia jää monilta jäsenmaksut rästiin niin pitkältä ajalta, etteivät joudu jäsen-tilastoon. Tällaisia on arviolta 400—500, joten Unionin todellinen jäsenmäärä on n. 3,700—3,800. Kansi- ja konemiehistöstä on 95 % järjestyneitä. Keittiövän järjestyneisyys on myöhempiä ja sen vuoksi myös heikompa.

Palkkaliikkeet.

Keväällä järjestetyn palkkaliikkeen avulla saatiin rannikkolaivamiesten palkat Turun seudulla nousemaan keskimäärin 100 markalla kuukaudessa eli ennen purjehtineille 700 markkaan ja vasta-alkajille 650 markkaan kuukaudessa. Tampereen vesistöissä saatiin palkat nousemaan 150 markalla kuukaudessa eli 650 markasta 800 markkaan ja metsähallituksen laivoilla keskimäärin 100 markalla kuukaudessa eli kansimiehille hinaajilla 1,350, vanhemmille lämmittäjille 1,100, nuoremmille lämmittäjille 1,000 ja lotjamiehille 900 markkaan kuukaudessa.

Ulkomaanliikenteen laivoilla nousivat palkat helmi—maaliskuun alussa edellisen vuoden lopun palkkaliikkeen tuloksena. Kun palkat kuitenkin eivät voineet tyydyttää merimiehiä, niin vaikka laivanvarustajat olivatkin selittäneet, etteivät he periaatteellisista syistä korota palkkoja kahdesti yhden vuoden aikana. Kun elokuussa esitettiin kaikille ulkomaanliikenteen laivanvarustajille vaatimus palkkojen korottamisesta ja valmistauduttiin taisteluun, taipuivat laivanvarustajat neuvottelemaan Unionin edustajain kanssa valtion välitysmiehen puheenjohtajalla. Neuvotteluissa päästiin sopimukseen, jonka mukaan kansi- ja konemiehistön palkat nousivat seuraavan taulukon mukaan (I sarake palkat vuoden alussa, II sarake palkat helmikuun jälkeen):

	Tammikuu	Helmikuu	Syyskuu	Nousu tammikuus
Kirvesmies	1,125 mk.	1,225 mk.	1,430 mk.	305 mk.
Pursimies	1,050 »	1,150 »	1,350 »	300 »
Matruusi	870 »	950 »	1,150 »	270 »
Puolmatruusi	690 »	750 »	900 »	210 »
Jungmanni	420 »	475 »	560 »	140 »
Donkeymanni	1,050 »	1,150 »	1,350 »	300 »
Rasvaaja & moottorimies	930 »	1,020 »	1,200 »	270 »
Vanhempi lämmittäjä	900 »	1,000 »	1,150 »	250 »
Nuorempi »	780 »	850 »	1,150 »	370 »
Trimhari	700 »	760 »	900 »	200 »

Nyt saatiin ensimmäisen kerran koko naispuolinen keittiöväki sopimus-palkkoille ja samoin miespuolinen keittiöväki. Miespuolisen keittiöväen kuukausipalkka nousi yleensä 300—400 markalla kuukaudessa, eräissä ta-pauksissa jopa 800 markalla.

Kun kaikkia ulkomaanliikenteen varustajia ei saatu heti sopimukseen, jouduttiin eräitä vastaan alkamaan saartotaistelu ja yleensä muutaman päi-vän saarron jälkeen saaretut taipuivat. Ainoastaan yksi ulkomaanliiken-teen varustaja, jolla on kaksi pientä laivaa, oli vuoden päättyessä ulko-puolella sopimuksen, mutta sen molemmat laivat olivat pois liikenteestä.

Palkkaliikkeiden avulla saatiin ulkomaanliikenteen merimiesten palkat paljon korkeammiksi kuin ne ovat koskaan olleet.

Yleistä.

Unionin välityksellä on vuoden kuluessa merimiehille toimitettu laivan-varustajilta erilaisia korvauksia n. 35,000 markkaa.

Skandinavian Kuljetustyöläisten Federationin sääntöjen perusteella avustettiin Oslon lakossa olleita autonkuljettajia 6,984: 20 markalla. Espan-jan merimiesten leskille ja orvoille lähetettiin ITF:n kautta 5,000 markkaa.

Suullisesta valistustyöstä ovat huolehtineet ensisijassa asiamiehet, joita on ollut kotimaassa 17 satamassa kaikkiaan 19 miestä ja 2 naista. Ulkomailla on ollut asiamiehiä 5 satamassa. Laiva-asiemiehiä on ollut lähes 100 laivalla, jotka joko eivät koskaan tai harvoin käyvät Suomessa.

Kirjallinen valistustyö on tapahtunut »Merimies-Sjömannen»-lehden väli-tyksellä, joka suomen- ja ruotsinkielisenä on ilmestynyt joka kuukausi 24-sivuisena tai suurempana.

Suomen Kuljetustyöntekijäin liitto.

Osastot ja jäsenmäärä.

Vuoden alussa oli liitossa osastoja 30 ja vuoden lopussa 42, joten osasto-jen lukumäärä kasvoi 12:lla osastolla. Vanhoista osastoista yksi on jäänyt kuolleeseen tilaan ja yksi osasto ei ole perustamisasteelta päässyt elpymään, joten toimivien osastojen lukumäärä vuoden päättyessä oli 40.

Vuoden aikana liittyi uusia jäseniä 3,315. Läheskään vastaavasti ei kui-tenkaan liiton jäsenmäärä kasvanut. Vuoden alussa oli jäseniä 1,927 ja vuoden lopussa 4,192, joten lisäys oli 2,265 uutta jäsentä. Liiton jäsen-määrä runsaasti kaksinkertaistui.

Avustukset.

Työläinrikkomuk[^]ia liittoon ilmoitettiin kaikkiaan 34, joista saavutettiin tyydyttävä ratkaisu ilman oikeuskäyntiä asianomaiselle työnantajalle rikkomuksesta suullisesti tai kirjallisesti huomauttamalla. Kolmessa ta-pauksessa on ollut edelliseltä vuodelta siirtynyt oikeusjuttu vireillä, jat-kuen edelleen Hovioikeudessa. Oikeusavustuksiin on liitto käyttänyt kaikkiaan 15,120: 75. Sääntöjenmukaisia sairasavustuksia suoritti liitto kaikkiaan 1,319:50 ja hautausavustuksia 1,600:—.

Palkkaliikkeet.

Lukuunottamatta pienempiä palkankorotusesityksiä oli liitolla palkka-liikkeitä 22. Avoimia taisteluja muodostui vain 2: Tampereella rakennus-

kuorma-autoilijoiden lakko, joka kesti 5 päivää ja saavutettiin autonkuljettajille 1: — sekä auton tuntimaksuun 3: — koroitusta ja Vaasassa pölkkylastaajain lakko, jossa Kronvik Träindustri O/Y pakoitettiin antamaan kirjallinen sitoumus, että liike noudattaa samoja palkkoja ja työehtoja, mitä työnantajain liiton alaiset työnantajat Vaasan satamassa noudattavat.

Helsingin kauppa-, kuljetus- ja leipomoliikkeiden automiesten palkkaliikkeissä kaikkiaan saavutettiin palkankorotuksia 100: — 300: — välillä kuukausipalkkoihin ja osallistui niihin kaikkiaan 1,172 työläistä.

Satamatyöläisten palkkaliikkeet muodostuivat purjehduskauden alussa kaikkia ulkovesisatamia käsittäväksi ja selvitykset suoritettiin työnantajain liiton kanssa neuvotellen. Satamatyöläisten palkat koroittuivat 26.3 %, vaihdellen koroitukset eri satamissa 16.7 % ja 41.2 % välillä. Huomioon ottaen muutamat sisäsatamien palkkaliikkeet osallistui palkankorotuksiin kaikkiaan noin 8,000 työntekijää.

Valistustyö.

Kirjallista valistustyötä on liitto suorittanut julkaisemalla 23 sivua käsittävän automiehille osoitetun ja 8 sivua käsittävän satamatyöläisille osoitetun lentolehtisen, joita kumpaakin on levitetty 2,000 kpl. Palkkatyöläinen on lähetetty liiton kustannuksella jokaiselle liiton jäsenelle.

Ruotsinkielisille seuduille on SAK:n välityksellä jäsenistölle toimitettu Arbetarbladet-lehteä. Lisäksi on Ruotsin Kuljetustyöntekijäin liitto lahjoittanut liitolle 150 kappaletta julkaisuaan, jotka on toimitettu ruotsinkielisille jäsenille jaettavaksi.

Suullisessa valistus- ja järjestelytyössä on liiton sihteeri suorittanut matkoja niin paljon kuin toimistotöiltä on joutanut. Huomattava osa matkoista kuitenkin on suoritettu palkkaliikkeiden hoitamiseksi. Tilapäisesti on liiton palveluksessa ollut järjestäjänä alkuvuodella kuukauden ajan L. Metsämäki ja kevätkaudella kolmen kuukauden ajan K. Alanko. Edellämainitun järjestäjän työ kohdistettiin pääasiallisesti sisävesisatamapaikoille ja autoliikennekeskuksiin ja jälkimmäisen Pohjolan ulkovesisatamiin.

Liikennekulttuurikomitean järjestämään liikenneviikon valistustyöhön osallistui liitto, tuoden julkisuuteen autonkuljettajien työoloista epäkoh-tia, jotka liittyvät liikenneturvallisuuteen. Toimenpiteellä herätettiin huomattavasti autoilijoiden mielenkiintoa ammatilliseen järjestötoimintaan.

IX. Tilasto-osasto.

Littojen jäsenluku neljännesvuosittain v. 1937.

Liiton nimi	I neljännes			II neljännes			III neljännes			IV neljännes		
	Miehiä	Naisia	Yht.	Miehiä	Naisia	Yht.	Miehiä	Naisia	Yht.	Miehiä	Naisia	Yht.
Työläisliitto	1,033	1,630	2,663	1,128	2,023	3,151	1,191	2,143	3,334	1,315	2,422	3,737
Liiketoimintajien liitto	1,800	1,919	3,719	1,800	1,950	3,750	1,600	1,638	3,238	2,077	2,100	4,177
Kutomateollisuusyöväen liitto	1,065	3,192	4,257	1,251	3,819	5,070	1,346	3,743	5,089	1,410	4,388	5,798
Paperiteollisuusyöväen liitto	1,034	384	1,418	1,251	449	1,700	1,298	430	1,728	1,452	422	1,874
Jalometallityöväen liitto	193	71	264	195	74	269	209	77	286	245	97	342
Lasityöväen liitto	472	159	631	496	170	666	478	159	637	489	206	695
Rautatiealaston liitto	1,570	47	1,617	1,750	50	1,800	1,763	50	1,813	1,965	59	2,024
Metallityöväen liitto	9,479	337	9,816	10,744	537	11,281	11,070	565	11,635	11,708	624	12,332
Rakennustyöväen liitto	4,883	164	5,047	6,150	210	6,360	6,258	254	6,512	6,446	298	6,744
Muurarien liitto	1,870	—	1,870	1,985	—	1,985	2,100	—	2,100	2,300	—	2,300
Kirjatyöväen liitto	2,483	1,394	3,877	2,501	1,412	3,913	2,547	1,408	3,955	2,636	1,525	4,161
Puutyöväen liitto	3,981	428	4,409	4,394	617	5,011	4,681	600	5,281	5,244	732	5,976
Sos.-dem. Sanomalehtimies l.	71	—	71	71	—	71	71	—	71	71	—	71
Kunnantyöväen liitto	2,198	671	2,869	2,307	716	3,023	2,753	839	3,592	3,198	903	4,101
Elintarvikeväen liitto	793	1,252	2,045	817	1,307	2,124	798	1,437	2,235	948	1,604	2,552
Merimies-Unioni	2,153	97	2,250	2,230	102	2,332	2,952	115	3,067	3,182	126	3,308
Kuljetustyöväen liitto	2,140	91	2,231	3,034	129	3,163	3,580	172	3,752	4,029	163	4,192
Yhteensä	37,218	11,836	49,054	42,094	13,565	55,659	44,695	13,630	58,325	48,715	15,669	64,384

Jäsenmäärä vuoden 1937 lopussa ja SAK:n jäsenmaksuluokittain.

Liiton nimi	Osastoja vuoden lopussa	Jäseniä vuoden lopussa	I luokka			II luokka			III luokka			Jäsenmaksuista vapautettuja				
			Jäseniä			Jäseniä			Jäseniä			Työttömyyden takia	Sairauden takia	Vanhuu- den takia	Sotapal- veluksen takia	Muista syistä
Työläisliitto	55	3,737	223	316	2,929							161	73	22	8	5
Liiketyöntekijäin liitto	100	4,177	75	1,747	2,194							28	32	40	56	5
Kutomateollisuustyöväen liitto	25	5,798	396	614	3,851							125	222	72	33	485
Paperiteoll. työntekijäin liitto	36	1,874	23	1,159	424							51	36	153	20	8
Jalometallityöntekijäin liitto	4	342	127	94	93							8	8	11	1	—
Lasiteollisuustyöväen liitto	9	695	245	227	72							24	8	20	8	91
Rautateollisuuden liitto	20	2,024	292	910	707							—	9	91	7	8
Metallityöväen liitto	91	12,332	1,823	3,846	4,120							278	252	366	231	1,416
Rakennustyöläisten liitto	131	6,744	1,988	2,486	483							916	100	159	98	514
Muurarien liitto	38	2,300	1,761	236								131	100	161	11	—
Kirjatyöntekijäin liitto	39	4,161	1,316	849	997							131	148	281	113	326
Puutyöväen liitto	131	5,976	269	681	4,061							333	91	135	113	293
Sos.-dem. Sanomalehtimies I.	1)	71	64	—	—							—	—	—	—	7
Kunnantyöntekijäin liitto	33	4,101	890	1,372	1,573							146	70	28	20	2
Elintarvike- ja elintarvike- työntekijäin liitto	50	2,552	295	406	1,624							35	32	38	10	112
Merimies-Unioni	2)	3,308	674	896	990							547	52	—	126	23
Kuljetustyöntekijäin liitto	40	4,192	2,062	—	—							590	60	37	36	918
Yhteensä	802	64,384	12,523	15,839	24,607							3,504	1,193	1,614	891	4,213

1) Sos.-dem. Sanomalehtimiesliitolla ei ole paikallisia osastoja vaan kuuluvat jäsenet suoraan liittoon.

2) Merimies-Uniolla ei ole paikallisia osastoja, vaan kotimaassa 20 paikallista asiamiestä.

Liittojen jäsenistön jakautuminen sukupuolen ja maksusuoritusten mukaan.

Liiton nimi	miehiä	%	naisia	%	mak-savia	%	vapau-tettuja	%
Työläisliitto	1,315	35	2,422	65	3,468	93	269	7
Liiketyöntekijän liitto	2,077	50	2,100	50	4,016	96	161	4
Kutomateollisuusyöväen liitto	1,410	24	4,388	76	4,861	84	937	16
Paperiteollisuusyöväen liitto	1,452	77	422	23	1,606	86	268	14
Jalometallityöntekijän liitto	245	72	97	28	314	92	28	8
Lasiteollisuusyöväen liitto	489	70	206	30	544	78	151	22
Rautatieväestön liitto	1,965	97	59	3	1,909	94	115	6
Metallityöväen liitto	11,708	95	624	5	9,789	79	2,543	21
Rakennustyöväestön liitto	6,446	96	298	4	4,957	74	1,787	26
Muurarien liitto	2,300	100	—	—	1,997	87	303	13
Kirjatyöntekijän liitto	2,636	63	1,525	37	3,162	76	999	24
Puutyöväen liitto	5,244	88	732	12	5,011	84	965	16
Sos.-dem. Sanomalehtimiesliitto	71	100	—	—	64	90	7	10
Kunnantyöntekijän liitto	3,198	78	903	22	3,835	94	266	6
Elintarvikeväestön liitto	948	37	1,604	63	2,325	91	227	9
Merimies-Unioni	3,182	96	126	4	2,560	77	748	23
Kuljetustyöntekijän liitto	4,029	96	163	4	2,551	61	1,641	39
Yhteensä	48,715	76	15,669	24	52,969	82	11,415	18

Liittojen jäsenluku vv. 1930—1937.

Liiton nimi	Jäsenluku vuoden päätyessä								Lisäys v. 1936 verraten %	
	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937		
Työläisliitto	8,403	2,817	1,161	1,353	2,362	3,071	2,284	3,737	1,453	64
Liiketoimijain liitto	2,375	2,230	2,185	2,210	2,515	3,007	3,528	4,177	649	18
Kutomateollisuustyöväen liitto	1,448	1,351	1,310	1,402	2,228	2,777	3,503	5,798	2,295	65
Paperiteollisuudentyöntek. l....	1,382	1,142	1,035	1,049	1,165	1,083	1,346	1,874	528	39
Jalometallityöntekijain liitto	285	252	211	254	263	273	278	342	64	23
Lasiteollisuustyöväen liitto	218	148	290	281	403	431	616	695	79	13
Rautatieväestön liitto	856	763	720	747	1,209	1,345	1,533	2,024	491	32
Metallityöväen liitto	—	3,198	3,002	3,167	4,005	5,516	8,104	12,332	4,228	52
Rakennustyöväestön liitto	—	1,820	1,787	1,966	2,844	3,370	4,773	6,744	1,971	41
Muurarien liitto	—	851	680	681	850	1,570	1,830	2,300	470	26
Kirjatyöväestön liitto	—	3,372	3,311	3,327	3,392	4,006	3,827	4,161	334	9
Puutyöväenliitto	—	1,376	1,611	1,606	2,797	3,145	4,179	5,976	1,797	43
Sos.-dem. Sanomalehtimiesl. ...	—	70	70	60	65	65	65	71	6	9
Kunnantyöntekijain liitto	—	—	617	901	1,024	1,852	2,551	4,101	1,550	61
Elintarvikeväestön liitto	—	—	940	843	1,079	1,303	1,946	2,552	606	31
Merimies-Unioni	—	—	—	—	959	1,069	2,209	3,308	1,099	50
Kuljetustyöntekijain liitto	—	—	—	—	—	—	1,953	4,192	2,239	115
Yhteensä	14,967	19,390	18,930	19,847	27,160	33,883	44,525	64,384	19,859	45 %

Liittojen tilitykset SAK:lle v. 1937.

Liitto	Jäsen- vero	Palkka- työläi- sestä	Toim. välineistä	Välitys	Ilmoi- tukset	Edust. kokous	Kurs- seista	Yhteensä	Lakko- avustusta liitolle
Elintarvet.	17.791: —	15.870: —	4.985: 45	28: —	295: —	5.351: 50	900: —	45.220: 95	—
Jalometallit. ..	3.648: 50	2.277: —	43: —	—	250: —	764: 50	—	6.983: —	382: —
Kirjatyönt. ...	38.624: 50	225: —	—	—	250: —	10.524: 25	—	49.623: 75	777: —
Kulj. työnt. ...	34.765: 50	35.868: —	9.461: 45	—	310: —	5.370: 75	1.200: —	86.975: 70	—
Kunnant.	35.748: 50	34.473: —	6.153: 35	303: 20	558: 25	7.015: 25	1.500: —	85.751: 55	—
Kutomat. ...	33.930: —	44.799: —	150: —	200: —	355: —	9.633: 25	1.000: —	90.067: 25	—
Lasityöv.	8.007: 50	6.908: —	908: —	—	250: —	1.694: —	—	17.767: 50	—
Liiketyönt. ...	32.535: 50	2.120: 75	345: —	40: —	410: —	9.702: —	500: —	45.653: 25	—
Merimies.	24.242: —	425: —	—	—	250: —	6.074: 75	500: —	31.491: 75	—
Metallit.	88.814: 50	99.063: —	19.647: 60	275: —	762: 50	22.286: —	1.200: —	232.048: 60	182.449: 50
Muurarien. ...	32.837: —	24.252: —	395: 65	—	250: —	5.032: 50	—	62.767: 15	—
Paperit.	14.876: 50	17.031: —	2.204: —	200: —	2.240: —	3.701: 50	—	40.253: —	—
Puutyöv.	31.953: 50	52.956: —	13.010: 45	830: —	300: —	11.492: 25	1.500: —	112.042: 20	6.150 50
Rakennus. ...	62.548: —	63.033: —	13.525: 55	—	250: —	13.125: 75	1.500: —	153.982: 30	12.997: —
Rautat.	18.279: —	—	1.506: 50	1.350: —	100: —	4.215: 75	400: —	25.851: 25	—
Työläis.	20.786: 50	24.009: —	9.267: 45	100: —	440: —	6.281: —	1.000: —	*) 67.573: 95	—
Sanomal.	1.280: —	—	—	—	1.723: 75	178: 75	—	3.182: 50	—
Nahka.	—	—	—	—	150: —	—	—	150: —	2.000: —
Vaatetus.	—	—	—	—	150: —	—	—	150: —	—
Yhteensä mk	500,668: —	423.309: 75	81.603: 45	3.326: 20	9.294: 50	122.443: 75	11.200: —	1.157.535: 65	204.756: —

*) Sisältyy liiton korkosuoritus 5.690: —.

SAK:oon kuuluvien liittojen maksamat avustukset v. 1937.

Liiton nimi	Työttömyys- kassan varoista	Liiton varoista					Avustuksia yhteensä
		Työriita- avustusta	Sairaus- avustusta	Hautaus- avustusta	Oikeus- avustusta	Muita avustuk- sia	
Työläisliitto	185: —	—	8.386: —	1.825: —	1.847: —	—	12.243: —
Liiketyöntekijäin liitto	14.899: —	—	24.560: —	4.800: —	350: —	18.668: —	63.277: —
Kutomateollisuusyöväen liitto	1.162: —	—	23.174: —	5.600: —	—	30.000: —	59.936: —
Paperiteollisuudentyönt. liitto	16.330: 50	—	20.468: —	6.200: —	675: —	—	43.673: 50
Jalometallityöntekijäin liitto ...	*) 559: —	948: —	6.740: —	—	—	—	8.247: —
Lasteollisuusyöväen liitto	—	—	—	4.600: —	—	—	4.600: —
Rautatieläisten liitto	*) 1.558: 50	—	18.681: 75	7.200: —	—	—	27.440: 25
Metallityöväen liitto	20.295: —	1.661.010: 50	47.440: —	44.900: —	7.451: 40	20.007: —	1.801.103: 90
Rakennustyöläisten liitto	30.287: 59	28.426: —	27.446: —	10.900: —	904: —	—	97.963: 50
Muurarien liitto	—	—	32.910: —	16.140: —	—	—	49.050: —
Kirjatyöntekijäin liitto	29.952: 50	575: —	106.048: —	19.250: —	—	—	155.825: 50
Puutyöväen liitto	17.008: —	121.615: —	29.002: —	5.850: —	12.749: —	2.199: —	188.423: —
Sos.-dem. Sanomalehtimiesliitto	—	—	500: —	—	1.000: —	9.057: 55	10.557: 55
Kunnantyöntekijäin liitto	11.529: 50	157: 50	26.785: —	7.700: —	—	—	46.172: —
Elintarvetyöläisten liitto	*) 1.883: —	10.720: —	8.781: —	2.700: —	1.000: —	4.883: 10	29.967: 10
Merimies-Unioni	—	—	—	—	1.025: 40	6.984: 20	8.009: 60
Kuljetustyöntekijäin liitto	—	—	1.319: 50	1.600: —	15.120: 75	5.697: 40	23.737: 65
Yhteensä	145.649: 50	1.823.452: —	382.241: 25	139.265: —	42.122: 55	97.496: 25	2.630.226: 55
Edell. vuonna	298.866: 90	172.429: —	303.253: 70	114.625: —	24.692: 35	86.651: 45	1.000.518: 40

*) Liiton varoista.

Tietoja SAK:oon kuuluvien liittojen työttömyys-

Liiton nimi	Kassan osakasten lukumäärä	Tulot			
		Osakas- maksuja	Valtiolta	Korkoja	Yhteensä
		mk	mk	mk	mk
Työläisliitto	3.737	36.082: 90	1.280: 05	31: 10	37.394: 05
Liiketyöntekijäin liitto ..	4.177	27.962: 15	6.222: 95	4.411: 50	38.596: 60
Kutomateollisuust. liitto	5.798	48.421: 35	410: 50	7.366: 55	56.198: 40
Paperiteoll. työnt. liitto	1.874	19.718: 10	5.723: 50	2.714: 30	28.155: 90
Metallityöväen liitto	12.338	196.273: 60	10.942: 05	909: 30	208.124: 95
Rakennustyöläist. liitto	6.774	113.558: 30	22.534: 30	6.797: 70	142.890: 30
Kirjatyöntekijäin liitto .	4.161	162.781: 25	21.795: 60	9.203: 25	193.780: 10
Puutyöväen liitto	5.976	73.149: 35	13.992: 95	3.401: 90	90.544: 20
Kunnantyyntekij. liitto	4.101	67.918: 20	10.602: 40	2.556: 30	81.076: 90
Yhteensä	48.936	745.865: 20	93.504: 30	37.391: 90	876.761: 40
Edell. vuonna	35.466	547.969: 45	184.649: 75	31.346: 60	763.965: 80

*) Velkoja enemmän kuin varoja

Liittojen maksamat avustukset

Avustuksen laatu	1930	1931	1932	1933
Työttömyysavustusta	453.260: 95	1.004.681: 10	776.498	675.869: 03
Matka-avustusta	9.996: —	21.423: 75	4.345	3.932: 50
Sairausavustusta	97.766: 25	311.673: 25	350.153	283.242: 75
Hautausavustusta	42.275: —	103.796: 15	98.300	77.545: —
Oikeusavustusta	7.845: 25	3.943: 50	6.596	5.768: —
Työtaisteluavustusta.	5.509: —	—: —	5.510	185.562: 25
Muita avustuksia.	27.959: 95	75.621: 15	3.809	149.243: 55
Yhteensä	644.612: 40	1.521.138: 90	1.245.213	1.381.163: 08

*) Työttömyys- ja matka-avustus yhdessä.

ja matka-apukassojen varojen hoidosta v. 1937.

Menot						Varat	Velat	
Työttöm.-avustusta		Matka-avustusta		Hoitokustann. y.m. menoja		Yhteensä	Yhteensä	Puhdas omaisuus
mk		mk		mk		mk	mk	mk
111		74		3.400		3.585	1.201: 50	
10.284		4.615		10.200		25.099	130.315: 82	130.315: 82
1.162				21.020		22.182	230.966: 40	230.966: 40
15.850	50	480	—	5.040	50	21.371	79.720: 10	79.720: 10
18.941		1.354		26.750		47.045	107.202: 60	107.202: 60
29.621	50	666		20.420		50.707	267.418: 90	261.818: 90
29.629	50	423		70.046	10	100.098	313.518: —	313.518: —
15.682		1.326		18.713	35	35.721	149.741: 15	99.076: 80
11.476	50	53		6.700		18.229	116.050: 35	116.050: 35
132.758	—	8.991	—	182.289	95	324.038	95	1.338.668: 97
282.897	15	10.651	75	161.601	98	455.140	88	1.000.379: 47

yhteensä vv. 1930—37.

1934	1935		1936		1937		Yhteensä vv. 1930—37	
485.729: 50 7.182: 50 269.472: 50 77.600: — 30.340: 74 600.345: 50 151.279: 75	*)	402.263 — 287.462 113.890 44.471 199.830 18.346	90 — — — 99 75 30	298.866 — 303.253 114.625 24.692 172.429 86.651	90 — 70 — 35 — 45	145.649 — 382.241 139.265 42.122 1.823.452 97.496	50 — 25 — 55 — 25	4.289.699: 33 —, — 2.285.264: 70 767.296: 15 165.781: 13 2.992.638: 50 610.408: 25
1.621.950: 49		1.066.264	94	1.000.518	40	2.630.226: 55		11.111.088: 06

Palkkaliikkeet v. 1937

Liitto	Palkka- liikkeitä kaikkiaan	Niistä lakkoja	Tulok- sellisia palkka- liikkeitä	Ilman tulosta	Työntekijäin lukumäärä	Työn- antajain luku- määrä	Huomautuksia
Työläisliitto	22	3	22	—	4.750	320	
Liiketyöntekijäin liitto	60	—	60	—	4.500	60	
Kutomateollisuustyöv. liitto	38	—	31	7	17.500	36	
Paperteoll. työntekijäin liitto	6	—	6	—	2.500	6	
Jalometallityöntekijäin liitto	10	2	10	—	680	33	
Lasiteollisuustyöväen liitto	7	—	7	—	1.880	16	
Rautatieläisten liitto	3	—	3	—	4.200	3	
Metallityöväen liitto	72	7	71	1	18.955	449	
Rakennustyöläisten liitto	82	18	64	5	21.405	—	Yksi lakko jatkuu.
Muurarien liitto	7	—	7	—	2.300	—	Maaseutuhinn. käsittely lask. yhdeksi liikkeeksi.
Kirjatyöntekijäin liitto	10	3	9	—	50	10	Yksi lakko jatkuu.
Puutyöväen liitto	39	8	36	3	8.860	114	Yksi lakko jatkuu.
Kunnantyöntekijäin liitto	23	—	20	3	7.980	27	Yksi lakko jatkuu.
Elintarvetyöläisten liitto	44	1	47	—	4.520	125	
Merimies-Unioni	3	—	3	—	4.400	87	Yksi lakko jatkuu
Kuljetustyöntekijäin liitto	24	2	22	—	10.620	248	
Yhteensä	450	44	418	19	115.100	1.534	

V. 1937 voimassaolleet palkka- ja työehtosopimukset sekä palkkasitoumukset.

Liitto	Vanhoja sopim. jatkuu tai uusittiin	Uusia sopim. tehtiin	Sopim. yhteensä	Sopim. alaisia työläisiä	Niistä järjesty- neitä	Sopim. alaisia työn- antajia	Huomautuksia
Työläisliitto	24	9	33	5.400	2.300	700	29 työehtos. 3 palkkas.
Liiketyöntekijäin liitto	26	14	40	4.040	2.660	40	Kaikki työehtos.
Lasiteollisuustyöväen liitto	—	1	1	40	20	—	Palkkasitoumus.
Metallityöväen liitto	—	19	19	3.200	1.800	354	10 työehtos. 9 sitoum.
Rakennustyöläisten liitto	28	30	58	11.700	5.200	—	32 työehtos. 15 palkkas.
Muurarien liitto	—	1	1	190	170	—	Palkkasopimus.
Kirjatyöntekijäin liitto	18	8	26	4.800	4.050	—	4 maata käsittävää työehtos.
Puutyöväen liitto	11	12	23	2.400	1.300	222	13 työehtos., 3 palkkas.
Sos.-dem. Sanomalehtimiesliitto	1	—	1	70	70	15	Maata käsittävä työehtos.
Kunnantyöntekijäin liitto	4	—	4	950	630	15	Kaikki työehtos.
Elintarvetehtäjäin liitto	34	20	54	3.000	1.500	82	46 työehtos., 8 palkkas.
Merimies-Unioni	—	3	3	4.400	3.450	87	Palkkasitoumuksia
Kuljetustyöntekijäin liitto	—	3	3	210	160	3	Palkkasopimuksia.
Yhteensä	146	120	266	40.400	23.310	1.518	

Osastojen toimintatilasto v. 1937.

Liiton nimi	Osaston kokouksia	Talloon merkittiin pöytäkirjaan pykälää	Toimi-kunnan kokouksia	Talloon merkittiin pöytäkirjaan pykälää	Agit. ko-kouksia ja valistus-juhla	Niihin osallistui	Jäsen-maksujen kantajia	Osastolla oli työ-palkka-järjestöjä	Niillä kokouksia
Työläisliitto	245	1.772	191	1.009	24	1.295	54	9	50
Kutomateollisuusyöväen liitto	220	1.775	268	1.479	53	12.783	264	12	26
Paperiteollisuusyöntekijäin liitto .	158	1.268	149	742	31	5.217	95	—	—
Jalometallityöntekijäin liitto	62	475	53	303	8	680	27	—	—
Lasiteollisuusyöväen liitto	82	578	78	388	13	1.558	31	8	9
Rautatieläisten liitto	98	766	104	531	4	636	74	3	9
Metallityöväen liitto	546	4.446	678	3.384	102	13.455	266	10	47
Rakennustyöläisten liitto	1.073	8.139	991	5.063	120	10.584	278	10	79
Muurarien liitto	210	1.871	219	1.165	8	501	45	—	—
Kirjatyöntekijäin liitto	141	1.277	181	1.135	40	2.602	170	16	43
Puutyöväen liitto	573	4.152	548	2.937	136	16.139	245	10	6
Kunnantyöntekijäin liitto	210	1.928	420	2.359	21	2.140	131	9	35
Elintarvetyöläisten liitto	300	2.016	198	940	28	2.485	93	9	12
Kuljetustyöntekijäin liitto	216	1.627	232	1.269	43	6.375	168	3	12
Yhteensä	4.134	32.090	4.310	22.704	631	76.450	1.941	99	328

Tietoja ammatillisten paikallisjärjestöjen toiminnasta v. 1937.

	Osastoja	Jäsenmäärä	Kokoustoiminta						Yleisiä valistus-tilaisuuksia	Niissä osanottajia	Opintokerhojen lukumäärä	Niissä opiskelijoita
			Työvaliok		Edustajisto							
			Kokouksia	Merkitty pöytäkirj. pykälä	Kokouksia	Merkitty pöytäkirj. pykälä						
Enso	5	277	14	108	—	—	3	1.800	—	—	—	
Forssa	3	531	6	28	—	—	—	—	—	—	—	
Helsinki	66	13.013	22	299	2	36	15	20.000	2	40	—	
Hyvinkää	9	426	6	47	11	70	2	471	—	—	—	
Hämeenlinna	12	438	12	58	8	62	—	—	1	25	—	
Imatranseutu	14	982	8	64	5	38	8	3.060	—	—	—	
Joensuu	4	142	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Jyväskylä	18	1.145	13	71	2	25	6	1.400	—	—	—	
Karhula	4	503	6	17	8	55	—	—	—	—	—	
Kemi	7	430	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kerava	4	240	11	62	—	—	3	962	1	10	—	
Kokkola	5	230	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kotka	17	1.844	23	152	2	29	—	—	1	20	—	
Kuopio	15	455	8	29	3	17	4	—	1	10	—	
Kuusankoski-Voikka ..	7	265	7	58	—	—	6	569	—	—	—	
Lahti	14	1.019	28	281	2	31	3	—	2	—	—	
Lappeenranta.....	7	277	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Lohja	16	725	9	65	2	26	10	2.600	4	42	—	
Mikkeli	4	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Nokia	4	344	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Oulu	15	1.100	25	132	2	19	8	3.400	1	16	—	
Pietarsaari	10	947	17	97	—	—	10	2.955	—	—	—	
Pori	14	1.848	12	91	3	31	5	2.700	1	20	—	
Rauma	8	748	21	166	—	—	9	2.000	—	—	—	
Riihimäki	5	262	9	48	5	36	2	250	1	9	—	
Salo	6	359	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Savonlinna	5	201	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sortavala	6	126	13	155	2	—	6	420	1	5	—	
Tampere	39	3.823	25	268	4	51	10	3.500	—	—	—	
Turku	36	5.564	18	148	2	40	8	—	—	—	—	
Uusikaupunki	5	201	7	26	2	8	2	600	1	8	—	
Vaasa	15	1.170	37	236	3	44	14	3.500	1	25	—	
Varkaus	8	464	10	51	4	34	2	500	1	—	—	
Viipuri	24	2.819	16	102	—	—	—	—	1	10	—	
Äänekoski	8	472	10	30	2	20	6	1.200	—	—	—	
	439	43.500	393	2.889	74	672	142	51.887	20	240	—	

V. 1937 voimassaolleet palkka- ja työehtosopimukset sekä palkkasitoumukset.

Paikkak. ja työnant.	Sopimus		Sopimus käsittää			Alimmat palkat	Huomautuksia
	Tehtiin	Päätt.	Työlais-ryhmä	Järjestyneitä	Järjesty-mättömiä	Työn-antajia	
Rakennustyöläisten liitto.							
Helsinki: Maalaustyönant.	29/5 -37	1/4 -38	Maalarit.	900		12: —	Palkkasop.
» Elanto		1/7 -38	»	20		12: —	Työehtosop.
» Korkkimattoliikk.		1/5 -38	Mattot.	20		12: —	»
Tampere: Maalaustyön.		1/4 -38	Maalarit.	100		9: —	»
Turku: »		1/4 -38	»	140		10: —	»
L. vanta: »		1/5 -38	»	15		9: —	»
H. linna: »		1/5 -38	»	35		10: —	»
Joensuu: »		1/5 -38	»	15		7: —	»
Varkaus: »		/15 -38	»	20		8: 50	»
Kolka: »		1/5 -38	»	20		10: 50	»
Seinäjoen: »		1/5 -38	»	10		8: —	»
Lohja: »		1/5 -48	»	20		8: 50, talv. 8: —	»
Viipuri: »		1/4 -38	»	70		10: —	»
Jyväskylän: »		1/5 -38	»	40		10: —	»
S. linna: »		1/5 -38	»	20		9: —, talv. 7: 50	»
Lathi: »		1/5 -38	»	20		10: —	»
Riihimäki: »		1/5 -38	»	15		9: —	»
Pietarsaari: »		1/4 -38	»	15		8: 50	»
Mikkeli: »		1/5 -38	»	2		8: 50	»
Porvoo: Maalaustyönant.		1/4 -38	Maalarit	22		11: 50	Palkkasop.
Vaasa: »		1/5 -38	»	30		9: —	Työehtosop.
Pori: »		1/5 -38	»	30		9: —	»
Oulu: »		1/5 -38	»	21		10: —	»
Kuopio: »		1/5 -38	»	25		8: 50	Palkkasop.
Ylä-Vuoksi: »		1/5 -38	»	30		8: 50	Työehtosop.
Rauma: »		1/5 -38	»	10		8: —	»
Turku: Rantamäen Graniitti...		1/5 -38	Kivityönt.	10		8: —, 8: 25, 7: —, 6: —	Palkkasop.
H. linna: Kiviveistämöt.....		15/4 -38	»	10		9: —	»
Rauma: »		15/4 -38	»	20		8: —	Työehtosop.
Pori: »		1/4 -38	»	45		8: 50	»

Viipuri: Kiviveistämöt.	1/5 -38	Kivityönt.	25	10: —	Työehtosop.
<i>Antrea:</i> »	1/5 -38	Nupukivit.	15	Kappalehinnoittelu	»
<i>Salo:</i> »	15/4 -38	Kivityönt.	20	9: —	»
<i>Vaasa:</i> »	1/4 -38	»	14	9: —	»
<i>Kuusankoski:</i> »	1/5 -38	»	25	8: —	Palkkasop.
<i>Jyväskylän:</i> »	15/4 -38	»	30	8: —	Työehtosop.
<i>Tampere:</i> »	1/5 -38	»	100	10: 55	Työehtosop.
<i>Antrea:</i> Kiviteollisuustyönantajat.	1/5 -38	Kivityönt.	25	8: —	
<i>Helsinki:</i> Kivityönantajat.	1/5 -38	Hauta ja vientikiv.	100	12: 50, 11: 50, 8: —	
»	1/5 -38	Rak.kivit.	40		
<i>Uusikaupunki:</i> Kiviveistämöt.	1/5 -38	»	30	8: 50, 8: —, 6: 50, 5: 25	Työehtosop.
<i>Hyvinkää:</i> »	15/4 -38	Kivityönt.	20	11: —	Palkkasop.
<i>Kiljavanummi:</i> Kivityönantajat.	22/2 -37	»	70	11: 50	Palkkahinnoitt.
<i>Helsinki:</i> Rak.ainetyönant.liitto.	1/4 -38	Asfalttit.	25	8: —, 10: 50	»
» Eristystyönant.liitto.	2/7 -38	Eristyst.	60	6: —, 8: 50	»
» Rakennustyönant.	1/5 -38	Rakennust.	300	5: —, 8: 25	Palkkahinnoitt.
<i>Helsinki:</i> Rakennusmestarios.	15/4 -38	»	100	6: —, 11: 50	Palkkasop.
<i>Viipuri:</i> Rak. työnantajaliitto.	1/4 -38	»	400	5: 50, 7: —	Palkkahinnoitt.
<i>Salo:</i> Rakennusmestarios.	15/4 -38	»	90	6: —, 10: —	Palkkasop.
<i>Tampere:</i> »	4/4 -38	»	110	6: 75, 10: 50	Palkkahinnoitt.
<i>Zola:</i> Rakennustyönantajat.	1/4 -38	»	400	5: 50, 8: 50	»
<i>Varkaus:</i> »	1/5 -38	»	30	6: 75 — 11: —	Palkkasop.
<i>Kokkola:</i> Rak. työnantajaliitto.	1/4 -38	»	600	3: —, 5: —	Palkkasop.
<i>Uusikaupunki:</i> Tiilitehdas.	12/4 -37	Rakennust.	350	5: 75 — 10: 50	Palkkahinnoitt.
<i>Turku:</i> Rakennusmestariosasto		»			
<i>Viipuri:</i> Rak. työnant.l.					
<i>Vuoksenlaakso:</i> Rak. työnant.l.					
Metallityöväen liitto.					
<i>Helsinki, Turku, Tampere, Viipuri, Vaasa, Kotka, Oulu, Kuopio, Jyväskylä, Mikkeli ja Hämeenlinna:</i>	18/6 -37	Putkit.	850	Apum. paikkak. riipp. 6:50 - 7: 50 Amm. mieh. 9:50 - 11: —	Palkkasitoutum.
Putkijohtotyönantajain liitto ja yksityiset työnantajat. <i>Kotka:</i> Kaupunki.		Sähkötyöl.	30		Palkkasop.

Paikkak. ja työnant.	Sopimus		Sopimus käsittää				Alimmat palkat	Huomautuksia
	Tehtiin	Päätt.	Työläis-ryhmä	Järjesty-neitä	Järjesty-mättömiä	Työn-antajia		
Helsinki: Autokorjaamot.	5/4 -37		Autokorj.	120	200	35	Opp. 5: — amm. 11: 50	Palkkasop.
Helsinki: Sähkötyönantajat.	1/7 -37		Sähkötyöl.	170	180	40	» 5: — » 12: — 13: —	»
» Pelti- ja Kaidet. ant. ...	7/9 -37	1/5 -38	Pelti- ja kaidet.	200	100	70	» 3: 50 » 12: —	»
Turku: Autokorjaamot.	19/4 -37	1/2 -38	Autokorj.	100	7	18	» 3: 75 » 10: 50	Työehtosop.
» Turun Pyöräkellari.	1/1 -37	1/1 -38	Polkup. t.	45	35	1	» 5: — » 8: —	»
» Peltiseppäl.	1/5 -37	1/5 -38	Peltis.	60	10	26	» 4: — » 10: —	Palkkasit.
» Sähköliikkeet.	1/9 -37	1/9 -38	Sähkötyöl.	40	35	14	» 4: — » 11: —	Palkkasop.
Tampere: Peltiseppäl.	1/5 -37	1/5 -38	Peltis.	40	20	22	Opp. 3: 30 amm. 10: —	»
Kerava: Kerava Oy.	1/6 -37	1/6 -38	Konepajat.	30	20	1	» 3: 75 » 10: —	Palkkasit.
Tapanila: Ohman'in metallit. ...	1/7 -37	1/7 -38	Peltis.	29	—	1	» 3: 50 » 12: —	Palkkasop.
Jyväskylä: Sähköliikkeet.	4/10 -37	4/9 -38	Sähkötyöl.	20	3	5	» 5: — » 10: —	»
Oulu: »	4/9 -37	1/11 -38	Sähkötyöl.	25	10	6	» 3: — » 10: —	Palkkasop.
Enso: Alku O.Y.	1/11 -37	1/11 -38	Sähkötyöl.	20	5	1	» 2: — » 7: 50	Työehtosop.
Taittonkoski: Virtalinn.	16/5 -37	15/5 -38	Peltis.	55	25	15	» 3: 50 » 10: —	Palkkasop.
Viipuri: Peltiseppäliikk.	19/6 -37	19/6 -38	Peltis.	65	10	15	» 4: — » 9: —	Palkkasit.
» Sähköliikkeet.	18/5 -37	17/6 -38	Sähkötyöl.	28	5	6	» 2: — » 8: —	Työehtosop.
Pori: Peltiseppäliikk.	17/6 -35		Peltis.					
Puutyöväen liitto.								
Helsinki: Puuseppänteoll. harj.	3/6 -34	1/5 -34	Puuseppiä	116	115	73	9: — — 9: 50	Työehtosop.
» Verhoiluliikkeenharj. ...	20/5 -36	1/5 -38	Verhoilij.	58	57	40	9: — — 10: —	»
» Autokoriteoll. harj.	13/4 -35	1/3 -39	Autokorit.	209	91	4	10: — — 10: 75	»
» Osuusl. Elanto.	7/6 -37	1/5 -38	Puuseppiä	30	15	1	9: 50 — 10: —	»
Turku: Puuseppänteoll. harj.	21/8 -36	1/5 -38	»	154	18	7	7: — — 7: 50	»
» Autokoriteoll. harj.	23/5 -35	1/3 -38	Autokorit.	52	103	4	8: 50 — 10: —	»
Hämeenlinna: Puus.teoll. harj. ...	30/4 -36	1/5 -38	Puuseppiä	14	6	8	8: —	»
Järvenpää: »	16/8 -34	1/5 -38	»	80	5	7	: 25	»
Kyö: »	8/6 -37	1/6 -38	»	17	—	2	6: —	»
Riihimäki: »	15/6 -37	1/5 -38	»	22	8	8	7: 75 — 8: 50	»
Hyvinkää: »	12/5 -37	1/5 -38	»	21	4	6	7: — — 7: 50	»
Oulu: Oulun Osuuskauppa r.l. ...	16/8 -37	1/5 -38	»	20	6	1	7: 50	»
Lappila: Lappilan Puuseppä Oy. ...	1/12 -37		»	35	14	1	7: —	Hinnoittelu

<i>Kotka:</i> Verhoiluliikkeenharj.	1/11 -36	1/11 -38	Verhoilij.	16	—	6	8: —	Työehtosop.
» Kymnolaakson Osuusk. r.l.	8/6 -37	8/6 -38	Halkotarha- ja höyläämöt.	6	2	1	7: — 7: 50	Palkkasop.
<i>Lahti:</i> Puusepänleoll. harj.	17/10 -36	1/9 -38	Puuseppia	94	106	20	6: — 7: 50	»
» Verhoilutyönantaja	17/10 -36	1/9 -38	Verhoilij.	4	8	3	8: 50	»
<i>Otava:</i> Otavan Saha Oy.	18/1 -37	1/1 -39	Sahatyöl.	156	69	1	2: 50 — 6: —	Hinnoittelu.
<i>Kerava:</i> Puuseppätehdas Oy. ...	12/4 -37	1/5 -38	Puuseppia	38	152	1	3: — 9: —	Palkkasitoun.
» Puuteollisuus Oy.	11/5 -36	1/5 -38	»	39	1	1	9: — 9: 25	»
<i>Viihri:</i> Puusepänleoll. harj.	10/6 -37	1/5 -38	»	31	121	14	7: — 9: 50	»
<i>Haukivuori:</i> Haukivuoren Puu- tavara Oy.	7/3 -37		Sahatyöl.	61	124	1	2: 25 — 5: —	Työehtosop.
<i>Tampere:</i> Kaipio Oy.	7/1 -37	31/12 -38	Autokorityöl.	23	62	1	6: — 9: 25	Työehtosop.
Elintarvikeväestöjen liitto.								
<i>Tampere:</i> Työväenyhdistys	1/10 -30	1/6 -38	Ravintolat.	60	10	1	440—555: — kk.	Ruoka ja kahvi
<i>Helsinki:</i> Osl. Elanto	1/7 -37	1/7 -38	»	60	340	1	640: — 1,130: — kk.	Ruoka.
<i>Viihri:</i> Viipurin Osl.	1/7 -31	1/7 -38	»	55	50	1	225: — 900: — kk.	»
<i>Jääski:</i> OTK:n myly.	31/10 -30	30/4 -38	Mylytyöl.	14	—	1	800: — 1,800: — kk.	»
<i>Helsinki:</i> Työväenyhdistys.	1/2 -37	31/1 -38	Ravintolat.	120	—	1	285: — 625: — kk.	Ruoka ja as.
<i>Tampere:</i> Osuusliike Voima.	1/6 -31	31/5 -38	»	10	50	1	375: — 525: — kk.	Ruoka
<i>Mikkeli:</i> Työv. Osl.	16/6 -36	1/7 -38	»	12	8	1	225: — 600: — kk.	»
»	1/6 -32	1/6 -38	Leipurit.	7	—	1	700: — 1,150: — kk.	»
<i>Helsinki:</i> Osuusliike Elanto	1/1 -38	31/1 -38	Makkarat.	36	—	1	900: — 2,450: — kk.	»
<i>Jyväskylä:</i> Osl. Mäki-Matti	1/7 -36	1/7 -38	Leipurit.	8	1	1	135: — 375: — viikko	Ruoka.
<i>Turku:</i> Työväenyhdistys.	1/7 -37	1/7 -38	Ravintolat.	16	8	1	220: — 600: — kk.	Ruoka ja as.
<i>Helsinki:</i> Raittiusyh. Koitto ...	1/8 -35	1/8 -38	»	13	1	1	315: — 490: — kk.	Palkkasopim.
<i>Oulu:</i> Oulun Osuuskauppa.	1/6 -37	—	Leipurit.	20	—	1	600: — 2,000: — kk.	»
»	1/6 -37	—	Makkarat.	6	—	1	600: — 2,000: — kk.	»
<i>Hiitola:</i> Keski-Karjalan Osl.	1/5 -33	1/5 -38	Leipurit.	5	—	1	350: — 1,100: — kk.	Ruoka.
<i>Jyväskylä:</i> Työväenyhdistys.	1/6 -36	1/6 -38	Ravintolat.	20	—	1	325: — 500: — kk.	Ruoka.
<i>Helsinki:</i> Leipomoliikkeenharj. ...	16/4 -37	16/4 -38	Leipurit.	180	270	16	800: — 1,960: — kk.	»
<i>Oulu:</i> Osuusk. ja Työväenyhd. ...	1/6 -36	1/6 -38	Ravintolat.	20	10	2	150: — 440: — kk.	Ruoka.
<i>Varkaus:</i> Osuusk. Työväenyhd. ...	1/7 -37	1/7 -38	»	10	—	1	300: — 425: — kk.	»
<i>Kotka:</i> Kymnolaakson Osuusliike	1/1 -38	31/1 -38	»	33	2	1	395: — 500: — kk.	»
<i>Pietarsaari:</i> Osl. Varma.	1/1 -38	31/12 -38	»	10	2	1	290: — 400: — kk.	»
<i>Tampere:</i> Osl. Voima ja Työv. yhd.	16/10 -37	15/10 -38	Leipurit.	22	1	1	600: — 1,760: — kk.	Palkkasop.
» Brander % Kump.	17/12 -37	1/7 -38	»	8	4	1	190: — 440: — viikko.	Ruoka.
<i>Pori:</i> Osuusliike Kansa.	1/2 -35	1/2 -38	Ravintolat.	2	6	1	200: — 350: — kk.	»
»	1/3 -35	1/2 -38	Leipurit.	8	2	1	125: — 300: — viikko.	»
<i>Vaasa:</i> Työväenyhdistys.	1/8 -37	31/7 -38	Ravintolat.	6	4	1	360: — 380: — kk.	»

Paikkak. ja työnant.	Sopimus		Sopimus käsittää			Alimmat palkat	Huomautuksia
	Tehtiin	Päätt.	Työläisryhmä	Järjestyneitä	Järjesty-mättömiä	Työn-antajia	
<i>Vaasa</i> Työv. Osuusliike.....	1/4 -36	1/4 -38	Ravintolat.	10	2	1	Ruoka.
<i>Sortavala:</i> Osl. Itä-Karjala	1/5 -37	31/4 -38	»	11	1	1	»
» »	2/5 -35	2/5 -38	Leipurit	11	1	1	»
» <i>Sortavalan</i> Panimo Oy.	2/5 -35	2/5 -38	Panimot.	3	2	1	»
<i>Enso:</i> Enson Osuusliike.	15/4 -37	15/4 -38	Leipurit.	8	2	1	Kahvi.
» »	1/3 -35	1/3 -38	Ravintolat.	6	2	1	Ruoka.
<i>Imatra:</i> Imatra Osuusliike	15/4 -37	15/4 -38	Leipurit.	9	1	1	Palkkasop.
<i>Enso:</i> Työväenyhdistys.	1/3 -37	1/3 -38	Ravintolat.	10	—	1	Palkkasop.
<i>Hyvinkää:</i> Osuusliike Ahjo	1/5 -37	—	Leipurit.	8	—	1	Ruoka.
» »	1/6 -38	1/6 -38	»	12	—	1	Palkkasop.
<i>Tampere:</i> Makkariilik harjoitt.	1/6 -37	—	Makkarat.	28	5	1	Palkkasop.
<i>Lappeenranta:</i> Työväenyhdistys.	1/10 -37	1/10 -38	Ravintolat.	10	—	1	Ruoka.
<i>Turku:</i> Osuusliike Tarmola.	1/2 -37	1/2 -38	Ravintolat.	9	6	1	»
<i>Kemi:</i> Työv. Virvoitusjuomateh.	1/6 -36	1/6 -38	Juomatyöl.	7	1	1	»
<i>Vaasa:</i> Leipuriiliikkeen harj.	12/6 -37	12/6 -38	Leipurit.	20	30	13	»
» <i>Vaasan</i> Työv. Osuusliike	10/6 -37	10/6 -38	»	20	—	1	»
<i>Helsinki:</i> Osuustukkukauppa.	1/9 -37	1/9 -38	Myllytyöl.	24	2	1	»
<i>Lohja:</i> Osuusliike Keko r.l.	1/12 -37	1/12 -38	Leipurit.	9	1	1	»
<i>Joensuu:</i> Osuusl. Oma-Apu.....	1/5 -36	1/5 -38	»	8	4	1	»
» »	1/1 -38	31/12 -38	Ravintolat.	278	522	1	Ruoka.
<i>Pietarsaari:</i> Strengbergin tupakk.	18/5 -37	—	Tupakkat.	136	264	1	Palkkasop.
<i>Helsinki:</i> Fennian tupakkatehd.	1/7 -37	—	»	8	2	1	»
<i>Kuopio:</i> Osuusliike Kalla.	1/7 -37	1/7 -38	Leipurit.	8	2	1	»
<i>Lahti:</i> Lahden Osuuskauppa.	1/1 -38	31/12 -38	»	7	3	1	»
<i>Kerava:</i> Keravan Työväenyhd.	1/11 -37	31/10 -38	Ravintolat.	10	1	1	Ruoka.
<i>Viipuri:</i> Osuustukkukaup. makk.	1/5 -37	—	Makkarat.	17	1	1	Palkkasop.
<i>Helsinki:</i> Osuusliike Elanto	1/6 -37	31/4 -38	Einestytöl.	11	5	1	Palkkasop.
» <i>Helsingin</i> kaup. teur. ...	14/5 -37	—	Teurastajat.	8	2	1	Palkkasop.
Työläisliitto.							
<i>Lahti:</i> Vaatturiyönant. os.....	2/4 -36	1/3 -38	Raatalit.	25	20	10	Työehtosop.
							»
							Miest. 5: —, 7: 60 tunti.
							Naist. 5: 70, 6: —, 2: 50 t.

<i>Turku:</i> Yksityiset. työnant.	1/9 -35	28/3 -38	Puku- ja kap- pateht.	150	650	22	Miest. 8: —, 6: —, 3: 50 t. Naist. 5: —, 2: 50 t.	Työehtosop.
» Vaatturiyönant. os.	15/3 -37	15/3 -38	Räätälit.	35	15	15	Miest. 9: —, 8: 50 Naist. 6: —, 5: 50 t.	»
<i>Helsinki:</i>	15/3 -37	15/3 -38	»	200	70	85	Miest. 10: —, 9: 50 t. Naist. 7: —, 6: 50 t.	»
» Kappatehtaita	1/9 -35	31/3 -38	Kappaomp.	150	550	20	10: —, 7: —, 3: — t.	»
» Pukutehtaita	1/9 -35	31/3 -38	Pukuteht.	250	400	20	10: —, 7: —, 3: — t.	»
» Prässäämöitä	1/6 -37	1/6 -38	Prässääjät	20	25	17	450: — — 350: — viikko.	»
» OTK:n Pukut. ja neul.	1/5 -37	1/5 -38	Räätälit. omp.	250	100	1	10: —, 3: 50 tunti.	Palkkasop.
» Osuosl. Elanto	5/4 -37	31/3 -38	Kappaomp.	35	40	1	7: —, 6: 50, 5: — t.	Työehtosop.
<i>Viipuri:</i> Vaatturiyönant. os. ...	23/4 -37	31/3 -38	Räätälit.	35	20	20	Miest. 9: —, 8: 50 t.	Työehtosop.
» Pukimoliikkeenharj.	15/4 -34	1/3 -38	Varastoräät.	55	20	25	Miest. 60: —, 42: —, 13: - p. Naist. 39: —, 35: —, 13: - p.	»
» Kappaliikkeenharj.	24/4 -34	1/3 -38	Kappaomp.	200	175	14	48: —, 40: — päivä	»
» Pukutehtaat	29/10 -34	1/3 -38	Pukuteht.	175	125	8	48: —, 40: — »	»
» Lakkitehtaat	24/8 -37	1/2 -38	Lakkioomp.	150	100	5	5: —, 4: —, 1: 50 tunti	Palkkasop.
<i>Kuopio:</i> Vaatturiyönant. os. ...	28/10 -37	1/4 -39	Räätälit.	16	15	8	7: 50, 4: — tunti.	Työehtosop.
<i>Tampere:</i> Vaatturiyönant. os.	1/4 -32	1/4 -38	»	20	40	16	8: —, 5: — tunti.	»
<i>Kouvola:</i> Vaatturiyönant. os.	1/3 -30	1/4 -38	»	8	—	1	9: —, 7: —, 5: — t.	»
<i>Lappeenranta:</i> Vaatturiyönant. os.	16/5 -30	15/3 -38	»	8	37	26	7: 20, 4: — t.	»
<i>Lohja:</i> Vaatturiyönant. harj.	29/11 -30	1/4 -38	»	10	3	1	7: —, 6: — t.	»
<i>Porvoo:</i> Vaatturiyönant. os.	15/4 -34	1/4 -38	»	8	6	3	6: —, 4: —, 3: 50 t.	»
<i>Hämeenlinna:</i> Vaatturiyönant. os.	28/2 -30	1/4 -38	»	19	6	6	1,200: — — 1,000: — kk.	Työehtosop.
<i>Helsinki:</i> Yksit. liikk.	1/4 -35	31/3 -38	Salkku- ja sat. t.	60	140	17	9: 25, 6: —, 5: —, 2: 75 t.	»
<i>Viipuri:</i> Jalkinemestarien liitto	12/4 -34	1/8 -38	Jalkinet.	60	80	16	Miest. 7: 75, 6: 25, 5: — t. Naist. 4: 50, — 1: 50 t.	»
<i>Töysä:</i> Yksit. liikk.	28/7 -37	1/8 -38	»	45	25	5	6: —, 4: 50	»
<i>Lahti:</i> Jalkinemestarien liitto ...	1/9 -35	1/9 -38	»	21	8	13	7: —	»
<i>Jyväskylä:</i> Yksit. liikk.	8/12 -34	1/9 -38	»	12	1	6	5: —	»
<i>Kokkola:</i> Yksit. liikk.	21/5 -36	15/8 -38	»	11	4	5	7: —	»
<i>Tampere:</i> Kenkätehtaat	1/4 -35	1/4 -38	Käänt. kenkät.	80	60	6	7: 50, 4: — t.	»
<i>Helsinki:</i> Veltti- ja tohveliliikk.	22/11 -38	22/11 -38	Veitti- ja tohv.	20	50	8	6: —	Työehtosop.
<i>Kuopio:</i> Yksit. liikk.	10/9 -34	1/8 -38	Jalkinet.	17	43	11	6: — t.	»
<i>Varkaus:</i> Yksit. liikk.	1/8 -36	1/8 -38	»	20	5	10	6: — t.	»
<i>Helsinki:</i> Yksit. liikk.	21/10 -34	15/4 -38	»	60	240	283	8: —, 5: 50, 5: — t.	»
<i>Järvenpää:</i> Kumitehdas	23/9 -34	1/8 -38	Kumityöl.	70	20	1	3: —, 2: 50 t.	»

Paikkak. ja työnant.	Sopimus		Sopimus käsittää				Alimmat palkat	Huomautuksia
	Tehtiin	Päätt.	Työläisryhmä	Järjestyneitä	Järjestyttömiä	Työnantajia		
Kunnantyöntekijäin liitto.								
<i>Tampere:</i> Yleisten töiden lautakunta, Teurastuslaitos, Sähkölautakunta	29/6 -37	1/6 -38	—	350	250	1	Sekatyöm. 7: —, 7: 50, amm. m. 8: 50, 12: —	Työehtos. uus.
<i>Tampere:</i> Hatanpään kartano.....	23/1 -31	31/10 -38	—	26	14	1	400: — — 500: — kk.	Lisäksi luont et
<i>Kotka:</i> Kaupungin työt.	27/9 -37	30/6 -38	—	220	50	1	Sekat. 7: 50 - 8: 50, amm. 8: 50 — 10: —	Työehtos. uus.
<i>Helsinki:</i> Nuohoojamestariyhdytys ..	15/2 -36	15/11 -38	—	34	6	12	1,650: — — 2,300 kk.	Työeht. jatk.
Kuljetustyöntekijäin liitto.								
<i>Helsinki:</i> Ol.Elanto kuljetusryh...	14/4 -37	15/4 -38	—	94	30	1	Kuljett. 1,850: — - 1,950: - kk. apum. 1,650: — -	
» OTK:n »	30/4 -37	31/12 -37	—	24	24	1	1,750: — kk. Kuljett. 1,900: — — 2,000: — kk. apum. 1,700: — — 1,800: — kk.	Uusittu v. 1938 vaihteessa, palkk. noust. 100: —
» Bensiinin Kulutt. Oy. ..	30/5 -37	4/6 -38	—	38	2	1		
Muurarien liitto.								
<i>Turku:</i> Rak. työnantajat	12/4 -37	31/3 -38	Muurarit, rapp. ja uunintekijät	170	20	—	9: — — 11: 50	
Sos.-dem. Sanomalehtimiesl.								
Työv. Kustannusliikkeid. liitto ...	1/12 -36	31/12 -38	Toimittajat	71	—	15		Koko maata kääsittävä.

Paikkak. ja työnant.	Sopimus		Sopimus käsittää			Alimmat palkat	Huomautuksia
	Tehtiin	Päätt.	Työläis-ryhmä	Järjestyneitä	Järjesty-mättömiä	Työn-antajia	
<i>Lahti:</i> Aug. Kanerva Oy. (2 kpl.s.)		28/2 -39	Kirjaltajat.	10	3	—	
<i>Jyväskylä:</i> Kirja- ja Paperiteolli-suus Oy.		28/2 -39	Kirjansitojat ja kirjansitoj.	10	—	—	
<i>Porvoo:</i> Porvoon Kirjapaino Oy. .		28/2 -39	Kirjaltajat.	8	1	—	
<i>Loviisa:</i> Östra Nylands Tryckeri..		18/2 -39	»	6	1	—	
<i>Loviisa:</i> Loviisan Sanomat.		28/2 -39	»	5	—	—	
<i>Heinola:</i> Heinolan Kirjapaino Oy.		28/3 -39	»	3	2	—	
<i>H.ki:</i> G. Johansson in Kirjapaino		28/2 -39	»				
Liiketoimintajäsen liitto.							
Ol. Elanto (lihamyymälät)		31/1 -38					
» (maitomyymälät)		31/3 -38					
» (sekataivaryymälät)		31/5 -38					
» (rohdosmyymälät)		30/11 -38					
Viipurin Ol. (myym., kontt. javar.)		28/2 -38					
Kainuun Ol.		31/10 -38					
Työväen Ol.		31/12 -38					
Ol. Keko		31/5 -38					
Mikkelin Tv. Ok.		31/10 -38					
Ol. Voima (myym. ja kontt.)		31/1 -39					
Ol. Varma (myym., kontt. javar.)		30/4 -38					
Keski-Karjalan Ol.		15/10 -38					
Oulun ok.		31/12 -38					
Itä-Savon Ol.		31/1 -38					
Ol. Onni (myym. ja kontt.)		31/3 -38					
» (varasto)		30/4 -38					
Vak. Oy. Kansa (kenttäjärjestö)..		30/6 -38					
Ol. Tarmola (myym. kontt. ja v.)		30/6 -38					
Ol. Voima (varasto)		31/12 -38					
Ol. Itä-Karjala (myym., kontt. ja varasto)		14/4 -38					

Ol. Työnoima (myym., kontt. ja varasto).....	14/2 -38	94
OTK (varasto)	31/12 -38	50
Ol. Elanto (varasto)	30/4 -38	60
Kymnlaakson Ol. (myym. ja konttori)	30/6 -38	140
Ylä-Savon Ol. (myym., kontt ja v.)	31/12 -38	39
Työv. ja Pienv. Ol. »	30/9 -38	42
Pielisj. Yl. Ol. »	31/12 -38	56
Ok. Mäki-Matti »	31/12 -38	160
Ol. Lapinmaa »	31/5 -38	70
Ok. Perhelä »	31/8 -38	23
Ol. Imatra »	31/7 -38	110
Kemin Ok. »	30/4 -38	100
Viipurin Ol. (varasto)	31/12 -38	35
Tampereen Ty. (vaihimest. y.m.)	31/2 -38	15
Lahden Ok. (myym., kontt. ja v.)	28/3 -38	90
Virtain Ok. »	31/10 -38	22
Enson Ol. »	31/5 -38	60
Kymnlaakson Ol. (varasto)	30/6 -38	31
Ol. Oma (myym., kontt. ja var.) .	30/4 -38	25
Yläneen Ol. »	31/12 -38	20

V. 1937 aikana käydyt palkaliikkeet.

Paikkakunta ja työala	Selvitettiin	Alkoi	Päätyi	Työluku määrä	Työnant. lukum.	Tulokset	Huomautuksia
Metallityöväen liitto.							
<i>Helsinki ja Turku: Konepajatyöläiset.</i>	Lakko, jossa valtion sovitt. väl.	1/4	26/5	3,600	5	Koroit. 3,100 työl. keskim. 90 p. tunn. ja 500 työl. vähint. 60 p. tunn. Koroitus 1: — tunn.	Kirjall. vakuut.
<i>Helsinki, Turku, Tampere, Viipuri, Vaasa, Kotka, Oulu, Kuopio, Jyväskylä, Mikkeli, Hämeenlinna: Putkityöläiset.</i>	Neuvott.	22/3	28/6	1,450	68		Kirjall. sitoum.
<i>Helsinki: Autokorjaamotyöl.</i>	»			320	35	Koroitus 1: 80 tunn.	»
» Sähkötyöläiset	»			350	40	1: — »	»
» Valimotyöläiset	»			230	8	» —: 75 »	Kirjall. vakuut.
» Mallinveistäjät	»			35	6	1: 10 »	—
» Pelti- ja kaidetyöl.	Lakko	1/5	7/9	300	70	1: — »	Kirjall. sitoum.
» Ahjon konepajantyöl.	Neuvott.			30	1	» —: 80 »	Kirjall. vakuut.
» Rautasätkytyöl.	»			200	1	» —: 90 »	»
» Kone O/Y koneistajat	—			40	1	» —: 65 »	—
» Hissityöläiset	—			150	8	Tulokseton	—
» Lepistön valimotyöl.	—			25	1	Koroitus —: 75 tunn.	—
» Emalityöläiset	—			120	1	Osalle työl. pienempi kor.	—
» Mallinveistäjät	—			23	3	Koroitus —: 50 tunn.	—
» Elannon korjausp. työl.	—			36	1	» —: 65 »	—
<i>Turku: Autokorjaamotyöl.</i>	Lakko	4/3	21/4	107	18	1: 75 »	Kirjall. sitoum.
» Auran konepajant.	Neuvott.			43	1	» —: 50 »	—
» Polkupyörätyöl.	»			850	3	400 työl. 50 p. tunn.	1 liike työehtos.
» Pienverstaidentyöl.	»			75	2	» —: 75 tunn.	—
» Rautatehtäidentyöl.	Neuvott.			300	3	8 %	—
» Peltisepät	»			70	26	1: 50 tunn.	Työehtosopin.
» Sähkötyöläiset	»			75	14	1: — »	Kirjall. sitoum.
» Pienverstaidentyöl.	»			105	1	20—25 %	—
<i>Tampere: Valimotyöläiset</i>	»			80	1	Osalle työl. pieni koroit.	—
» Konepajatyöl.	»			1,100	5	Koroitus —: 65 tunn.	Kirjall. vakuut.
» Peltisepät	»			60	22	» —: 75 »	Palkkasopin.

<i>Tampere</i>	Ahqvist O/Y työl.	Neuvott.		40	1	Osalle työl. pieni koroit.	—
<i>Pori:</i>	Konepajatyöläiset	»		700	1	Korotus —: 65 tunn.	Kirjall. vakuut.
<i>Kotka:</i>	Konepajatyöläiset	»		200	1	» —: 65 »	»
<i>Vaasa:</i>	Konepajatyöläiset	»		120	1	» —: 50 »	—
»	Moottorityöläiset	»		260	3	» —: 75 »	—
»	Peltisevät	»		30	4	» 1: 30 »	—
<i>Karhula:</i>	Konepajatyöl.	»		550	1	» —: 70 »	—
<i>Pietarsaari:</i>	Konepajatyöl.	»		500	1	» —: 60 »	—
<i>Imatra:</i>	Metallityöläiset	»		550	2	» —: 50 »	—
<i>Vuoksenniska:</i>	Rautatehtaan työl.	»		250	1	» 5—12 %	—
<i>Värtsilä:</i>	Rautatehtaan työl.	»		700	1	» —: 50 tunn.	—
<i>Epilä:</i>	Konepajatyöl.	»		80	1	» —: 65 »	—
<i>Lappeenranta:</i>	Konepajatyöl.	»		120	1	» —: 50 »	—
<i>Sorsakoski:</i>	Metalliteht. työl.	—		300	1	Korotus —: 40 tunn.	—
<i>Billnäs:</i>	Metalliteht. työl.	Neuvott.		200	1	» —: 65 »	—
<i>Aminnefors:</i>	Metalliteht. työl.	»		250	1	» —: 50 »	—
<i>Taalintehdas:</i>	Metalliteht. työl.	»		500	1	» —: 65 »	—
<i>Kerava:</i>	Metalliteht. työl.	»		50	1	» 1: 05 »	Palkkasopim.
<i>Korso:</i>	Metalliteht. työl.	Lakko	1/6	20	1	» 1: — »	—
<i>Salo:</i>	Metalliteht. työl.	Neuvott.	2/6	375	3	» 1: — —: 40 t.	—
<i>Karkkila:</i>	Metalliteht. työl.	»		500	1	» —: 75 tunn.	Kirjall. vakuut.
<i>Järvenpää:</i>	Metalliteht. työl.	»		30	1	» —: 75 —: 80 t.	—
<i>Tapanila:</i>	Metalliteht. työl.	»		100	1	» 1: 25 — 1: — t.	—
<i>Tapanila:</i>	Metalliteht. työl.	»	16/6	29	1	» 1: 25 tunn.	Palkkasopimus
<i>Malmi:</i>	Konepajatyöl.	—		180	1	» —: 50 »	—
<i>Savonlinna:</i>	Konepajatyöl.	—		250	3	» —: 65 »	—
<i>Jyväskylä:</i>	Sähkötyöl.	Lakko	4/10	23	5	» 10 % »	Kirjall. sitoum.
<i>Oulu:</i>	Sähkötyöl.	Neuvott.	30/8	35	6	» 1: — —: 2: — t.	Palkkasopimus
<i>Pori:</i>	Sähkötyöl.	»		100	5	» —: 75 tunn.	—
<i>Hämeenlinna:</i>	Sähkötyöl.	»		19	2	» —: 85 »	—
<i>Hämeenlinna:</i>	Autokorjaamot	»		45	6	» 50 — 2: — t.	—
<i>Enso:</i>	Sähkötyöl.	»		25	1	» 1: 50 tunn.	Palkkasopimus
<i>Enso:</i>	Metallityöläiset	»		120	1	» —: 25 —: 75 t.	—
<i>Tainionkoski:</i>	Metallityöl.	—		110	1		—
»	Peltisevät	Neuvott.		20	1	Korotus 1: — tunn.	Työehtosopim.
<i>Rauma:</i>	Konepajatyöläiset	»		125	1	» —: 90 »	—
<i>Mikkeli:</i>	Metallityöl.	»		30	3	» 1: — »	—
<i>Outokumpu:</i>	Karvostyöläiset	»		800	1	» 10 %	—
<i>Viipuri:</i>	Peltisevät	»		80	15	» 1: — tunn.	Palkkasopimus
»	Sähkötyöläiset	»		75	8	» 1: — —: 2: — t.	Kirjall. sitoum.

Paikkakunta ja työala	Selvitettiin	Alkoi	Päätyi	Työl. luku- määrä	Työnant. lukum.	Tulokset	Huomautuksia
<i>Tikkakoski: Konepajatyöl.</i>	Neuvott.			250	1	Koroitus —: 50 tunn.	
<i>Utra: Konepajatyöl.</i>	»			40	1	» —: 50 »	
<i>Kuopio: Peltisepät.</i>	»			40	6	» —: 75 »	
<i>Inha: Rautatehtaan työ.</i>	»			120	1	» —: 60 »	
<i>Kosensaari: Rautatehtaan työ.</i>	»			30	1	» —: 50 »	
Rakennustöiden liitto							
<i>Hämeenlinna: Maalarit</i>	Lakko	30/3	20/5	50		Työehtosop. 11 % kor.	
<i>Vuoksenlaakso: Maalarit</i>	Neuvott.	1/4	9/5	50		» 20 % »	
<i>Helsinki: Maalarit</i>	»	15/3	29/5	900		Palkkahinn. 15 % »	
<i>Pori: Kivityöl.</i>	»	1/4	9/4	70		Työehtosop. 20 % »	
<i>Bergö: Kivityöl.</i>	»	15/4	9/5	30		» 5 % »	
<i>Riihimäki: Rakennustyöl.</i>	Lakko	15/4	21/5	100		Palkkasop. 20 % »	
<i>Rauma: Kivityöl.</i>	Neuvott.		15/5	50		Työehtosop. 10—20 % kor.	
» Maalarit	»		29/4	40		» 10—20 % »	
<i>Vaasa: Rakennustyöt</i>	»		30/4	250		» 10 % kor.	
<i>Lappila: Tiilitehdas</i>	»	15/4	29/5	150		» 25 % »	
<i>Hämeenlinna: Rakennustyöl.</i>	»		15/4	200		Palkkahinn. 10 % »	
» Kivityöl.	Lakko	15/4	15/5	50		Työehtosop. 10 % »	
<i>Jyväskylä: Maalarit</i>	»	29/3	3/5	50		» 20 % »	
<i>Karkkila: Rakennustyöl.</i>	—	15/4		100		5—10 % kor.	
<i>Oulu: Rakennustyöl.</i>	»	1/4	15/5	300		10 % kor.	
<i>Nunnanlahti: Vuolukivityöl.</i>	Lakko	7/4		110		10 % »	
<i>Pietarsaari: Rakennustyöl.</i>	»	15/3		100		10 % »	
<i>Kuusankoski: Kivityöl.</i>	Neuvott.	20/4	1/5	30		Työehtosop. 10—15 % kor.	
<i>Kotka: Rakennustyöl.</i>	»	15/4	11/5	1,000		Palkkahinn. 10—20 % »	
<i>Viipuri: Kivityöl.</i>	Neuvott.	30/3	1/5	80		Työehtosop. 10 % kor.	
<i>Helsinki: Rakennuskivityöl.</i>	Lakko	15/4	28/5	300		Palkkahinn. 10 % kor.	
<i>Kerava: Puutyöala</i>	Neuvott.	15/4		150		» 15 % »	
<i>Joensuu: Kaupungin työ.</i>	»	30/4	1/6	50		15—20 % kor.	
» Maalarit	»			40		Työehtosop. 10 % kor.	
<i>Ryttylä: Tiilitehdas</i>	»	1/5		150		Vähäinen korotus	
<i>Toijala: Rakennusala</i>	»	26/5	2/6	150		10—20 % »	
<i>Varaus: Rakennusala</i>	»	2/5		200		10—15 % kor.	

<i>Varhaus: Maalarit</i>	Neuvott.	30/5	15/6	30	Työehtosop. 10—20 % »
<i>Kokkola: Kaupungin työl.</i>	»	18/5	8/6	50	10—20 % »
<i>Porvoo: Maalarit</i>	»	15/4	1/5	30	Sopimus ja 20 % kor.
<i>Inkeroinen: Rakennustyöl.</i>	»	7/6	15/6	600	10—20 % kor.
<i>Helsinki: Vientikiviala</i>	»	15/5	15/6	300	Palkkahinn. 5—10 % »
<i>Vehmaa: Kivityöl.</i>	»	16/5	6/6	600	10 % kor.
<i>Tani: Kivityöl.</i>	Lakko	14/6		100	Lakko jatkuu
<i>Turku: Kivityöl.</i>	»	2/6	18/6	30	Sopimus 10 % kor.
<i>Hanko: Kivityöl.</i>	Neuvott.	14/6	22/6	200	10 % »
<i>Viipuri: Rakennustyöl.</i>	»	1/6	22/6	1,000	Palkkahinn. 20 % »
<i>Uusikaupunki: Kivityöl.</i>	—	18/6		50	Raukesi
<i>Rovaniemi: Maalarit</i>	Neuvott.	4/1	7/1	30	1: — kor.
<i>Helsinki: Korkkimattotyöl.</i>	»	29/1	23/3	40	Työehtosop. 2: — kor.
<i>Turku: Rakennusala</i>	»	30/1	12/4	1,500	Palkkasop. 10 % »
<i>Rauma: Kaupungintyöl.</i>	»		1/1	100	—: 50 »
<i>Savonlinna: Maalarit</i>	»	30/2	1/4	25	Työehtosop. 1: 50 »
<i>Viipuri: Maalarit</i>	Lakko	30/2	7/6	200	» 1: — »
<i>Turku: Maalarit</i>	Neuvott.	30/2	1/4	200	» 1: — 1:50 kor.
<i>Salo: Kivityöl.</i>	»	1/4	17/4	20	» 10 % kor.
<i>Kihjavannunmi: Kivityöl.</i>	»	1/4	25/4	200	» 10 % »
<i>Varhaus: Kauppalaustyöl.</i>	»	27/2	22/2	40	» 30 % »
<i>Turku: Laattatehdas</i>	»	27/2	18/4	170	10—20 % »
<i>Rauma: Rakennustyöl.</i>	»		23/3	350	20—30 % »
<i>Lohja: Maalarit</i>	»	30/3	1/5	20	Työehtosop. 20 % »
<i>Turku: Sementtivalimotyöl.</i>	»	1/3	15/3	100	10 % »
<i>Pori: Rakennustyöl.</i>	Neuvott.	1/5	24/5	400	Palkkahinn. 10—20 % kor.
<i>Kotka: Maalarit</i>	»	30/3	29/4	50	Työehtosop. 20 % kor.
<i>Helsinki: Rakennustyöl.</i>	»	6/3	19/4	4,000	Palkkahinn. 10 % »
<i>Tampere: Rakennustyöl.</i>	»	17/3	15/5	2,000	» 10 % »
<i>Kuopio: Maalarit</i>	»	15/3	1/5	50	Palkkasop. 12 % »
<i>Turku: Kivityöl.</i>	—	15/3		25	Tulokseton
<i>Äänekoski: Rakennustyöl.</i>	Neuvott.	15/4	1/5	200	10 % kor.
<i>Vaasa: Kivityöl.</i>	»	15/4	29/4	50	Työehtosop. 10—20 % kor.
<i>Tammisaari: Kaupunki</i>	»	13/4		50	10 % kor.
<i>Jyväskylä: Rakennustyöl.</i>	»	3/5	31/5	400	10 % »
<i>Kemi: Rakennustyöl.</i>	—	12/5	22/5	200	Vähäinen korotus.
<i>Oulu: Maalarit</i>	Neuvott.	29/4	31/5	70	Työehtosop. 11 % kor.
<i>Helsinki: Eristäjät</i>	»		5/7	50	Palkkahinn. 10—13 % kor.

Lakko alk. 18/5,
päätt. 7/6.

Paikkakunta ja työala	Selvitettiin	Alkoi	Päättyi	Työlukumäärä	Työnant.lukum.	Tulokset	Huomautuksia
<i>Vuoksenlaakso: Rakennustyöl.</i>	Neuvott.	12/5	22/5	1,000		Palkkahinn. 10—20 % »	
<i>Lahti: Rakennustyöl.</i>	»	1/4	27/4	600		» 20 % kor.	
<i>Lahti: Maalarit</i>	Lakko	30/3	24/5	50		Työehtosop. 11 % kor.	
<i>Pori: Maalarit</i>	»	30/3	2/5	40		» 11 % »	
<i>Riihimäki: Tiilit tehdas</i>	»	30/4	18/5	55		Palkkasop. 20 % »	
<i>Riihimäki: Maalarit</i>	Neuvott.	30/3	15/5	20		Työehtosop. 20 % »	
<i>Antrea: Kiviyöntek.</i>	»	30/3	29/4	40		» 10 % »	
<i>Lohja: Kauppalantytöl.</i>	»	15/5	15/5	30		Palkkahinn. 10 % »	
<i>Jokela: Tiilit tehdas</i>	Lakko	21/5	7/6	150		» 20 % »	Tois. teht. ilm. lakk. 20% k.
<i>Viipuri: Sementtivalimotyöl.</i>	—	24/5	1/6	100		Pieni palkankorotus	
<i>Lappeenranta: Rakennustyöl.</i>	—	14/5	30/6	800		10—15 % »	
<i>Kemi: Maalarit</i>	—	2/5	2/5			Pieni palkankorotus	
<i>Pori: Tiilit tehdas</i>	Lakko	8/6	17/6	25		10 % kor.	
<i>Kokkola: Rakennustyöl.</i>	—	23/8	28/8	50		10 % »	
<i>Rauma: Kaupungin työl.</i>	—	30/10				Tulokseton »	
<i>Kokkola: Kaupungin työl.</i>	—	15/11					
Puutyöväen liitto.							
<i>Suojärvi: Laatikkoteoll.</i>	Neuvott.	4/1	18/1	73	1	Kor. 24: — viikossa	
<i>Turku: Autokoriteoll.</i>	»	27/2	27/3	155	4	Sopimus, kor. 38: — viik.	Ent. sop. uusitt.
<i>Varsala: Sahateoll.</i>	»	4/3	13/5	80	1	» 40: — »	
<i>Järvenpää: Puusepänteoll.</i>	»	30/3	9/5	45	6	Sopimus, » 46: — »	Ent. sop. uusitt.
<i>Haaga ja Malmi: Puusepänteoll.</i>	»	20/4	9/5	145	4	» 46: — »	
<i>Hämeenlinna: Puusepänteoll.</i>	»	30/3	3/5	20	8	Sopimus, » 46: — »	Ent. sop. uusitt.
<i>Helsinki: » (Elanto)</i> ...	»	7/4	7/6	45	1	» 25: — »	Uusi sopimus
<i>Hyvinkää: »</i>	»	15/4	12/5	25	6	» 40: — »	»
<i>Muurame: »</i>	»	19/4	13/6	60	1	Tulokseton	
<i>Kerava: »</i>	»	10/4	25/4	190	1	Sopimus, kor. 35: — viik.	Palkkasitoutum.
<i>Äänekoski: Sahateoll.</i>	»	30/3	16/5	200	1	» 40: — »	
<i>Kotka: »</i>	»	14/4	25/4	1,850	1	» 20: — »	
<i>Järvenpää: »</i>	Neuvott.	14/4	19/4	77	1	» 20: — »	
<i>Kuopio: Puusepänteoll.</i>	»	26/4	27/7	38	6	» 35: — »	
<i>Helsinki: Lautat. y.m. (Oy. Mahogany) ..</i>	»	8/3	22/3	12	1	» 50: — »	

<i>Haukivuori:</i> Sahateoll.	20/2	7/3	185	1	Sopimus, kor. 15: — viik.	Palkkasitout.
<i>Pori:</i> Saha- ja laattikoteoll.	25/4	6/5	750	1	» » 16: — »	
<i>Oulu:</i> Puusepännteoll.	15/5	16/8	26	1	Sopimus, » 23: — »	
<i>Kotka:</i> Höyläämön- ja halkotarhatyöl.	4/5	13/5	8	1	» » 35: — »	
<i>Lahti:</i> Sahateoll.	3/6	21/6	342	1	» » 30: — »	
<i>Kemi:</i> Sahateoll.	8/6	15/6	2,300	2	kor. 15: — viik.	Palk. kor. osall. n. 1,800 työl.
<i>Pori:</i> Lautatarha- ja lastaustyöl.	14/6	28/6	100	1	» » 16: — »	
» Puusepännteoll.	24/7	21/8	100	1	» » 18: — »	
<i>Yhtäpöhläjä:</i> Sahateoll.	21/7	10/8	150	1	» » 15: — »	
<i>Turku:</i> Verhoilutyöala	18/9	31/10	31	18	Tulokseton	Sop. teko jäi v. veen 1938.
<i>Joensuu:</i> Puusepännteoll.	13/4	15/5	16	1	kor. 46: — viik.	
» Sahateoll.	9/4	23/4	450	1	» » 12: — »	
<i>Turku:</i> Harjateoll.	7/10	1/11	202	1	» » 15: — »	Palk. kor. osall. n. 100 työl.
<i>Lappila:</i> Puusepännteoll.	22/11	4/12	49	1	Sopimus,	Palk.alenn.torj.
<i>Vaasa:</i> »	29/11	10/12	90	5	kor. 23: — viik.	
<i>Olava:</i> Sahateoll.	18/12	28/12	225	1	Sopimus, » 24: — »	Ent. sop. uusitt.
<i>Helsinki:</i> Autokoriteoll.	4/2	13/2	325	4	» » 36: — »	»
<i>Tampere:</i> Huonekalujen viimeist.	25/1	27/1	17	1	» » 40: — »	
<i>Viipuri:</i> Puusepännteoll.	18/5	10/6	152	14	Sopimus, » 50: — »	Palkkasitout.
<i>Ruhmäki:</i> »	13/5	6/10	12	2	» » 35: — »	7-män työnant. hyv.sop. ilm.l.
<i>Kyrö:</i> »	18/5	8/6	28	3	» » 40: — »	Yksi työnant. edell. lakkot.
<i>Pori:</i> »	26/6	28/6	32	1	» » 45: — »	7 työnant. edell. lakkotilassa.
<i>Lahti:</i> »	24/9	—	112	7		Lakko puhkesi järj. oik. puol.
<i>Kronvik:</i> Sahateoll.	20/10	27/10	79	1	Tulokseton	
Työläisliitto.						
<i>Turku:</i> Puku- ja kappatehtaat	15/1	22/2	750	22	Työehtosop., kor. 10—15%	
» Räätiläit	15/2	15/3	40	15	» » 10 %	V. 1926 palkat
<i>Helsinki:</i> Räätiläit (tilaustyöt)	15/2	15/3	270	85	» » 10 %	»
<i>Viipuri:</i> Räätiläit (tilaustyöt)	1/4	23/4	50	20	» » 20—30%	Ylitt. v. 1927 pal.
» Miesten varastotyöt	15/2	1/3	75	14	» » 10%	Ent. sop. uusitt.
» Pukutehtaat	15/3	20/4	375	6	» » 8—10%	»
» Kappatyöt	15/2	1/3	300	8	» » 10 %	»

Paikkakunta ja työala	Selvitettiin	Alkoi	Päättyi	Työlukumäärä	Työnant. lukum.	Tulokset	Huomautuksia
<i>Helsinki:</i> Puku- ja kappatehtaat	Neuvott.	15/3	5/4	1,200	35	»	» 8-10%
» OTK:n neulomo ja pukimo	»	1/4	1/5	350	1	»	» 8-12%
» Prässämöt	»	1/5	1/6	25	17	»	» 15-40%
<i>Viipuri:</i> Lakkitehtaat	»	24/8	13/9	250	5	Palkkasit.	» 10-15%
<i>Kuopio:</i> Rättilit	»	28/9	15/10	40	8	Työehtosop.	» 10-15%
<i>Viipuri:</i> Linavaatetyöt	»	10/10	29/11	200	6	» kor. 7-16%	» 10-12%
<i>Tampere:</i> Epilän Nahkatehdas	Lakko	20/2	8/3	60	1	Työehtosop.	Ent. sop.
<i>Helsinki:</i> Salkku- ja satulasepät	Neuvott.	15/2	22/3	200	17	» 10 %	» 5-10%
» Vulkanisointityöt	Lakko	5/5	15/5	60	18	Työehtosop.	Uusi sop.
<i>Viipuri:</i> Jalkineityöt	Neuvott.	27/7	5/8	140	16	» 10-15%	» 10-15%
<i>Töysä:</i> » (lapikassuutarit)	»	13/7	28/7	70	5	»	» 10-15%
<i>Lahti:</i> »	»	24/8	1/9	29	13	»	Ent. sop.
<i>Jyväskylä:</i> »	»	25/9	1/9	13	6	»	Ent. sop.
<i>Uusikaupunki:</i> Nahkatehdas	Neuvott.	15/11	25/11	12	1	» 10%	» 10%
<i>Oulu:</i> Jalkineityöl. (lapikassuutarit)	»	10/10	20/10	240	1	» 8-12%	» 8-12%
Elintarveteollisuuden liitto.							
<i>Helsinki:</i> Työväenyhdistys. Rav. työl.	Neuvott.	1/12	1/2	120	1	Sopimus, kor.	6 %
» Osl. Elanto	»	1/5	1/7	400	1	»	» 8 %
» » Makkaratyöl.	»	31/11	31/12	36	1	»	» 8 %
<i>Turku:</i> Työväenyhdistys. Rav.ityöl.	»	1/5	1/7	22	1	»	» 12 %
» Osuosl. Tarmola	»	12/12	1/2	15	1	»	» 9 %
<i>Helsinki:</i> Leipomoliikk. harj. Leipurit.	»	31/12	16/4	450	16	»	» 8 %
<i>Oulu:</i> Oulun Osk. Leipurit	»	1/4	1/6	20	1	»	» 8 %
» » Makkaratyöl.	»	1/4	1/6	8	1	»	» 8 %
<i>Varkaus:</i> Osl. Työnvoima. Ravintolat.	»	1/5	1/7	10	1	»	» 12 %
<i>Kotka:</i> Kymmi. Osuosl. Ravintolat.	»	31/10	31/12	35	1	»	» 12 %
<i>Pietarsaari:</i> Osl. Varma. Ravintolat.	»	31/10	31/12	12	1	»	» 18 %
<i>Tampere:</i> Osl. Voima ja Työv. yhd. Leip.	»	16/8	16/10	23	1	»	» 10 %
» Brander & Kumpp. Leip.	»	1/10	17/12	15	1	»	» 10 %
<i>Vaasa:</i> Työväenyhdistys. Ravintolat.	»	1/6	1/8	10	1	»	» 10 %
<i>Sortavala:</i> Itä-Karj. Osl. Ravintolat.	»	1/3	1/5	12	1	»	» 13 %
<i>Enso:</i> Osuusliike. Leipurit.	»	15/2	15/4	8	1	»	» 12 %

<i>Imatra:</i> Osuusliike. Leipurit.	15/2	15/4	12	1	»	»	12 %
<i>Enso:</i> Työväenyhdistys. Ravintolat.	1/1	1/3	10	1	»	»	12 %
<i>Hyvinkää:</i> Osl. Ahjo. Leipurit.	1/3	1/5	8	1	»	»	12 %
<i>Tampere:</i> Makkarat. harj. Makkarat.	1/4	1/6	33	2	»	»	10 %
<i>Lappeenranta:</i> Työv. yhd. Ravintolat.	1/8	1/10	10	1	Sopimus. kor.	12 %	
<i>Vaasa:</i> Leipomoliikkeenharj. Leipurit.	1/4	12/6	50	13	»	»	15 %
<i>Vaasa:</i> Osuusliike. Leipurit.	1/4	10/6	20	1	»	»	15 %
<i>Helsinki:</i> Osuustukkukauppa. Myllärit.	1/7	1/9	25	1	»	»	8 %
<i>Lohja:</i> Osl. Keko. Leipurit.	1/10	1/12	10	1	»	»	12 %
<i>Joensuu:</i> Osl. Oma-Apu. Ravintolat.	31/10	31/12	12	1	»	»	15 %
<i>Pietarsaari:</i> Strengbergin tupakkat. Tupakkat.	1/4	18/5	800	1	Palkkasop. kor.	8 %	
<i>Helsinki:</i> Tupakkat. Fennia. Tupakkat.	1/6	1/7	400	1	»	»	12 %
<i>Helsinki:</i> Suom. Tupakka. Tupakkat.	1/9	15/9	52	1	»	»	10 %
<i>Kuopio:</i> Osl. Kalla. Leipurit.	1/5	1/7	10	1	Sopimus.	»	5 %
<i>Lahti:</i> Lahden Osl. Leipurit.	31/10	31/12	10	1	»	»	5 %
<i>Kerava:</i> Työv. yhd. Ravintolat.	1/10	1/11	11	1	»	»	10 %
<i>Viipuri:</i> Osuustukkukauppa. Makkarat.	1/4	1/5	18	1	Palkkasop.	»	10 %
<i>Helsinki:</i> Osl. Elanto. Einestytöl.	1/5	1/6	16	1	Sopimus.	»	8 %
<i>Helsinki:</i> K:gin Teurastamo. Teurastajat.	1/3	14/5	12	1	Palkkasop.	»	8 %
<i>Viipuri:</i> Leipomoliikk. harj. Leipurit.	1/5	1/6	250	32	»	»	12 %
<i>Viipuri:</i> Makkariikkeenharj. Makkarat.	1/4	1/5	60	3	kor.	12 %	
<i>Turku:</i> Leipomoliikk. harj. Leipurit.	1/4	1/5	150	10	»	»	7 %
<i>Vaasa:</i> Klingmanin Makkaratelhdas. Makkaratytöl.	1/4	15/5	150	10	»	»	10 %
<i>Helsinki:</i> Juomateollisuusyönantajat. Juomateollistytöl.	15/11	15/12	12	1	»	»	10 %
<i>Maaria:</i> Huhtamäki-Hellas. Makeistytöl.	1/4	1/5	250	4	»	»	10 %
<i>Turku:</i> Makkaratelhtaatytöl.	15/8	15/9	200	1	»	»	5 %
<i>Helsinki:</i> Sokeritelhtaatytöl.	15/8	10/9	50	5	»	»	5 %
<i>Helsinki:</i> Meijeriliike O/Y. Leipurit.	2/1	10/4	200	4	Kor. 20—60 p. tunn.		
	15/11	—	60	1	Lakko jatkuu v. 1938		
					Vaatin. työehtosop. hyväks.		
Kuljetustyöntekijäin liitto.							
<i>Helsinki:</i> Kulj.liikk. autonkulj. ja apum. » Meijeri- ja leipomoliikk. autonkulj. ja apum.	3/3		89	24	Kor. 100: —, 200: — kk. » 100: —, 200: —, 300: —		
» » Kauppaliikk. autonkulj. ja apum. » Satamatyöntekijät.	7/3		149	42	» kk.		
» » Rakennuskuorma-autoilijat.	7/3		800	124	» 100: —, 200: —, 300: — kk.		
	11/4	14/4	800	3	Kor. 1: — tunn.		
	1/4	13/4	480		Kor. 10 %		
					Uusi maksulup.		

Paikkakunta ja työala	Selvitettiin	Alkoi	Päättyi	Työluku-määrä	Työnant.lukum.	Tulokset	Huomautuksia
<i>Hyvinkää:</i> Osuusliike Ahjo	»	26/2	12/3	6	1	» 200: — kk.	
<i>Kotka:</i> Satamatyöntekijät	»	16/4	20/4	1,400	3-9	» 1: —, 1: 50 tunn.	
<i>Kotka:</i> Kauppiain ja leipomoiden autonkulj.		1/8		8	—		
<i>Viipuri:</i> Satamatyöntekijät							
<i>Turku:</i> »							
<i>Rauma:</i> »							
<i>Pietarsaari:</i> »							
<i>Kemi:</i> »							
<i>Yksipihlaja:</i> »	Neuvott.						
(yleinen palkkaliike)		1/4	20/4	6,000	1	Kor. 2: — tunn.	
<i>Lahti:</i> Satamatyöläiset	»	1/4	19/4	100	5	» 20 %	
<i>Rauma:</i> Lautatarhatyöläiset	»	14/4	18/4	100	4	» 20 %	
<i>Tampere:</i> Satama- ja ajomiehet		26/2		290	11	» 15 %	Uudet tariffit. Yksipuol. hinn.
<i>Tampere:</i> Rakennuskuorma-autoilijat	5 päivän lakko	15/6	28/7	72	2	Ositt. kor. 10 % ja tunn. 1: —.	Maksulupaus
<i>Turku:</i> Linja-autonkuljettajat	Neuvott.	16/4	30/4	19	15	Kor. 100: —, 75: — viikk.	
<i>Turku:</i> Lautatarhatyöläiset		6/5	1/7	60		Eräitä korotuksia	
<i>Uusaa:</i> Lautatarhatyöläiset	Neuvott.	11/4	19/4	111	9	Kor. 20 %	Uudet tariffit
<i>Vaasa:</i> Pölkkylastaajat	4 päivän lakko	2/8	6/8	140	1	Avoimena	Maksulupaus
<i>Pori:</i> Automiehet, Osuusliike Kansa		31/10					
<i>Viipuri:</i> Kuorma-autoilijat							
Jalometalityöntekijäin liitto.							
<i>Hämeenlinna:</i> Jalometalityöl.	Neuvott.	22/9	7/10	141	1	—: 75 tunn, 20 % urakk.	
<i>Turku:</i> »	»	22/9	16/10	224	5	15 % tunn.	
»	Lakko	7/10	16/10	21	1	22 % »	
»	Neuvott.	18/10	26/10	4	1	1: — tunn.	
<i>Helsinki:</i> »	»	23/9	3/10	147	10	15 % tunn. urakk 20 %	
»	»	8/10	15/10	62	2	»	
»	Lakko	22/10	28/10	41	1	—: 50 — 1: 50 tunn. urakkat. 20 %, kiillottaj. 15 %	
<i>Tampere:</i> »	Neuvott.	—	—	13	4	1: — tunn.	
<i>Vaasa:</i> »	»	20/10	3/11	8	4	—: 50 — 1: — tunn.	
<i>Kuopio:</i> »	»	27/9	13/11	17	4	—: 50 — 1: 50 tunn.	

Lasiteollisuusyöväen liitto:

Lahti: Akkunalasitehdas .....
 Karhula: Lasitehdas .....
 Riihimäki: » .....
 Ryttylä: » .....
 Viiala: » .....
 Kauklahti: » .....
 Helsinki: Lasinleikkaajat .....

Neuvott.
 Uhtavaat.

28/12 15/2
 12/5 15/9
 10/5 13/6
 10/5 13/6
 10/5 6/6
 10/5 13/6
 3/7 11/7

130
 550
 650
 150
 250
 100
 50

1 Kor. 3—20 %
 » 10—20 %
 » 10—20 %
 » 10—20 %
 » 10—20 %
 » 10—20 %
 10 Palkkalupaus kor. 10 %

Rautatieliäisten liitto.

V.R:n konepajatyönt. ....

30/12
 36

3,500

1 Palkankorotus 5—10 %

Palkkaliike käs.
 V.R:n konep.
 ja varikot.

V.R:n konepajatyönt. ....

2/6
 7/12

3,600

1 Urakkapalkk. kor. 5—13 %
 t. palk. kor. niille, jotka
 eiv. tee urakat n. 5 %

VR:n ratatyöläiset H:ki, Vaasa ja Lahti
 sekä useita polttoainevarastoja tehty
 tehty useita palkankor. esit. v. varr. ...

600

1 Pien. t. ja urakkap. kor.

Kunnantyöntekijäin liitto.

Helsinki: Kaupungin eri laitosten ja toi-
 mistojen alaiset tunti-työt .....

13/9 15/12

3,500

1 Kor. 6 %

Alin kor. 50 p.t.

Helsinki: Sairaaloitten, Kunnalliskodin,
 Keskuskeittolan y.m. laitosten alempi
 palvelus- ja taloushenkilökunta .....
 Helsinki: Ylimääräiset rahastajat raitio-
 tellä (etupäässä kesänalakaan)

13/9 15/12

900

1 Kor. 6—8 %

Kuntauksipalk.

Helsinki: Raitio ja Omnibus Oy:n Kor-
 jaamon tunti-työt ..

1/10 1/11

55

» 200 mk kk:n eli 20 %

Helsinki: Raitioiteiden ratatyöt .....

8/10 20/12

200

» 6 %

Jyväskylä: Kivityöt .....

1/11 20/12

150

» 6 %

» Kaupungin eri tunti-työt ...

8/9 2/10

25

» 15—30 %

28/10

60

1 —

Urakkatöitä

	Kirjeenv.	30/3	30/4	57	1 Kielteinen vast.	Laitosm. palk.
<i>Pori:</i> Puuvillatehdas	»	30/3	30/4	57	1 »	
»	»	26/5	4/10	2,100	1 »	
»	»	18/8				
»	»	21/9				
<i>Forssa:</i> »	»	21/6	2/7	100	1 Kor. 5 %	
<i>Hyvinkää:</i> Villatehdas	»	syysk.	syysk.	1,200	1 Väh. korj. al. palk.	
<i>Hämeenlinna:</i> Verkatehdas	»	»	»	600	1 Keskim. 7 %	
Muurarien liitto.						
<i>Turku:</i> Muuraustyöt.	Neuvott.	31/1	12/4	190	Palkkasopimus 20 %	
<i>Helsinki:</i> muuraustyöt väliseinätyöt	Keskust.	30/9	1/4	1,100	Palkkalupa 10 %	
<i>Tampere, Kotka, Viipuri, Lappeenranta,</i>						
<i>Tampere, Kotka, Viipuri, Lappeenranta ..</i>		30/9	1/4	500	Järjestöjen päätös	Koskee koko maata
Maaseutuhinnoittelu			1/3	500		
Merimies-Unioni.						
Konevoimainen ulkomaanliikenne			1/9	4,200	72 Palkkasitoumus, kor. 18 %	Neuv.pöytäkirj.
<i>Turku:</i> Rannikkoliikenne				80	5 —	
<i>Tampere:</i> Sisävesiliikenne				30	10 —	100: — - 150: —

Konferenssi. vuosi	Sopimukset	Albania	Argentina	Australia	Belgia	Brasilia	Bulgaria	Chile	Colombia	Tanska	Dominik. tasav.	Eesti	Suomi	Ranska	Kreikka	Intia
1919	1 Työajan rajoitus	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	2 Työttömyys	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	3 Naisten työskentely ennen ja jälk. synnytyksen ..	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	4 Naisten yötyö	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	5 Alimmaisikäraja teollisuudessa	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	6 Alaikäisten yötyö	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	7 Valkoisen fosforin käyttö (Bernin sopimus)	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
1920	8 Alimmaisikäraja laivoissa	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	9 Merimiesten työttömyyskorvaus	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	10 Merimiesten työnvälitys	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
1921	11 Alaikäisten käyttö maataloudessa	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	12 Maataloustyöväen yhdistysmisoikeus	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	13 Sosiaalivakuutus maataloudessa	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	14 Lyijyvalkean käyttö maalaustöissä	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	15 Viikkolepo teollisuusyrityksissä	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	16 Lämmittäjien ja hiilenkantajain alimmaisikäraja ..	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	17 Nuorten merimiesten lääkärintarkastus	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
1925	18 Korvaus työtapaturomissa	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	19 Korvaus ammattisairauksissa	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	20 Työtapaturomien korvaus ulkomaisille työntek. ..	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	21 Yötyö leipomoissa	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
1926	22 Siirtolaistarkastus	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	23 Merimiesten työ sopimukset	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	24 Merimiesten kotiuttaminen	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
1927	25 Teollisuustyöläisten sairausvakuutus	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	26 Maataloustyöläisten sairausvakuutus	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
1928	27 Järjestelmä minimipalkkojen määräämiseksi	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
1929	28 Raskaiden kollien paino merikuljetuksessa	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	29 Tapaturomasuojelu lastaus- ja purkaustöissä	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
1930	30 Pakollinen työ siirtomaissa	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	31 Liiketyöläisten työaika	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
1931	32 Työaika hiilikaivoksissa	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
1932	33 Tapaturomasuojelu lastaus- ja purkaustöissä (tar- kist. sop. N:o 29)	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	34 Alimmaisikäraja ei-teollisuustöissä	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
1933	35 Maksullinen työnvälitys	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	36 Teollisuustyöläisten vanhuusvakuutus	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	37 Maataloustyöläisten vanhuusvakuutus	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	38 Teollisuustyöläisten työkyvyttömyysvakuutus	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	39 Maataloustyöläisten työkyvyttömyysvakuutus ..	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	40 Teollisuustyöläisten kuolemantapausvakuutus	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	41 Maataloustyöläisten kuolemantapausvakuutus	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
1934	42 Naisten yötyö (tarkist.)	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	43 Korvaus ammattisairauksissa (tarkist.)	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	44 Työaika automaattisissa akkunalasitehtaissa	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	45 Työttömyyskorvaus tai -avustus	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
1935	46 Naisten työskentely maanalaisissa kaivoksissa	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	47 Työaika hiilikaivoksissa	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	48 40 tunnin työviikko	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	49 Eläkeoikeuden säilyttäminen maasta muuttaessa ..	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	50 Työaika pullolasitehtaissa	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
1936	51 Työntekijäin värväys siirtomaissa	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	52 Työajan lyhennys	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	53 Työntekijäin lomat	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
	Ratifiointien lukum. paitsi sopimus N:o 7.	4	16	10	23	8	29	33	24	12	4	20	16	19	17	14

R — ratifioitu, E — ehdollisesti ratifioitu, r — päätös

eri maissa v. 1937 loppuun mennessä.

	Italia	Japani	Jugoslavia	Kanada	Kiina	Kuba	Latvia	Liberia	Liettua	Luxemburg	Mexiko	Alankomaat	Nicaragua	Norja	Uusi Seelanti	Paraguay	Persia	Peru	Puola	Portugalia	Rumania	Sveitsi	Espanja	Isobritannia	Kuotsi	Etelä-Afrikka	Tšekkoslovakia	Turkki	Saksa	Unkari	Uruguay	Venezuela	Itävalta	Ratifiointien lukum. (R+E)		
R	E	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	22	1
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	30	2
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	16	3
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	30	4
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	27	5
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	30	6
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	(34)	7
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	32	8
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	25	9
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	24	10
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	20	11
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	29	12
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	21	13
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	24	14
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	28	15
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	32	16
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	31	17
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	17	18
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	35	20
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	10	21
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	19	22
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	21	23
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	17	24
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	16	25
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	11	26
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	20	27
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	33	28
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	4	29
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	17	30
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	9	31
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	1	32
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	7	33
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	6	34
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	4	35
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	2	36
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	2	37
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	2	38
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	2	39
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	1	40
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	1	41
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	8	42
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	7	43
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	1	44
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	1	45
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	7	46
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	1	47
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	—	48
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	—	49
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	1	50
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	—	51
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	—	52
R	r	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	—	53
22	21	13	21	7	12	26	17	1	7	27	9	18	30	15	—	—	—	—	17	8	17	9	33	28	19	7	13	—	17	17	30	4	18	732		

ratifioinnista tehty, e — ehdotus ratifioinnista tehty.

Pöytäkirja Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton (SAK) r.y. Valtuuston sääntömääräisestä kokouksesta, joka pidettiin 6 päivänä toukokuuta 1937 Helsingissä HTY:n talon E-salissa. Kokouksen puheenjohtajana toimi SAK:n puheenjohtaja *Edv. Huttunen*, sihteerinä *E. K. Louhikko* ja *A. Sumu*.

Kokouksen alkutoimenpiteet.

Kokouksen avasi SAK:n puheenjohtaja *Edv. Huttunen* omistaen aluksi muutamia sanoja riveistä poistuneille *Emil Murrolle*, *Lauri Mikkoselle* ja *Artturi Aallolle*. Kokous kunnioitti hetken hiljaisuudella vainajien muistoa.

Puheenjohtaja totesi, että tämän kokouksen tehtävänä on tarkastella SAK:n toimintaa edelliseltä vuodelta ja hahmoitella vastaista taivalta. Se, että kokoukselle ei ole jätetty mitään erillisiä alustuksia ja esityksiä, johtuu siitä, että SAK:n edustajakokous pidetään jo parin viikon kuluttua ja sille on jätetty ja valmistettu lukuisia alustuksia.

Edellisen vuoden toimintaa tarkasteltaessa voidaan todeta, että se on ollut tuloksellista. Talouselämän jatkuva vahvistuminen ja työttömyyden aleneminen ovat edistäneet palkkatyöläisten aseman paranemista. Kun talouselämän noususta huolimatta työpalkkojen nousu on ollut perin hidasta, jopa useilla aloilla kokonaan olematonta, on se osoittanut entistä laajemmille työläisjoukoille ammatillisen järjestäytymisen välttämättömyyden. Ammatillisten järjestöjen jäsenmäärä onkin kertomusvuoden aikana jatkuvasti lisääntynyt ja ilahduttavaa on, että noususuunta on jatkunut, jopa entistä nopeammassakin tahdissa kuluvanakin vuonna. Vuosikirjasta havaitaan, että toiminta yleensäkin on viime vuonna ollut entistä tehokkaampaa. Varsinkin palkkaliikkeitä, joista useimmat tuottivat myönteisiä tuloksia, oli runsaasti. Tässä suhteessa on kuluva vuosi ollut edellistäkin vilkkaampi, sillä jo näiden alkukuukausien aikana on palkkaliikkeiden lukumäärä ylittänyt edellisen vuoden vastaavan ajan luvut. Lakkojen lukumäärä kuluvan vuoden 4 kuukauden aikana oli 12, joista yksi, Lahden puuseppien lakko, jo edellisenä vuotena alkanut. Ottaen huomioon vallitsevat olot ja mahdollisuudet, on lakkojen lukumäärää pidettävä perin alhaisena. Kun työläiset ovat saaneet vaatimuksistaan osankin toteutetuksi, ovat he tyytyneet toistaiseksi, joten lakoista on välttytty. Merkille pantavaa on, tosin kyllä itsestään selvä asia, että palkkaliikkeet ovat paremmin tuottaneet tuloksia niillä aloilla, joilla järjestäytyminen on parempaa.

Tässä yhteydessä ei ole syytä kosketella menneisyyttä enempää, sen sijaan mainittakoon muutama sana lähitulevaisuuden näkökohdista.

Valtiollisessa elämässä on tapahtunut sikäli myönteistä, että hallitusvastuusta on kokoomus, tuo tähänastinen itseoikeutettu hallituspuolue tullut syrjäytetyksi. Sosialidemokraatit, jotka ovat olleet hallituspolitiikan si-

vultakatsojia, ovat nyt jakaneet hallitusvastuun maalaisliiton kanssa. Tuntuu luonnolliselta, että maalaisliitto ja sosialidemokraatit voivat jatkuvastikin hoitaa maan hallitusasioita.

Taloudellisessa elämässä jatkuu nousukausi edelleenkin. Kukaan ei osaa sanoa, miten kauan tämä tilanne kestää. Luultavaa kuitenkin on, että vienti tulee olemaan edelleen ainakin nykyisen suuruinen, varsinkin selluloosaan nähden. Puutavaran vienti sen sijaan tuskin enää ainakaan nousee, saattaapa se alentuakin. Rakennustuotanto, joka on yhteydessä muun tuotantoelämän kanssa, on niinikään varsin vilkasta. On kuitenkin suuri vaara olemassa, että jo ensi vuonna tässä suhteessa kääntyy tilanne epäedullisemmaksi. Tarvikeaineiden hintojen ja palkkojen nousu kohottaa rakennuskustannuksia, josta on seurauksena, että vuokrienkin täytyy nousta. Vuokrat kuitenkin tuskin voivat nousta paljon suuremmassa suhteessa kuin muutkaan kulutustarpeet.

Kaikessa tapauksessa, vaikka nyt onkin myönteinen tuuli, on meidän varauduttava siihenkin mahdollisuuteen, että talouselämä huononee. Lohdutuksena on se, että järjestömme ovat nyt jo siinä määrin kunnossa, että me kykenemme käymään tehokasta taistelua tyydyttävän palkkatason puolesta. Tässä mielessä olkoon tämäkin kokous osaltaan edistämässä liikkeemme kehitystä.

Kokous todettiin sääntöjen määräämällä tavalla koollekutsutuksi, SAK:n Valtuuston varsinaiseksi kokoukseksi.

Toimitetussa nimenhuudossa todettiin saapuvilla oleviksi seuraavat Valtuuston jäsenet: *Y. Salminen, N. Välläri, A. Karanterä, T. Haaja, E. Päiviö, H. Sahi, K. Salonen, A. Kari, J. O. Kangas, O. Suikkanen, J. Halme, A. Valkama, E. Härmä, I. K. Björk, E. Mäkelä, A. Karvosenoja, E. A. Vnori, O. Turunen, J. Tunturi, J. A. Niemi, V. Kataja, T. Laitinen, T. E. Laakso, K. Suhonen, O. Saarinen, A. Saxell, H. Sarén.*

Lisäksi olivat kokouksessa saapuvilla SAK:n tilintarkastajat sekä Työvaliokunnan jäseniä ja ammattiyhdistysliikkeen toimitsijoita.

Kokouksen pöytäkirjan tarkistajiksi valittiin *A. Karvosenoja* ja *T. Laitinen*.

Toimintakertomus.

V. 1936 toimintakertomuksesta syntyi laajempi keskustelu vuosikirjan luvun »kansainväliset suhteet» kohdalla, jossa puheenjohtaja *Huttunen* käytti puheenvuoron kosketellen siinä niitä erimielisyyksiä, jotka olivat syntyneet SAK:n Työvaliokunnan ja Merimies-Unionin kesken edustajan nimeämisessä merimiesasioita käsittelevään työkonferenssiin. Selostettuaan edustajaehdokkaan nimeämisasian eri vaiheita, jolloin Merimies-Unionin lehdessä julkaistiin kaksi sellaista kirjoitusta, jotka ovat vertaansa vailla nykyisen ammattiyhdistysliikkeen aikana, puheenjohtaja huomautti, että SAK:n Työvaliokunta katsoo, että Merimies-Unionin johdon ja sihteerin menettely ei sovi rehelliselle ja rakentavalle ammattiyhdistysliikkeelle, joten Työvaliokunta on tahtonut saattaa tapauksen Valtuuston kokouksen tietoon ja ratkaistavaksi. (Nimeämisasian eri vaiheet sekä asiakirjat on laajemmin selostettu SAK:n edustajakokouksen pöytäkirjassa, edustajakokouksen käsiteltyä myöskin mainitun kysymyksen.)

Syntyneessä keskustelussa toi *Välläri* esiin Merimies-Unionin näkökohdat asiassa, huomauttaen, että Unionin lehdessä julkaistut kirjoitukset ja väitteet pitävät paikkansa sekä, että keskusjärjestöllä ei ole nimeämisoikeutta ulkomaiseen edustukseen nähden sellaisissa tapauksissa, jolloin on kysymys erikoisalan kysymyksistä.

Toisaalta korostettiin sitä, että Työvaliokunnan omaksuma kanta ehdokkaan nimeämisasiassa on vanha ammattiyhdistysliikkeen käytäntö ja koska nyt on syntynyt riitaa ja erimielisyyttä siitä kenellä on lopullinen nimitysoikeus edustusasioissa, olisi samalla tässä yhteydessä se todettava ja vahvistettava.

Pöytäkirjaan päätettiinkin merkitä, että milloin on kysymyksessä ammattiyhdistysliikkeen ulkopuolinen virallinen edustus sekä koti- että ulkomailla, on SAKilla lopullinen oikeus ehdokkaan esittämiseen ja nimeämiseen.

Kokouksessa oli myös esitetty seuraava ehdotus paheksumislausunnoksi: »Kuultuaan SAK:n Työvaliokunnan selostuksen Merimies-Unionin johdon toimenpiteistä edustajan valitsemisasiassa merimiestyökonferenssiin, päättää Valtuusto lausua tästä Merimies-Unionille jyrkän paheksumisensa.»

Toimitetussa avoimessa äänestyksessä annettiin paheksumislausunnon puolesta 21 ääntä ja sitä vastaan 2 ääntä. Työvaliokunnan jäsenet eivät osallistuneet äänestykseen. Päätöksen johdosta esitti *Välläri* seuraavan kirjallisen vastalauseen:

»Suomen Merimies-Unionin r.y. edustajana esitän vastalauseen Valtuuston enemmistön hyväksymän paheksumisen johdosta S. Merimies-Unionille, koska päätös tehtiin tutustumatta niihin asiakirjoihin, jotka koskevat merimiesten edustusta lokakuun 6 p. 1936 Genevessä alkaneessa kansainvälisen työjärjestön meriasiainkonferenssissa, ja koska, kuten SAK:n varapuheenjohtaja Salovaara selitti, asiaa ei tunneta Valtuustossa, asian-
tuntemattomuudesta tehdyt päätökset, eivät ole SAK:n Valtuuston arvon vaatimuksia vastaavia.»

Toimintakertomuksen käsittelyssä käytettiin vielä muutamia hajapuheen-
vuoroja »Palkkatyöläinen-nimikkeen kohdalla sekä »Erilaisia lausuntoja»-
luvun kohdalla, minkä jälkeen kertomus hyväksyttiin esitettäväksi SAK:n edustajakokoukselle.

Tilikertomukset.

Tilikertomusten käsittelyn yhteydessä esitettiin tiedustelu kertomusten ennakolta jakamisesta Valtuuston jäsenille ja merkittiin annettu selvitys. SAK:n, Palkkatyöläisen ja O/Y Työväentalon tilikertomukset hyväksyttiin yksimielisesti esitettyjen tilintarkastuslausuntojen perusteella ja asianomaisille myönnettiin vastuuvapaus.

Tulo- ja menoarviot.

Tulo- ja menoarvioitten osalta esitettiin muutamia tiedusteluja, jonka jälkeen ne yksimielisesti hyväksyttiin.

Julkilausuma metallityöläkön johdosta.

Varsinaisten asiain päätyttyä otettiin käsiteltäväksi ehdotus Valtuuston julkilausuman antamisesta metallityöläisten suurtaistelun johdosta. Asiassa käytti alustavan puheenvuoron Metallityöväen liiton puheenjohtaja E. *Aittola*, selostaen taistelun tähänastisia vaiheita ja todeten sen suuren yksimielisyyden, jolla työntekijät ovat taisteluaan käyneet. Keskustelun jälkeen hyväksyttiin esitys seuraavan julkilausuman antamisesta:

SAK:n Valtuusto, kokoontuneena sääntömääräiseen vuosikokoukseensa ja kuultuaan selostuksen kuluva vuoden palkkaliik-

keistä sekä niistä työtaisteluista, joihin työnantajain yksinvaltiut on työntekijät pakoittanut, toteaa tyydytyksellä ja ihailulla sen yksimielisyyden ja lujouden, jota Helsingin ja Turun metalliteollisuustyöläiset ovat raskaassa lakkotaistelussaan osoittaneet. Samalla, kun Valtuusto tunnustaa tämän työtaistelun oikeutuksen ja suuren merkityksen metallityöväestön pyrkimyksille korottaa elintasoaan, kehoittaa Valtuusto työläisiä entistä suuremmassa määrässä liittymään ammatillisiin järjestöihin, koska vain voimakkailta ammatillisilla järjestöillä on ratkaiseva vaikutus työtaistelujen myönteiseen tulokseen.

Valtuuston edustajat edustajakokoukseen.

SAK:n Valtuuston edustajiksi SAK:n toiseen varsinaiseen edustajakokoukseen valittiin *E. A. Vuori* ja *U. H. Immonen*.

Kokouksen lopettaminen.

Lopettajaispuheessaan puheenjohtaja *Huttunen* totesi, että tämä kokous on viimeinen Valtuuston nykyisessä kokoonpanossa, mutta ennakkotiedot osoittavat, että suuri osa Valtuuston jäsenistä tulee jäämään paikalleen. Se merkitsee sitä, että sama hyvä yhteistyö, joka on vallinnut kuluneen kolmivuotiskauden, tulee jatkumaan Työvaliokunnan ja Valtuuston kesken. Lopuksi hän kiitti Valtuuston jäseniä siitä työstä, jota he ovat ammattiyhdistysliikkeen hyväksi tehneet.

Kokous lopetettiin laulamalla Työväen marssi.

Pöytäkirja Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton (SAK) r.y. Valtuuston ylimääräisestä kokouksesta, joka pidettiin 19 päivänä joulukuuta 1937 Helsingissä Työväentalon B-salissa. Kokouksen puheenjohtajana toimi SAK:n varapuheenjohtaja Väinö V. Salovaara ja sihteerinä E. K. Louhikko ja A. Sumu. Pikakirjoittajana toimi Akseli Valta.

Kokouksen alkutoimet.

Kokouksen avasi SAK:n varapuheenjohtaja Väinö V. Salovaara, huomauttaen, että tämä SAK:n Valtuuston kokous on kutsuttu koolle sen johdosta, että ensimmäinen ja monivuotinen puheenjohtajamme Edv. Huttunen on sanoutunut irti toimestaan. Hän on nyt jo erossa puheenjohtajan virasta, joten varapuheenjohtajan on johdettava kokouksessa puhetta.

Avauspuheessaan varapuheenjohtaja Salovaara loi myös katsauksen kuluneen vuoden toimintaan huomauttaen m.m. seuraavaa:

Kuluvavuosi on ollut ammattiyhdistysliikkeelle verrattain suotuisa. Vuoden 1936 päättyessä oli jäsenlukumme 44,500, vähän päälle. Nythän voimme sanoa, että jäsenlukumme oli jo syyskuun vaiheessa 59,000 paikkeilla ja ennenkuin pääsemme vuoden loppuun, ei liene liioiteltua sanoa, että jäsenlukumme on 65,000. Tätä ainakin osoittaa se, että kaikissa liitoissa huomaamme runsasta jäsenmäärän lisäystä.

Järjestömme yhä voimakas kasvu on myöskin aiheuttanut, että työnantajat ovat yhä voimakkaammin käyneet järjestöjemme kimppuun. Yhtämittaa näkee sanomalehdistössä myöskin vaatimuksia SAK:n lakkauttamisesta milloin minkin syyn nojalla. Pääsyynä lienee työnantajapiireillä ollut se, että järjestömme ja sen alaiset liitot ovat voimakkaammin kuin aikaisempina aikoina ryhtyneet vaatimaan työehtosopimuksia.

Mitä palkkaliikkeisiin tulee, on niitä tämän vuoden aikana ollut yli 400, joista suurimmat olivat ne lakot, jotka käytiin metallityöläisten keskuudessa Turussa ja Helsingissä ja kestivät noin 8 viikkoa. Näistä 400 palkkaliikkeestä, jotka mainitsin, johti noin 40 avoimeen taisteluun. Palkan korotuksia on näiden palkkaliikkeiden ja työtaistelujen avulla saatu kymmenilletuhansille työläisille.

Voimme siis merkitä, että elämme nousuaikaa ei yksin taloudellisesti, vaan myöskin järjestöllisesti. Samoin on hyvä sopu vallinnut järjestön ja sen jäsenistön keskuudessa, ja sehän onkin se tekijä, joka antaa merkitystä työllemme ja toiminnallemme.

Valtuuston ylimääräinen kokous todettiin sääntöjen määräämällä tavalla koollekutsutuksi ja lailliseksi käsittelemään sille esitetyt asiat.

Toimitetussa nimenhuudossa todettiin saapuvilla oleviksi seuraavat Valtuuston jäsenet: Y. Laakkonen, I. Saksman, V. Kataja, J. E. Pukander,

T. E. Laakso, O. Kekäläinen, F. Lahti, A. Mäkinen, J. A. Niemi, R. Kolinen, J. O. Kangas, H. P. Kalervo, E. Syvänen, O. Turunen, A. Karvosenoja, U. H. Immonen, J. Ahmala, I. K. Björk, H. Saren, A. Saxell, O. Saarinen, J. Halme, E. Lindroos, N. Välläri, H. Kankaanpää, P. Järvinen, E. Ojala, M. Toivanen, A. Vilkas, J. Karvinen, E. A. Vuori, Hj. Lappalainen, A. Karanterä. Kutomateollisuustyöväen liiton jäsenen A. Vuoren tilalla oli liiton sihteeri *K. V. Syrjänen*.

Lisäksi olivat saapuvilla SAK:n tilintarkastajat sekä Työvaliokunnan jäsenet ja liittojen toimihenkilöitä.

Pöytäkirjan tarkistajiksi valittiin *A. Karvosenoja* ja *E. Syvänen*.

SAK:n puheenjohtajan vaali.

Varapuheenjohtaja Salovaara ilmoitti, että Työvaliokunta on myöntänyt tähänastiselle puheenjohtajalle Edv. Huttuselle eron toimesta 15§12 lukien, hänen tultua nimitetyksi Kansaneläkelaitoksen johtokunnan jäseneksi, mikä on kiinteä toimi. SAK:n sääntöjen 10 §:n mukaan julistettiin toimi haettavaksi ja määräaikaan mennessä saapui kaksi hakemusta, nimittäin Paperiteollisuudentyöntekijäin liiton jäsenen *Niilo Lehtisen* ja päätoimittaja *Eero A. Vuoren* Viipurista. Työvaliokunta päätti yksimielisesti ehdottaa Valtuustolle toimeen valittavaksi päätoimittaja *Eero A. Vuoren*.

Asiassa käytettiin yksi puheenvuoro, minkä jälkeen *Eero A. Vuori* valittiin yksimielisesti SAK:n puheenjohtajaksi.

Menettelytavat lähiaikojen palkkaliikkeissä.

Lähiaikojen palkkaliikkeissä kyseeseen tulevista menettelytavoista esitti alustuksen Työvaliokunnan puolesta *E. Härmä*, tuoden esiin ne näköalat ja mahdollisuudet, mitkä tällä alalla ovat edessä. Asiasta suoritettiin keskustelu, joka merkittiin ohjeeksi vastaisuutta varten.

Työmaaterrorikysymys.

Kysymyksen työnantajain jatkuvasta työmaaterrorista ja mahdollisista toimenpiteistä sen johdosta, alusti Työvaliokunnan puolesta *U. Nurminen*. Hän selosti erikoisesti nahkateollisuuden piirissä viime aikoina sattuneita yhdistymisvapauden loukkaamisia, huomauttaen m.m. Kiukaisten, Nakkilan ja Loimaan nahkatehtaitten menettelystä työntekijöitään kohtaan.

Alustuksen johdosta syntyi laaja keskustelu, jossa yhdyttiin alustajan esittämiin ajatuksiin. Kokous hyväksyi asiassa yksimielisesti seuraavan päätöslauselman:

Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton Valtuuston kokous toteaa, että viime vuosina on maamme useissa eri teollisuuslaitoksissa ja liikkeissä harjoitettu työntekijöihin kohdistuvaa vainoa ja boikottia sen vuoksi, että he ovat kuuluneet jäseninä ammatillisiin järjestöihinsä. Viimeisimpinä tapauksina tästä vainosta voidaan mainita Satakunnan Nahkateollisuus Oy:n tehtailla Kiukaisissa ja Nakkilassa, Loimaan Nahkatehtaalla ja Helsingin Meijeriliikkeessä toimitetut työläisten työstä erottamiset. Kussakin mainitussa liikkeessä on työläisten annettu tietää, että työn jatkumisen ehtona on järjestöistä eroaminen. Työläisten työtodistuksiinkin on Satakunnan Nahkateollisuus Oy. merkinnyt työstä erottamisen syyksi sen, että asianomaiset ovat perustaneet ammattiosaston. Useat muutkin, kuin edellämainitut tapaukset, osoittavat, että tämä järjestyneiden työläisten vaino on viimeaikoina lisääntynyt ja tullut räikeämmäksi.

Vaikka tällainen menettely on selvästi lainvastaista, ei työnantajia ole kuitenkaan asetettu syytteeseen. Niissäkin tapauksissa, missä asiasta on tehty kantelu viranomaisille, ei työnantajain harjoittamaa työtekijäin vainoa ole perinpohjin tutkittu, eikä kaikkia lainvastaisia tekoja tuotu oikeudessa esille, mistä johtuu, ettei siis työnantaja ole joutunut lain edellyttämään edesvastuuseen. Kun tällainen leväperäinen lain valvonta on omiaan yhä lisäämään työläisiin kohdistettua työmaaterroria, vaatii Valtuusto, että viranomaisten on saatettava työläisiin kohdistuvaa lainvastaista vainoa ja boikottia harjoittavat työnantajat lainmukaiseen edesvastuuseen.

Valtuusto kehoittaa SAK:n Työvaliokuntaa tekemään lakia valvoville viranomaisille perustellun esityksen näiden vainotoimenpiteiden perinpohjaisesta tutkimisesta ja syyllisten syytteeseen saattamisesta.

Kun Valtuusto *xm* myös selvillä siitä, että työnantajain harjoittama työmaaterrori voidaan tehokkaimmin estää vain voimakkaiden ammatillisten järjestöjen kautta, kehoittasi se työläisiä käyttämään tätä keinoa ja liittymään alansa ammatillisiin järjestöihin entistä suuremmin joukoin.

Mitä vastaisuuteen tulee, yhtyy Valtuusto siihen Sos.-dem. eduskuntaryhmän tekemään aloitteeseen, jossa esitetään laki työrauhan turvaamisesta kumottavaksi.

Kokouksen lopettaminen.

Varsinaisten kokousasiain tultua käsitellyksi, kohdisti varapuheenjohtaja *Salovaara* puheenvuorossaan, sanansa eronneelle puheenjohtajalle. Hän lausui m.m. että me olemme tietoisia siitä, että yhden ihmisen työ ja toiminta on rajoitettua tehköön hän sen kuinka hyvin tahansa. Mutta ei ole väärin, jos henkilölle, joka seitsemän vuoden ajan on ollut luomassa ja rakentamassa suurta järjestöä vaikeissa olosuhteissa, lausutaan tästä tunnustuksen sanoja. Tämä työ on näet osoittautunut kerta kaikkiaan miehen työksi.

Me muistamme ne alkuvaiheet, joiden vallitessa lähdettiin uudelleen rakentamaan ammattiyhdistysliikettä. Olimme toivorikkaita, mutta toisaalta olivat vaikeudet suurina edessä. Näytti sittenkin olevan verrattain vähän toiveita onnistumisesta. Tulokset nyt jälkeinpäin näyttävät, että olemme onnistuneet olosuhteisiin katsoen hyvin. Tästä lankeaa valtainen osa järjestön puheenjohtajalle ja senvuoksi od ammattiyhdistysliikkeen täysi syy lausua kiitoksensa *tov.* Huttuselle, hänen nyt siirtyessä toiseen toimeen. Samalla lausumme myös hänelle toivomuksen menestyä uudessa toimessaan ja siinäkin työssä pitää huolta työväestöstä ja sen menestyksestä.

Uudelle puheenjohtajalle omisti varapuheenjohtaja *Salovaara* myöskin sanansa, lausuen hänet tervetulleeksi SAK:n puheenjohtajan paikalle. SAK:n Valtuusto ja Työvaliokunta, jotka ovat hänet yksimielisesti toimeen valinneet, tulevat varmaan antamaan kaiken tukensa siinä vaativassa työssä, joka puheenjohtajaa odottaa.

Edv. Huttunen lausui kiitoksensa niistä lämpimistä sanoista, jotka hänen osakseen ovat tulleet. Samalla hän totesi, että ammattiyhdistysliikkeessä on vallinnut sikäli onnellinen tila, että periaatteellisissa kysymyksissä on oltu hyvin yksimielisiä. SAK:n puheenjohtajan toimintaa on helpottanut suuresti se, että on vallinnut yhteisymmärrys sekä Työvaliokunnan että toimitsijain kuin myös Valtuuston ja toimitsijain kesken. Ammattiyhdistysliike on nyt siinä asemassa, että se on lyönyt läpi itsensä, sen toiminta on vakiintunut. Vaikeudet on voitettu, mutta työ ei suinkaan ole päättynyt, päinvastoin työnsä edessä on erinomaisen suuri. Meidän kaikkien toi-

vomme on, että eteenpäin meno ja voimistuminen jatkuisi edelleen samassa tempossa kuin tähänkin asti. Uskon ja toivon, että uusi puheenjohtaja yhdessä SAK:n hallintoelinten sekä jäsenjoukkojen kanssa onnistuu työssä ammattiyhdistysliikkeemme jatkuvasti kohottamiseksi.

Vastavalittu puheenjohtaja *Eero A. Vuori* kiitti kokousta hänelle osoitetusta luottamuksesta sekä puhujia niistä ystävällisistä sanoista, joita he olivat häneen kohdistaneet. Laajemmassa puheessa hän senjälkeen hahmoitteli niitä näköaloja ja tehtäviä, jotka Suomen ammattiyhdistysliikkeellä on vastaisuudessa edessään.

Lopuksi varapuheenjohtaja *Salovaraa* kiitti kokouksen osanottajia suoritetusta päivätyöstä, todeten sen asiallisuuden ja yksimielisyyden, millä olivat esilläolleisiin kysymyksiin suhtautuneet.

Sisällysluettelo:

Sivu

I. Poliittinen tilanne:

1. Kansainvälinen tilanne.....	3
2. Suomen poliittinen elämä.....	4
3. Työväen oloja koskeva lainsäädäntö.....	5

II. Talouselämä:

1. Kansainvälinen talouselämä.....	8
2. Suomen talouselämä.....	10
Teollisuustuotanto.....	10
Maa- ja metsätalous.....	12
Kotimaankauppa.....	13
Ulkomaankauppa.....	14
Hintataso.....	14
Paikkakuntakalleus.....	16
Rahamarkkinat.....	18
Vekseliprotestit ja vararikot.....	19
Arvopaperimarkkinat.....	20
Työttömyys.....	20
Teollisuuden työmarkkinat.....	23
Palkkataso.....	23

III. SAK:n jäsenistö ja hallintoelimet:

1. Liitot ja jäsenistö.....	27
2. Työvaliokunta.....	28
3. SAK:n Valtuusto.....	28
4. Edustajakokous.....	30
5. Vainajat.....	33

IV. Yhteistyö kotimaisten järjestöjen kanssa:

1. Kotimaiset järjestöt.....	33
2. Kotimainen edustus.....	34
3. Edustus erinäisissä lautakunnissa.....	34

V. Kansainväliset suhteet:

1. Kansainvälinen edustus.....	35
2. Kansainvälinen työkonferenssi.....	36
3. Pohjoismaiden työväenjärjestöjen yhteistyö.....	39

VI. Valistustyö:

1. Yleistä.....	40
2. Suullinen valistustyö.....	40
3. Ammatillinen valistusviikko.....	40
4. Työnjuhlat.....	41
5. Neuvottelupäivät.....	42
6. Elokuvan käyttö valistusvälineenä.....	42
7. Kustannustoiminta.....	42
8. Palkkatyöläinen.....	43
9. Liittojen lehdet.....	44
10. Opintotyö ammattiyhdistysväen keskuudessa.....	44
11. Paikallinen kurssitoiminta.....	45
12. Ammattiyhdistyskoulukurssi Työväen Akatemiassa.....	46
13. Ruotsinkielinen sihteeristö.....	49
14. Ammatilliset paikallisjärjestöt.....	49
15. Osastojen toiminta.....	50
16. Matkailu ja retkeily.....	50

VII. Erilaisia lausuntoja:

1. Lausunto työaikalainsäädännön tarkistamista varten asetulle komitealle.....	52
2. Lausunto kansainvälisen työkonferenssin sopimus- ja suositusehdotuksista.....	57
3. Lausunto ammattientarkastuksen uudistamista varten asetetun komitean mietinnöstä ja ehdotuksista.....	59
4. Esitys työttömyyskassa-asetuksen 17 §:n muuttamisesta.....	61
5. Kirjelmä oikeusministerille työmaaterroritapauksista.....	62

VIII. Liittojen toimintaselostukset:

Työläisliitto.....	63
Liiketyöntekijäin liitto.....	65
Kutomateollisuustyöväen liitto.....	66
Paperiteollisuudentyöntekijäin liitto.....	67
Jalometallityöntekijäin liitto.....	68
Lasiteollisuustyöväen liitto.....	69
Rautatieläisten liitto.....	70

Metallityöväen liitto.....	72
Rakennustyöläisten liitto.....	73
Muurarien liitto.....	74
Kirjatyöntekijäin liitto.....	75
Puutyöväen liitto.....*	77
Sosialidemokraattinen Sanomalehtimiesliitto.....	78
Kunnantyöntekijäin liitto.....	79
Elintarvetyöläisten liitto.....	80
Merimies-Unioni.....	81
Kuljetustyöntekijäin liitto.....	83

IX. Tilasto-osasto:

Liittojen jäsenluku neljännesvuosittain v. 1937.....	86
Jäsenmäärä v. 1937 lopussa SAK:n jäsenmaksuluokittain ...	87
Jäsenmäärä sukupuolen ja maksusuoritusten mukaan.....	88
Liittojen jäsenluku vuosina 1930—1937.....	89
Liittojen tilitykset SAK:lle.....	90
SAK:oon kuuluvien liittojen maksamat avustukset v. 1937	91
Liittojen maksamat avustukset yht. v.v. 1930—1937.....	92
SAK:oon kuuluvien liittojen työttömyys- ja matka-apu-	
kassat v. 1937.....	92
Palkkaliikkeet v. 1937.....	94
V. 1937 voimassaolleet palkka- ja työehtosopimukset sekä	
palkkasitoumukset.....	95
Osastojen toimintatilasto v. 1937.....	96
Paikallisjärjestöjen toiminta v. 1937.....	97
V. 1937 voimassaolleet palkka- ja työehtosopimukset sekä	
palkkasitoumukset.....	98
V. 1937 aikana käydyt palkkaliikkeet.....	108
Liite N:o 1. Työkonferenssin sopimusten ratifioimiset eri	
maissa v. 1937 loppuun mennessä.....	120
Liite N:o 2. SAK:n Valtuuston pöytäkirja 6. 5. 1937.....	122
Liite N:o 3. SAK:n Valtuuston pöytäkirja 19. 12. 1937 ...	126

